

Broj: 03-02-885/2024
Sarajevo, 14.03.2025. godine

PARLAMENT FEDERACIJE
BOSNE I HERCEGOVINE

- Predstavnički dom -
gosp. Dragan Mioković, predsjedavajući ✓
- Dom naroda -
gosp. Tomislav Martinović, predsjedavajući

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
PARLAMENT FEDERACIJE
SARAJEVO

Primijeno: 17-03-2025			
Org. jed.	Broj	Priloga	Vrijednost
01			
02	-02-	701	125

Poštovani,

U skladu sa članom IV.B.3.7.c) (III) Ustava Federacije BiH, a u vezi sa odredbama čl. 163, 164. i 165. Poslovnika Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 69/07, 2/08, 26/20 i 13/24) i čl. 155, 156. i 157. Poslovnika o radu Doma naroda Parlamenta Federacije BiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 27/03, 21/09, 24/20 i 60/24), **radi razmatranja i prihvatanja, dostavljam Vam NACRT ZAKONA O GASU FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**, koji je utvrdila Vlada Federacije Bosne i Hercegovine na 50. sjednici, održanoj 13.03.2025. godine.

Nacrt zakona se dostavlja na službenim jezicima i pismima Federacije Bosne i Hercegovine, u printanoj i elektronskoj formi (CD).

S poštovanjem,

Prilog:

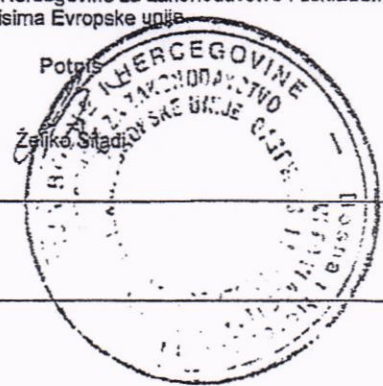
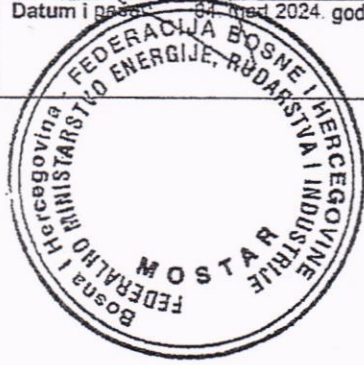
- Nacrt zakona na bosanskom jeziku (CD),
- Izjava o usklađenosti,
- Obrazac broj 2 i
- Obrazac IFP-DA

Co: Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
gosp. Vedran Lakić, ministar

Obrazac i upute za popunjavanje izjave o usklađenosti

IZJAVA O USKLAĐENOSTI		
1. Podaci o obrađivaču propisa	Naziv federalnog organa uprave, odnosno federalne upravne organizacije	Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije
	Naziv organizacione jedinice	Sektor energije
2. Naziv propisa		Zakon o gasu Federacije Bosne i Hercegovine – prednacrt Gas Law of Federation of Bosnia and Herzegovina – Preliminary Draft Law
3. Usklađenost propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju		
3.1	Odredba Sporazuma	Glava VI. Usklađivanje zakona, sprovođenje zakona i pravila konkurencije, član 70. i Glava VIII. Politike saradnje, član 107. (Energija) Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njenih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane („Službeni glasnik BiH – međunarodni ugovori“, broj: 10/08, 1/17 i 8/17).
3.2.	Ocjena ispunjenosti iz navedene odredbe Sporazuma	Djelimično ispunjava.
3.3.	Razlozi za djelimično ispunjavanje odnosno neispunjavanje obaveze iz navedene odredbe Sporazuma i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti	Dio odredbi je potrebno urediti propisima koji su u nadležnosti organa i institucija Bosne i Hercegovine, odnosno kroz donošenje zakona i podzakonskih akata na nivou Bosne i Hercegovine. S obzirom na to da je SSP stupio na snagu 1. juna 2015, rok za ispunjavanje obaveze je istekao 1. juna 2021. godine.
4. Veza propisa sa Programom integrisanja (PI)		
4.1.	PI za razdoblje	/
4.2.	Poglavlje, potpoglavlje	/
4.3.	Rok za donošenje propisa	/
4.4.	Napomena	/
5. Usklađenost propisa s pravnom tečevinom EU		
5.1.	Primarni izvori prava EU	Ugovor o funkcionisanju Evropske unije (prečišćeni tekst, 2016.); Dio treći Politike i unutrašnje djelovanje Unije; Glava XXI. Energija, član 194. <i>Treaty on the Functioning of the European Union (Consolidated version 2016); Part Three Union Policies and Internal Actions; Title XXI. Energy, Article 194.</i> Djelimično usklađeno.
5.2.	Sekundarni izvori prava EU	Direktiva 2009/73/EZ Evropskog Parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (L 211 14.8.2009, 94), CELEX: 02009L0073 <i>Consolidated text: Directive 2009/73/EC of the European Parliament and of the Council of 13 July 2009 concerning common rules for the internal market in natural gas and repealing Directive 2003/55/EC (OJ L 211 14.8.2009, p. 94), CELEX: 02009L0073</i>
5.3.	Stupanj usklađenosti sa sekundarnim izvorima prava	Djelimično usklađeno.
5.4.	Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost	Razlozi neusklađivanje nisu ekonomske, socijalne i finansijske prirode, već se odnose na druga pitanja. Naime, razlog za djelimičnu usklađenost prednacrtu Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine jeste to što je dio odredbi predmetne Direktive potrebno urediti propisima čije je donošenje u nadležnosti organa i institucija Bosne i Hercegovine. Naime, imajući u vidu odredbe člana I i člana III Ustava Bosne i Hercegovine koje se odnose na slobodu kretanja roba, usluga, kapitala i lica; regulisanje međueničitetskog transporta; te preuzimanje dodatnih nadležnosti u sektoru energije, proizilazi da organi i institucije Bosne i Hercegovine imaju nadležnost za uređivanje oblasti transporta prirodnog gasa i tržišta. Iz ovog razloga predmetni prednacrt Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine ne sadrži odredbe kojima se uređuje djelatnost transporta prirodnog gasa i tržište, pa s toga nije bilo moguće vršiti usklađivanje sa dijelovima Direktive koji se odnose na ovo pitanje.
5.5.	Rok za potpuno usklađivanje	Rok je istekao 1. juna 2021. godine. Puna usklađenost nije postignuta iz razloga nedostatka konsenzusa u pogledu sadržaja državnog zakona kojim bi se uredila predmetna materija. S tim u vezi, Ministarstvo je pristupilo izradi prednacrtu Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine u cilju djelimičnog usklađivanja i uređenja odnosno oblasti, kao što je pojašnjeno u tački 5.4.
5.6.	Ostali izvori prava EU	/
6. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi EU sa kojima je potrebno izvršiti usklađivanje potrebno je to konstatirati		
7. Da li je osiguran prijevod pravnih izvora na službene jezike u uporabi u Federaciji Bosne i Hercegovine		Da.

8. Da li je propis preveden na engleski jezik?	Ne.
<p>Ovlašteno lice obrađivača odnosno predlagatelj</p> <p>Rotpis</p> <p>Vedran Lakić, Ministar</p>	<p>Direktor Ureda Vlade Federacije Bosne i Hercegovine za zakonodavstvo i usklađenost sa propisima Evropske unije</p> <p>Rotpis</p>
Datum i pečat: 31. mart 2024. godine	Datum i pečat: 18.03.24

KONTROLNA IZJAVA O PROVEDENOJ PROCJENI UTJECAJA PROPISA

Kontrolna izjava o provedenoj procjeni utjecaja propisa		
Naziv prednacrt/nacrta zakona	Prednacrt zakona o plinu Federacije Bosne i Hercegovine	
Datum	18.03.2024. godine	
Kontrolno područje	DA	Obrazloženje Ureda
AKTIVNOST		
Naziv prednacrt/nacrta zakona je naveden i razumljiv	DA	
Naveden je naziv i kontakti obrađivača	DA	
Naveden je datum	DA	
DEFINIRANJE PROBLEMA		
Problem je jasno i sažeto objašnjen	DA	
Ciljevi su jasno i sažeto objašnjeni	DA	
Očekivani rezultati su jasno i sažeto objašnjeni	DA	
KONZULTACIJE		
Zainteresirane strane su jasno definirane	DA	
Proces konzultacija je jasno i sažeto objašnjen	DA	
PREDLOŽENA RJEŠENJA		
Predložena su normalivna i nenormalivna rješenja	DA	
Definirani su rizici predloženog rješenja	DA	
Definiran je utjecaj rješenja na proračun	DA	
Definiran je utjecaj rješenja na gospodarstvo, društvo, okoliš, te održivi razvoj i zdravlje ljudi	DA	
Definiran je način primjene i usuglašenost s ostalim propisima	DA	
Definirano je prijelazno razdoblje	DA	
PROCJENA PROVEDENA SUKLADNO UREDBI	DA	

URED VLADE FBiH ZA ZAKONODAVSTVO I USUGLAŠENOST
SA PROPISIMA EUROPSKE UNIJE
Željko Siladi, direktor Ureda

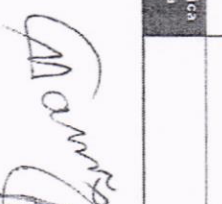

Datum i pečat: 18.03.2024. godine

OVLASHTENA OSOBA

Andrea Merter

D.4. Potencijalna brojka zaposlenih									
PERIOD	SISTEMATIZOVANO		PLANIRANO BUDŽETOM		TRENUTNO STANJE		POTREBNO		
	Postojeća stanja (n)	n+1	n+2	Postojeća stanja (n)	n+1	n+2	Postojeća stanja (n)	n+1	n+2
Radovanač sruženica i Samujnici Šibenski i Ninjski vjerski Volontari									
UKUPNO	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Obrazloženje									
5. Potencijalne obaveze za budžet									
NAZIV	Odluka kojom se proglašava stanje ugrožene sigurnosti snabdjevljanja i nalaze primjenu mjera koje odgovaraju daljim okolnostima								
Garancija									
Ostalo	Moguća potencijalna obaveza za Budžet Federacije BiH definirana su članom 124. stavom (2) Posudbenog Zakona, kojim je predloženo da Vlada Federacije BiH može preuzeti stanje ugrožene sigurnosti snabdjevljanja i nalaze primjenu mjera koje odgovaraju daljim okolnostima, a stavom (3) da Vlada Federacije BiH odobri nadu obvezničanima, odn. odn. iznos sredstava za naknadu, koja koje može nadu za angažiranja svih ili dijela snabdjevljanja mjera iz stava (1) ovog člana, kao i uslove i način raspodjele sredstava po osnovu naknade štete. Shodno navedenom u slučaju proglašavanja stanja ugrožene sigurnosti snabdjevljanja prirodni osig. i donacije Odluka kojom se proglašava stanje ugrožene sigurnosti snabdjevljanja mogu se eventualno stvoriti potencijalne obaveze na Budžet Federacije BiH. Odlukom da se ne zna da li će biti proglašeno stanje ugrožene sigurnosti i u kojim okolnostima i u vremenskom periodu, teško je procijeniti iznos sredstava koji bi mogli utjecati na Budžet, a Federalno ministarstvo energije, naftarstva i industrije kao predložak eventualno Odluka da nastojati da iznos utjecaja na Budžet bude minimalan.								
E.6. Fiskalni efekt na druge nivoe									
NAZIV									
Budžet BiH, vanbudžetski fondovi i koristnici									
Budžet Federacije Bosna i Hercegovina, Federalni vanbudžetski fondovi i koristnici									
Budžet kantona, vanbudžetski fondovi i koristnici									
Budžet županijske zajednice i Hercegovina									
Jednice lokalne samouprave (općine i gradovi)									
F.7. Pešani i popisi odgovornog lica obradivaca, odnosno predlagача propisa									
				Mjesto i datum		30-04-2024			

03-05-2024

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

„E1“

NACRT

**ZAKON O GASU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE**

Sarajevo, mart 2025. godine

ZAKON O GASU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

DIO PRVI - OSNOVNE ODREDBE

Član 1.

(Predmet zakona)

(1) Ovim zakonom uređuju se energetska politika i planiranje, energetske djelatnosti, dozvola za obavljanje djelatnosti i regulisanje energetskih djelatnosti u sektoru prirodnog gasa, proizvodnja prirodnog gasa, distribucija prirodnog gasa, snabdijevanje prirodnim gasom, trgovina prirodnim gasom, skladištenje prirodnog gasa, upravljanje terminalom za utečnjeni prirodni gas, upravljanje mjestima za snabdijevanje utečnjenim prirodnim gasom i komprimovanim prirodnim gasom, prava i obaveze krajnjih kupaca, sigurnost snabdijevanja, izgradnja, korištenje i održavanje objekata gasne infrastrukture, upravni nadzor i regulatorno nadgledanje te druga pitanja od značaja za uređivanje sektora prirodnog gasa u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija).

(2) Ovim zakonom se djelimično preuzimaju odredbe Direktive 2009/73/EZ Evropskog parlamenta i Vijeća od 13. jula 2009. o zajedničkim pravilima za unutrašnje tržište prirodnog gasa i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ.

Član 2.

(Ciljevi energetske politike i primjena zakona)

(1) Osnovni ciljevi ostvarivanja energetske politike u sektoru prirodnog gasa su:

- a) obezbjeđenje sigurnog snabdijevanja kupaca prirodnim gasom po definisanim standardima kvaliteta i pristupačnim cijenama,
- b) obezbjeđenje sigurnog, pouzdanog i efikasnog rada, održavanja i razvoja sistema za distribuciju prirodnog gasa i pružanje propisanog kvaliteta usluga distribucije prirodnog gasa,
- c) efikasna regulacija djelatnosti u sektoru prirodnog gasa,
- d) zaštita prava i interesa korisnika sistema, uključujući pravo pristupa mreži, sigurnost i kvalitet snabdijevanja, dostupnost prirodnog gasa,
- e) razvoj konkurentnog tržišta prirodnog gasa,
- f) obezbjeđenje efikasnog razdvajanja operatora distributivnog sistema i obezbjeđenje njegove nezavisnosti od drugih djelatnosti,
- g) obezbjeđenje uslova za nesmetano izvršavanje obaveza javne usluge,
- h) stvaranje uslova za investicije u sektoru prirodnog gasa,
- i) obezbjeđenje dugoročne uravnoteženosti i promovisanje održivog razvoja sektora prirodnog gasa,
- j) povezivanje sa regionalnim tržištima,

- k) usklađivanje razvoja sektora prirodnog gasa sa energetsom i ekonomskom politikom Federacije,
 - l) racionalno i ekonomično korištenje prirodnog gasa i zaštita okoliša,
 - m) usklađivanje sa propisima Evropske unije radi uspostavljanja pravnog i institucionalnog okvira u skladu sa pravnim naslijeđem Evropske unije.
- (2) Odredbe ovog zakona primjenjuju se na biogas i druge vrste gasova, ukoliko se ti gasovi mogu tehnički i sigurno transportovati kroz sisteme prirodnog gasa.

Član 3.

(Načela)

Ovaj zakon se zasniva na načelima nediskriminacije, pravičnosti, transparentnosti, tržišne konkurencije, regulisanog pristupa treće strane, slobode kretanja robe i pružanja usluga, zaštite prava krajnjih kupaca i drugih učesnika na tržištu, zaštite javnog interesa i zaštite okoliša, te slobode izbora snabdjevača prirodnim gasom.

Član 4.

(Opšti interes Federacije)

Opšti interes Federacije je obezbjeđenje i isporuka prirodnog gasa za život i rad građana kao i poslovanje i razvoj privrednih i društvenih subjekata, na siguran, pouzdan i kvalitetan način.

Član 5.

(Odnos sa drugim zakonima)

(1) Na sva pitanja koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se propisi kojima se uređuju oblasti energije i regulacije energetske djelatnosti, prostornog planiranja i korištenja zemljišta, građenja, trgovine, zaštite potrošača, zaštite od požara, zaštite okoliša i koncesija, te drugi propisi kojima se uređuju pojedine oblasti.

(2) U postupku odlučivanja o pojedinačnim pravima i obavezama energetske djelatnosti koji obavljaju djelatnosti u sektoru prirodnog gasa i krajnjih kupaca, ako ovim zakonom nije drugačije propisano, primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku („Službene novine FBiH“, br. 2/98, 48/99 i 61/22).

Član 6.

(Definicija pojedinih izraza)

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- a) "Balansna odgovornost" znači obavezu učesnika na tržištu da uravnoteže količinu prirodnog gasa na ulazu u sistem i izlazu iz sistema u periodu za koji se utvrđuje balansno odstupanje i preuzmu finansijsku odgovornost za odstupanje;

- b) "Direktni gasovod" je gasovod koji povezuje proizvođača prirodnog gasa sa izolovanim objektom krajnjeg kupca i nije dio transportnog ili distributivnog sistema;
- c) "Distribucija" je prenošenje prirodnog gasa distributivnim sistemom radi isporuke prirodnog gasa krajnjim kupcima, ali ne uključuje snabdijevanje prirodnim gasom;
- d) "Energetski subjekt" znači pravno ili fizičko lice koje obavlja jednu od energetskih djelatnosti u sektoru prirodnog gasa;
- e) „Gasni sistem“ znači transportni sistem, distributivni sistem, terminale za utečnjeni prirodni gas i/ili sistem za skladište prirodnog gasa koji su u vlasništvu i/ili kojima upravlja određeni energetski subjekat, uključujući operativnu akumulaciju i njegove objekte za pružanje pomoćnih usluga te objekte koji pripadaju povezanim privrednim društvima, a koji su potrebni za pružanje pristupa transportu, distribuciji i terminalima za utečnjeni prirodni gas;
- f) "Isporuka" znači primopredaju prirodnog gasa na mjestu određenom za isporuku;
- g) "Javni snabdijevač" označava energetskog subjekta koji snabdijeva prirodnim gasom male kupce, kupce iz kategorije domaćinstva i krajnje kupce od posebnog društvenog značaja koji nisu izabrali snabdjevača na tržištu;
- h) "Javno snabdijevanje" znači javnu uslugu snabdijevanja prirodnim gasom krajnjih kupaca iz kategorije domaćinstva, malih kupaca i krajnjih kupaca od posebnog društvenog značaja, pod uslovima propisanim ovim zakonom;
- i) "Komprimovani prirodni gas" znači prirodni gas u gasovitom stanju koji je komprimovan na pritisak veći od 100 bara (eng. "*compressed natural gas*" - CNG);
- j) "Korisnik sistema" znači fizičko ili pravno lice koje isporučuje ili preuzima prirodni gas putem distributivnog sistema, uključujući i krajnjeg kupca;
- k) "Krajnji kupac" označava kupca koji kupuje prirodni gas za vlastitu upotrebu;
- l) "Krajnji kupac od posebnog društvenog značaja" označava subjekta čiji su objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa i koji obavljaju djelatnosti i poslove odgojno-obrazovnih, humanitarnih, socijalnih, vjerskih ustanova, organizacija, udruženja, poslove zapošljavanja i smještaja posebnih kategorija lica i druge poslove od društvenog značaja koje odlukom odredi Regulatorna komisija;
- m) "Kupac iz kategorije domaćinstva" označava kupca koji kupuje prirodni gas za upotrebu u vlastitom domaćinstvu, isključujući komercijalne ili profesionalne djelatnosti;
- n) "Mali kupac" je krajnji kupac čija je godišnja potrošnja prirodnog gasa do 100.000 m³ i čiji su objekti priključeni na distributivni sistem prirodnog gasa;
- o) "Mjerno mjesto" označava mjesto na kojem se mjernim uređajima mjeri zapremina prirodnog gasa kojeg korisnik sistema preuzima, odnosno isporučuje u sistem;
- p) "Mjesto priključenja" označava mjesto u kojem se priključak spaja na distributivni ili transportni sistem;

- q) "Mreža proizvodnih gasovoda" znači gasovod ili mrežu gasovoda koji su izgrađeni kao dio projekta eksploatacije nafte ili prirodnog gasa ili se koriste za dovođenje prirodnog gasa iz jednog ili više takvih projekata u postrojenje za preradu ili terminal;
- r) "Nestandardne usluge" su usluge koje pružaju energetski subjekti na zahtjev korisnika sistema ili drugih lica, ili u cilju otklanjanja posljedica postupanja korisnika suprotno propisima, a koje nisu obuhvaćene regulisanim naknadama za korištenje ili priključenje na sistem;
- s) "Operator distributivnog sistema" znači pravno lice koje je odgovorno za rad, upravljanje, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom geografskom području i njegovo povezivanje sa drugim sistemima, te za osiguranje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji razumnu potražnju za distribucijom prirodnog gasa na ekonomski primjeren način;
- t) "Objekat gasne infrastrukture" označava gasovode, kompresorske, regulacione, mjerno-regulacione i mjerne stanice, bušotine, skladišta prirodnog gasa i druge objekte i infrastrukturu potrebnu za funkcionisanje gasnog sistema;
- u) "Operator terminala za utečnjeni prirodni gas" označava pravno lice koje obavlja djelatnost utečnjavanja prirodnog gasa ili prihvata, iskrcavanja i ponovnog gasificiranja utečnjenog prirodnog gasa te je odgovorna za rad terminala za utečnjeni prirodni gas;
- v) "Operator sistema" označava operatora distributivnog sistema ili operatora transportnog sistema;
- w) "Operator skladišta prirodnog gasa" označava pravno lice koje obavlja djelatnost skladištenja i odgovorna je za rad skladišta prirodnog gasa;
- x) "Operator zatvorenog distributivnog sistema" označava pravno lice koje obavlja energetsku djelatnost distribucije prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu;
- y) "Pomoćne usluge" označavaju usluge potrebne za sigurno i pouzdano funkcionisanje transportnog ili distributivnog sistema, terminala za utečnjeni prirodni gas ili skladišta prirodnog gasa te kontinuirano i kvalitetno snabdijevanje kupaca prirodnim gasom;
- z) "Priključak" označava gasne vodove za isporuku prirodnog gasa od mjesta priključenja na distributivni sistem do glavnog zapornog organa na ulazu u objekat, uključujući mjerni uređaj i opremu;
- aa) "Prirodni gas" je roba koja ima kvalitet, namjenu, uslove prodaje i cijenu, na čiju se proizvodnju, distribuciju, snabdijevanje, trgovinu, skladištenje i kompresovanje primjenjuju odredbe ovog zakona;
- bb) "Pristup sistemu" znači pravo na priključenje i/ili korištenje distributivnog sistema, terminala za utečnjeni prirodni gas i skladišta prirodnog gasa prema regulisanim uslovima i objavljenim tarifama;
- cc) "Proizvodnja prirodnog gasa" znači postupak kojim se u proizvodnom postrojenju postiže da prirodni gas zadovoljava uslove o kvalitetu prirodnog gasa nakon njegove

- eksploatacije koja se odvija prema propisima iz oblasti energetike i rudarstva, da bi se mogao sigurno transportovati ili distribuirati kroz gasni sistem radi prodaje i isporuke;
- dd) "Regulatorni period" znači vremenski period za koji se određuju regulisane naknade ili cijene;
- ee) "Rezervni snabdjevač" znači snabdjevača koji ima obavezu da krajnjeg kupca snabdijeva prirodnim gasom u slučaju kada ga odabrani snabdjevač prestane snabdijevati;
- ff) "Rezervno snabdijevanje" znači javnu uslugu snabdijevanja prirodnim gasom krajnjih kupaca koji su ostali bez snabdjevača pod uslovima propisanim ovim zakonom;
- gg) "Skladište prirodnog gasa" znači objekat koji se koristi za skladištenje prirodnog gasa, uključujući dio terminala za ukapljeni prirodni gas koji se koristi za skladištenje, ali isključujući dio koji se koristi za proizvodne radnje i objekte koji su namijenjeni isključivo obavljanju funkcija operatora transportnih sistema;
- hh) "Skladištenje" znači utiskivanje prirodnog gasa u skladište prirodnog gasa, skladištenje prirodnog gasa u radnoj zapremini skladišta i povlačenje prirodnog gasa iz skladišta;
- ii) "Snabdijevanje" znači prodaju prirodnog gasa krajnjim kupcima, uključujući i preprodaju;
- jj) "Snabdjevač" znači pravno lice koje obavlja djelatnost snabdijevanja krajnjih kupaca prirodnim gasom;
- kk) "Tarifa" označava naknadu ili više naknada za korištenje distributivnog sistema ili usluge u vezi sa prirodnim gasom;
- ll) "Terminal za utečnjeni prirodni gas" znači terminal koji se koristi za utečnjavanje prirodnog gasa ili prihvatanje, otpremanje i ponovno gasificiranje utečnjenog prirodnog gasa, uključujući privremeno skladištenje potrebno za postupak ponovne gasifikacije i daljnju isporuku u gasni sistem, ali isključujući dijelove terminala za utečnjeni prirodni gas koji se koriste za skladištenje;
- mm) "Transport" označava prenos prirodnog gasa kroz gasovode pritiska većeg od 16 bara sa ciljem isporuke prirodnog gasa krajnjim korisnicima ili operatorima distributivnog sistema, isključujući snabdijevanje prirodnim gasom;
- nn) "Trgovac" znači pravno lice koje obavlja djelatnost trgovine prirodnim gasom;
- oo) „Unutrašnja gasna instalacija" znači skup instalacija i uređaja iza glavnog zapornog organa na distributivnom sistemu, uključujući gasne aparate, ventilacione otvore, sistem za dovod zraka za sagorijevanje i odvod produkata sagorijevanja, zaključno sa izlazom odlaznih gasova u atmosferu;
- pp) "Utečnjeni prirodni gas" znači pročišćeni prirodni gas koji je rashlađivanjem pretvoren u tekuće stanje (eng. "*liquefied natural gas*" - LNG);
- qq) "Vertikalno integrisani subjekt" znači energetska subjekt ili grupa energetskih subjekata u kojima ista osoba ili iste osobe imaju mogućnost direktne ili indirektno kontrole i gdje energetska subjekt ili grupa energetskih subjekata obavlja najmanje jednu od energetskih djelatnosti transporta, distribucije, upravljanja terminalom za

utečnjavanje prirodnog gasa ili skladištenja prirodnog gasa te najmanje jednu od energetske djelatnosti proizvodnje ili snabdijevanja prirodnim gasom;

(2) Izrazi koji nisu definisani odredbama ovog zakona imaju značenja koja su utvrđena zakonima kojim se uređuju pojedine oblasti energetike.

DIO DRUGI - ENERGETSKA POLITIKA I PLANIRANJE

Član 7.

(Provođenje energetske politike u sektoru prirodnog gasa)

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vlada Federacije) provodi energetske politiku i planira razvoj u sektoru prirodnog gasa u skladu sa ciljevima i strateškim dokumentima definisanim zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

Član 8.

(Bilans prirodnog gasa)

(1) Vlada Federacije, na prijedlog Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), do kraja oktobra tekuće godine donosi godišnji i trogodišnji bilans prirodnog gasa.

(2) Bilansom prirodnog gasa planira se ukupna potrošnja prirodnog gasa u Federaciji, način snabdijevanja, struktura potrošnje i potreban nivo rezervnih kapaciteta za sigurno snabdijevanje kupaca prirodnim gasom.

(3) Bilans prirodnog gasa posebno sadrži:

- a) godišnji i mjesečne planove potrošnje;
- b) plan i način osiguranja potrebnih količina prirodnog gasa,
- c) mjere za slučaj prekida u dobavi prirodnog gasa,
- d) plan remonta, revitalizacije i rekonstrukcije gasne infrastrukture,
- e) planove rezervi kapaciteta.

(4) Energetski subjekti i druga lica dužni su da na zahtjev Ministarstva dostave podatke potrebne za izradu bilansa prirodnog gasa u roku od 30 dana od dana dostavljanja zahtjeva.

(5) Bilans prirodnog gasa objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

(6) Ministarstvo prati ostvarenje bilansa prirodnog gasa te upozorava Vladu Federacije i predlaže mjere u slučaju značajnijih odstupanja.

DIO TREĆI – ENERGETSKE DJELATNOSTI U SEKTORU PRIRODNOG GASA

Član 9.

(Energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa)

- (1) Energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa u smislu ovog zakona su:
- a) proizvodnja prirodnog gasa,
 - b) distribucija prirodnog gasa,
 - c) distribucija prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu,
 - d) snabdijevanje prirodnim gasom,
 - e) trgovina prirodnim gasom,
 - f) skladištenje prirodnog gasa,
 - g) upravljanje terminalom za utečnjeni prirodni gas,
 - h) upravljanje mjestom za snabdijevanje utečnjenim prirodnim gasom, i
 - i) upravljanje mjestom za snabdijevanje komprimovanim prirodnim gasom.
- (2) Energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa obavljaju se kao tržišne djelatnosti u skladu sa pravilima kojim se uređuju odnosi na tržištu ili kao javna usluga.
- (3) Energetska djelatnost distribucije prirodnog gasa obavlja se kao javna usluga prema uslovima utvrđenim ovim zakonom.
- (4) Energetska djelatnost snabdijevanja prirodnim gasom obavlja se kao tržišna djelatnosti ili kao javna usluga na osnovu odluke Vlade Federacije.
- (5) Energetske djelatnosti distribucije prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu, skladištenja prirodnog gasa i upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas obavljaju se kao tržišne djelatnosti prema regulisanim uslovima pristupa treće strane utvrđenim ovim zakonom.
- (6) Energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa koje ovim zakonom ili odlukom Vlade Federacije donesenom u skladu sa odredbama ovog zakona, nisu utvrđene kao javna usluga obavljaju se kao tržišne djelatnosti.
- (7) Energetske djelatnosti distribucije prirodnog gasa, skladištenja prirodnog gasa i upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas mogu se obavljati unutar istog energetskog subjekta koji djeluje kao kombinovani operator.
- (8) Kombinovani operator iz stava (7) ovog člana ima sva prava i obaveze propisane ovim zakonom za operatore pojedinačnih djelatnosti koje obavlja.

Član 10.

(Javna usluga)

- (1) Energetskom subjektu iz sektora prirodnog gasa može se, ukoliko je to u općem ekonomskom interesu, nametnuti obaveza javne usluge po regulisanim uslovima koja se može odnositi na sigurnost snabdijevanja, tehničku bezbjednost, kontinuitet, kvalitet i

cijenu snabdijevanja te zaštitu okoliša, uključujući energetska efikasnost, upotrebu energije iz obnovljivih izvora i zaštitu okoliša i klime.

(2) Obaveza javne usluge mora biti jasno definisana, transparentna, nediskriminirajuća i provjerljiva i javno objavljena, te mora garantovati domaćim i stranim subjektima ravnopravnost pristupa krajnjim kupcima.

(3) Energetski subjekt koji energetska djelatnost obavlja kao javnu uslugu dužan je obezbijediti:

- a) sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom,
- b) propisani, odnosno ugovoreni kvalitet snabdijevanja prirodnim gasom,
- c) primjenu razumnih, lako i jasno uporedivih, javnih i nediskriminatorских cijena određenih u skladu sa ovim zakonom,
- d) primjenu mjera zaštite okoliša, zaštitu života, zdravlja i imovine građana, u skladu sa posebnim propisima,
- e) primjenu mjera zaštite krajnjih kupaca,
- f) druge uslove propisane dozvolom za obavljanje djelatnosti i odlukom kojom je energetskom subjektu nametnuta obaveza pružanja javne usluge.

Član 11.

(Izveštavanje o javnoj usluzi)

(1) Vlada Federacije putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine obavještava Sekretarijat Energetske zajednice o svim mjerama donesenim u cilju pružanja javne usluge i njihovom mogućem uticaju na tržišnu konkurenciju.

(2) Vlada Federacije, svake dvije godine, putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine, obavještava Sekretarijat Energetske zajednice o svim promjenama koje su u vezi sa mjerama iz stava (1) ovog člana.

Član 12.

(Tržišne djelatnosti)

Tržišne djelatnosti obavljaju se uz poštovanje načela tržišne konkurencije i ravnopravnog položaja svih učesnika na tržištu, gdje se slobodno dogovaraju i/ili ugovaraju količine i cijene isporučenog prirodnog gasa.

Član 13.

(Računovodstveno razdvajanje)

(1) Energetski subjekti koji obavljaju više djelatnosti u sektoru prirodnog gasa ili uz energetska djelatnost obavljaju i drugu djelatnost, dužni su u svom internom računovodstvu voditi poslovne knjige na način koji omogućava finansijsko izvještavanje po poslovnim segmentima za svaku djelatnost odvojeno, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije.

(2) Energetski subjekt koji obavlja djelatnost snabdijevanja sa obavezom javne usluge dužan je u svom internom računovodstvu odvojeno voditi poslovne knjige na način koji omogućava finansijsko izvještavanje po poslovnim segmentima za djelatnost snabdijevanja koja se obavlja kao javna usluga u odnosu na tržišnu djelatnost, u skladu sa propisima kojima se uređuje oblast računovodstva i revizije.

(3) Energetski subjekti dužni su da utvrde pravila za raspoređivanje zajedničkih bilansnih pozicija koja se primjenjuju pri izradi računovodstvenih internih obračuna po djelatnostima.

Član 14.

(Pristup treće strane)

(1) Proizvođač prirodnog gasa, operator distributivnog sistema, operator skladišta prirodnog gasa i operator terminala za utečnjeni prirodni gas dužni su osigurati efikasan i nediskriminirajući pristup mreži proizvodnih gasovoda, distributivnom sistemu, skladištu prirodnog gasa, odnosno terminalu za utečnjeni prirodni gas u skladu sa odredbama ovog zakona.

(2) Pristup distributivnom sistemu, skladištu prirodnog gasa i terminalu za utečnjeni prirodni gas omogućuje se primjenom regulisanog pristupa treće strane.

(3) Pristup mreži proizvodnih gasovoda omogućuje se primjenom pregovaračkog pristupa treće strane.

(4) Regulisani pristup treće strane zasniva se na objavljenom tarifnom sistemu, metodologijama za utvrđivanje tarifa i regulisanim cijenama za korištenje usluga energetskih subjekata.

(5) Pregovarački pristup treće strane zasniva se na komercijalnim uslovima pristupa koji su predmet pregovora.

Član 15.

(Pravo na žalbu)

(1) Protiv akta kojim se određuju uslovi pristupa, odbija ili ograničava pristup distributivnom sistemu, skladištu prirodnog gasa ili terminalu za utečnjeni prirodni gas može se izjaviti žalba Regulatornoj komisiji za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Regulatorna komisija) u roku od 15 dana od dana prijema akta nadležnog energetskog subjekta.

(2) Žalba se podnosi posredstvom nadležnog energetskog subjekta, koji je dužan da postupi po žalbi u skladu sa pravilima upravnog postupka.

(3) Odluka Regulatorne komisije o žalbi donosi se u roku od 60 dana od dana dostavljanja žalbe.

(4) Ukoliko Regulatorna komisija traži dodatne informacije rok iz stava (3) ovog člana produžava se za dodatnih 60 dana od dana dostavljanja traženih informacija.

(5) Protiv konačne odluke Regulatorne komisije iz stava (3) ovog člana stranka može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

DIO ČETVRTI - DOZVOLA ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI U SEKTORU PRIRODNOG GASA

Član 16.

(Dozvola za obavljanje djelatnosti)

(1) Dozvola za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa (u daljnjem tekstu: dozvola) je akt Regulatorne komisije kojim se energetski subjekt ovlašćuje da obavlja određenu energetska djelatnost.

(2) Energetska djelatnost može da obavlja energetski subjekt koji ima dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti, osim ukoliko je ovim zakonom propisano drugačije.

(3) Energetski subjekt je dužan ispunjavati uslove propisane dozvolom za obavljanje energetske djelatnosti.

Član 17.

(Vrste dozvola)

Regulatorna komisija izdaje sljedeće dozvole za obavljanje energetskih djelatnosti u sektoru prirodnog gasa:

- a) dozvola za obavljanje djelatnosti proizvodnje prirodnog gasa,
- b) dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije prirodnog gasa,
- c) dozvola za obavljanje djelatnosti distribucije prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu,
- d) dozvola za obavljanje djelatnosti snabdijevanja i trgovine prirodnim gasom,
- e) dozvola za obavljanje djelatnosti skladištenja prirodnog gasa,
- f) dozvola za obavljanje djelatnosti upravljanja terminalnom za utečnjeni prirodni gas,
- g) dozvola za upravljanje mjestom za snabdijevanje utečnjenim prirodnim gasom, i
- h) dozvola za upravljanje mjestom za snabdijevanje komprimovanim prirodnim gasom.

Član 18.

(Period važenja dozvole)

(1) Dozvola za obavljanje djelatnosti se izdaje na period do 30 godina za djelatnosti proizvodnje prirodnog gasa, distribucije prirodnog gasa, distribucije prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu, skladištenja prirodnog gasa i upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas, a za ostale djelatnosti na period do pet godina.

(2) Dozvola se može obnoviti na zahtjev energetske subjekta u skladu sa pravilima o izdavanju dozvola.

Član 19.

(Kriteriji za izdavanje dozvole)

(1) Dozvola se izdaje energetske subjektu ako:

- a) je upisan u odgovarajući registar poslovnih subjekata na osnovu kojeg se omogućava obavljanje energetske djelatnosti za koju se izdaje dozvola,
- b) ispunjava tehničke, operativne i organizacione uslove za rad,
- c) posjeduje dokaz o pravnom osnovu za korištenje objekata gasne infrastrukture koji se koriste za obavljanje energetske djelatnosti,
- d) ispunjava finansijske kriterije za obavljanje djelatnosti u zavisnosti od vrste djelatnosti, obima pružanja usluga,
- e) ispunjava propisane uslove u vezi sa stručnom osposobljenošću radnika za obavljanje poslova rukovanja i održavanja objekata gasne infrastrukture,
- f) ne traje mjera zabrane obavljanja energetske djelatnosti iz ovog zakona,
- g) ispunjava druge kriterije u skladu sa pravilima o izdavanju dozvola koje donosi Regulatorna komisija.

(2) Energetski subjekt dokazuje ispunjenost kriterija iz stava (1) ovog člana dostavljanjem odgovarajućih dokaza i dokumentacije uz zahtjev za izdavanje dozvole.

Član 20.

(Izdavanje dozvole)

(1) Dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa, na osnovu podnesenog zahtjeva, izdaje Regulatorna komisija.

(2) Postupak izdavanja dozvole je javan i vodi se u skladu sa objektivnim i unaprijed poznatim kriterijima na nediskriminirajući i transparentan način.

(3) Regulatorna komisija dužna je da se prije izdavanja dozvole konsultuje sa zainteresovanim stranama o uslovima propisanim nacrtom dozvole.

(4) Konsultacije iz stava (3) ovog člana vrše se organizovanjem javne rasprave ili na drugi odgovarajući način koji utvrdi Regulatorna komisija.

(5) Rješenje Regulatorne komisije o zahtjevu za izdavanje dozvole sadrži detaljno obrazloženje i dostavlja se podnosiocu zahtjeva.

Član 21.

(Izmjena dozvole)

(1) Imatelj dozvole podnosi Regulatornoj komisiji zahtjev za izmjenu dozvole, ukoliko u periodu važenja dozvole:

- a) nastupe promjene u vezi sa energetske objektom koji se koristi za obavljanje djelatnosti,
- b) nastupe statusne promjene imaoća dozvole i druge promjene podataka koje su od značaja u pravnom prometu, ili
- c) nastupe druge okolnosti koje se odnose na mogućnost ispunjenja uslova iz dozvole.

(2) Regulatorna komisija ima pravo da pokrene postupak za izmjenu uslova iz dozvole po službenoj dužnosti, u slučaju:

- a) kada nastupe vanredne okolnosti koje utiču na sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom,
- b) ako je imatelju dozvole određena obaveza pružanja javne usluge,
- c) kada su izmjene neophodne za obezbjeđenje pouzdanog rada objekata gasne infrastrukture,
- d) izmjene propisa kojima se uređuje poslovanje i obavljanje djelatnosti energetskih subjekata, ili
- e) u drugim slučajevima kada na osnovu činjeničnog stanja ocijeni da je potrebno zaštititi javni interes.

Član 22.

(Prenos dozvole)

(1) Imatelj dozvole može, u periodu važenja dozvole, prenijeti svoju dozvolu na drugo pravno lice.

(2) Prenos dozvole iz stava (1) ovog člana vrši se uz prethodnu saglasnost Regulatorne komisije.

(3) Drugo pravno lice na koje se prenosi dozvola dužno je dokazati da ispunjava kriterije za izdavanje dozvole.

(4) Imatelj dozvole koji ima zaključen ugovor o koncesiji može prenijeti dozvolu na drugo pravno lice samo u slučaju da je prethodno riješeno pitanje prenosa ugovora za tu koncesiju u skladu sa propisima kojima je uređena oblast koncesija.

(5) Postupak prenosa dozvole detaljnije se propisuje pravilima o izdavanju dozvola koja donosi Regulatorna komisija.

Član 23.

(Poništavanje dozvole)

(1) Regulatorna komisija poništava izdatu dozvolu:

- a) ako utvrdi da je imatelj dozvole u postupku izdavanja, obnove ili izmjene dozvole dao neistinite podatke na osnovu kojih je dozvola izdata,
- b) u drugim slučajevima predviđenim posebnim propisima.

(2) Poništavanjem dozvole iz stava (1) ovog člana poništavaju se pravne posljedice koje je dozvola proizvela.

Član 24.

(Oduzimanje dozvole)

(1) Regulatorna komisija može oduzeti dozvolu ukoliko:

- a) imatelj dozvole ne poštuje uslove i rokove utvrđene dozvolom,
- b) imatelj dozvole ne obavlja djelatnost u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima,
- c) imatelj dozvole podnese zahtjev za oduzimanje dozvole,
- d) imatelj dozvole ne dostavi tražene podatke i informacije ili daje Regulatornoj komisiji netačne podatke i informacije,
- e) je nad imateljem dozvole otvoren postupak likvidacije ili stečaja,
- f) je ukinut pravni osnov za korištenje energetskog objekta imatelja dozvole,
- g) je donesena pravosnažna presuda zabrane obavljanja djelatnosti imatelju dozvole,
- h) imatelj dozvole prestane da ispunjava jedan ili više kriterija iz Član 19. ovog zakona,
- i) imatelj dozvole ne omogući ovlaštenim licima Regulatorne komisije pristup objektima, opremi i dokumentaciji, ili
- j) imatelj dozvole ne plati regulatornu naknadu.

(2) Regulatorna komisija će imatelju dozvole odrediti razuman rok za otklanjanje nedostataka u vezi sa ispunjenjem uslova iz dozvole ili za otklanjanje drugih nedostataka, o čemu imatelja dozvole obavještava pisanim putem.

Član 25.

(Vođenje registra dozvola)

(1) Regulatorna komisija vodi registar dozvola.

(2) Registar dozvola sadrži podatke o vrsti energetskih djelatnosti u sektoru prirodnog gasa, identitetu imatelja dozvole, broju dozvole, datumu izdavanja dozvole, te statusu dozvole.

(3) U registru dozvola se navode i podaci o obavezi pružanja javne usluge, kao i trajanje obaveze pružanja javne usluge.

(4) Registar dozvola javno se objavljuje na internet stranici Regulatorne komisije.

Član 26.

(Pravilnik o izdavanju dozvola)

Regulatorna komisija donosi pravilnik o izdavanju dozvola kojim se propisuju kriteriji i postupak za izdavanje, izmjene, prenos, obnovu, poništenje i oduzimanje dozvola, sadržaj zahtjeva i dokazi koji se prilažu uz zahtjev, period važenja dozvola, sadržaj i uslovi dozvola, način izvještavanja, nadgledanje nad obavljanjem djelatnosti, vođenje registra izdatih i oduzetih dozvola i druga pitanja od značaja za izdavanje dozvola.

DIO PETI – REGULISANJE ENERGETSKIH DJELATNOSTI U SEKTORU PRIRODNOG GASA

Član 27.

(Regulatorna komisija)

Regulatorna komisija reguliše i nadzire tržište prirodnog gasa u skladu sa ovlaštenjima i nadležnostima utvrđenim ovim zakonom i Zakonom o energiji i regulaciji energetske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/23).

Član 28.

(Ciljevi rada Regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa)

Pored opštih ciljeva rada propisanih zakonom kojim se uređuje energija i regulacija energetske djelatnosti u Federaciji, Regulatorna komisija u izvršavanju poslova iz svoje nadležnosti u sektoru prirodnog gasa doprinosi ostvarivanju sljedećih ciljeva:

- a) podsticanje konkurentnosti i obezbjeđenje uslova za funkcionisanje tržišta prirodnog gasa u saradnji sa drugim regulatornim tijelima,
- b) podsticanje efikasnog funkcionisanja sektora prirodnog gasa,
- c) zaštita svih učesnika u sektoru prirodnog gasa, a posebno kupaca prirodnog gasa,
- d) obezbjeđenje sigurnosti snabdijevanja,
- e) uklanjanje prepreka za pristup novih učesnika tržištu,
- f) postizanje standarda kvaliteta snabdijevanja prirodnim gasom,
- g) podsticanje efikasnosti, ekonomičnosti i sigurnosti u korištenju prirodnog gasa,
- h) sprečavanje zloupotreba i monopolskog ponašanja energetske subjekata u sektoru prirodnog gasa, te
- i) razvoj i integrisanje tržišta prirodnog gasa u regionalno tržište.

Član 29.

(Nadležnosti Regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa)

Regulatorna komisija u sektoru prirodnog gasa ima nadležnosti da:

- a) donosi pravila i akte kojima se uređuju odnosi između energetske subjekata te između energetske subjekata i kupaca prirodnog gasa,
- b) vrši nadgledanje rada energetske subjekata na tržištu prirodnog gasa i izvršavanje odredbi i uslova iz izdatih dozvola,
- c) izdaje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa i vodi registar dozvola,
- d) donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivnog sistema,
- e) utvrđuje tarife za korištenje distributivnog sistema,
- f) donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje zatvorenog distributivnog sistema,

- g) daje saglasnost na tarife za korištenje zatvorenog distributivnog sistema te u slučaju neusaglašenosti sa metodologijom utvrđuje propisane tarife,
- h) na prijedlog operatora zatvorenog distributivnog sistema donosi pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema,
- i) donosi metodologije za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivnu mrežu i naknade za priključenje na zatvoreni distributivni sistem,
- j) utvrđuje iznos naknada za priključenje na distributivnu mrežu,
- k) daje saglasnost na iznos naknada za priključenje na zatvoreni distributivni sistem,
- l) donosi metodologiju za utvrđivanje cijena javnog snabdijevanja,
- m) daje saglasnost ili utvrđuje cijene javnog snabdijevanja,
- n) donosi metodologiju za utvrđivanje cijene rezervnog snabdijevanja,
- o) daje saglasnost na iznose naknada za pružanje nestandardnih usluga operatora distributivnog sistema,
- p) vrši nadgledanje primjene tarifa, naknada i cijena utvrđenih u skladu sa ovim zakonom,
- q) odobrava pravila o radu distributivnog sistema, vodeći računa o preuzimanju pravila i smjernica Evropske unije za rad sistema prirodnog gasa u dijelu koji se odnosi na rad operatora distributivnog sistema,
- r) daje prethodnu saglasnost za izgradnju direktnog gasovoda,
- s) donosi opšte uslove za isporuku i snabdijevanje prirodnim gasom,
- t) donosi pravila o promjeni snabdjevača,
- u) daje saglasnost na desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema, jednogodišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem, plan razvoja sistema skladišta prirodnog gasa i plan razvoja terminala za utečnjeni prirodni gas,
- v) podstiče razvoj i funkcionisanje otvorenog konkurentnog tržišta prirodnog gasa u Federaciji,
- w) analizira i prati odnose na tržištu prirodnog gasa, konkurenciju na tržištu, te sprječava narušavanje ili ograničenje konkurencije ili monopolsko ponašanje,
- x) nadzire i prati pojave restriktivnih ugovornih praksi, uključujući odredbe o ekskluzivitetu koje mogu spriječiti velike kupce koji nisu domaćinstva da istovremeno zaključe ugovore sa više snabdjevača ili ograniče njihov izbor,
- y) obezbjeđuje, u saradnji sa drugim nadležnim tijelima, institucionalnu zaštitu prava krajnjih kupaca, uključujući pravo na pravičan i nediskriminirajući tretman, na pružanje kvalitetnih usluga i konkurenciju,
- z) vrši nadgledanje izvršenja obaveze javne usluge,
- aa) nadgleda postojanje unakrsnog subvencioniranja između energetske djelatnosti koje se obavljaju kao javna usluga i drugih energetske djelatnosti,
- bb) odobrava program usklađenosti operatora distributivnog sistema te izvršava druge nadležnosti u vezi sa nadzorom razdvajanja operatora distributivnog sistema,
- cc) prati sigurnost rada i pouzdanost distributivnog sistema,

- dd) određuje nivoe dozvoljenih gubitaka u distribuciji prirodnog gasa u postupku odobravanja potrebnog prihoda operatora distributivnog sistema,
- ee) nalaže operatoru distributivnog sistema sprovođenje mjera za unapređivanje kvaliteta usluga,
- ff) donosi propise o kvalitetu snabdijevanja, uključujući i naknade za odstupanje od propisanih standarda i prati indikatore kvaliteta snabdijevanja,
- gg) propisuje obim i sadržaj podataka koje operator distributivnog sistema dostavlja po zahtjevu kupca u postupku promjene snabdjevača,
- hh) prati ulaganja u objekte gasne infrastrukture s ciljem obezbjeđenja sigurnosti snabdijevanja,
- ii) nadgleda postupanje operatora distributivnog sistema u slučaju odbijanja pristupa mreži,
- jj) rješava sporove i žalbe u skladu sa ovim zakonom,
- kk) prati sprovođenje obaveze računovodstvenog razdvajanja,
- ll) daje saglasnost na ugovor o najmu imovine između vertikalno integrisanog subjekta i operatora distributivnog sistema u uslovima kada vertikalno integrisani subjekt zadržava vlasništvo nad imovinom za distribuciju prirodnog gasa,
- mm) daje saglasnost na opšti ugovor o obavljanju zajedničkih poslova i pružanju usluga između vertikalno integrisanog subjekta i operatora distributivnog sistema,
- nn) daje saglasnost na pravila o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa,
- oo) daje saglasnost na metodologiju za utvrđivanje naknada za korištenje skladišta prirodnog gasa,
- pp) utvrđuje tarife za korištenje skladišta prirodnog gasa i daje saglasnost na cjenovnik nestandardnih usluga operatora skladišta prirodnog gasa,
- qq) daje saglasnost na pravila o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas,
- rr) daje saglasnost na metodologiju za utvrđivanje naknada za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas,
- ss) utvrđuje tarife za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas i daje saglasnost na cjenovnik nestandardnih usluga operatora terminala za utečnjeni prirodni gas,
- tt) nadgleda postupanje operatora skladišta prirodnog gasa i operatora terminala za utečnjeni prirodni gas u pogledu primjene uslova pristupa sistemu,
- uu) donosi pravila za vođenje knjigovodstvenih evidencija radi sprovođenja odredbi ovog zakona i drugih propisa u vezi sa računovodstvenim razdvajanjem,
- vv) propisuje pravila izvještavanja, obrasce za dostavu podataka, dinamiku i način dostave izvještaja od energetske subjekata,
- ww) donosi pravilnik o izdavanju dozvola,
- xx) ostvaruje druge nadležnosti u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima u oblasti energetike i preuzetim međunarodnim obavezama.

Član 30.

(Ovlaštenja Regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa)

Regulatorna komisija je ovlaštena da:

- a) donosi odluke koje su obavezujuće za energetske subjekte,
- b) traži informacije od energetskih subjekata neophodne za vršenje svojih nadležnosti i javno objavljuje informacije o tržištu prirodnog gasa,
- c) vrši nadgledanje rada energetskih subjekata, uključujući i uvid u poslovne račune i knjigovodstvene evidencije,
- d) prati i nadzire izvršavanje obaveza energetskih subjekata iz ovog zakona i izdatih dozvola,
- e) izriče primjerene i srazmjerne kazne energetskim subjektima koji ne izvršavaju obaveze iz ovog zakona, uključujući i izdavanje prekršajnog naloga,
- f) saraduje i razmjenjuje podatke sa agencijama i organizacijama koje se bave zaštitom konkurencije i zaštitom okoliša.

Član 31.

(Rješavanje sporova pred Regulatornom komisijom)

(1) Regulatorna komisija je nadležna da na zahtjev krajnjeg kupca rješava sporove u vezi sa postupanjem ili neispunjenjem obaveza operatora distributivnog sistema ili snabdjevača prirodnim gasom u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o energiji i regulaciji energetskih djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine i podzakonskim aktima.

(2) Regulatorna komisija donosi pravilnik kojim se propisuje postupak rješavanja sporova u skladu sa Zakonom o energiji i regulaciji energetskih djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Član 32.

(Pretpostavke za podnošenje zahtjeva za rješavanje spora)

(1) Prije podnošenja zahtjeva za rješavanje spora Regulatornoj komisiji, krajnji kupac je dužan da prethodno u pisanoj formi podnese prigovor energetskom subjektu, te pokuša mirnim putem riješiti spor.

(2) Energetski subjekt dužan je da podnosiocu prigovora dostavi odgovor sa obrazloženjem u pisanoj formi u roku od 15 dana od dana prijema prigovora.

(3) Krajnji kupac koji je nezadovoljan odgovorom iz stava (2) ovog člana, ima pravo u roku od 15 dana od dana prijema odgovora podnijeti Regulatornoj komisiji zahtjev za rješavanje spora.

(4) Energetski subjekt je obavezan da krajnjem kupcu omogući pristup dokumentaciji i podacima u vezi sa ostvarivanjem prava i izvršavanjem obaveza iz zaključenog ugovora.

(5) Zahtjev za rješavanje spora obavezno sadrži podatke o strankama, predmet zahtjeva, činjenični opis i prijedlog za rješenje spora.

(6) Uz zahtjev iz stava (5) ovog člana krajnji kupac je dužan da dostavi dokaze na kojima zasniva zahtjev, uključujući i dokaz da se prethodno obraćao energetsom subjektu prigovorom u pisanoj formi.

Član 33.

(Odluka o zahtjevu za rješavanje spora i tužba)

- (1) Odluke Regulatorne komisije o zahtjevu za rješavanje spora su konačne.
- (2) Odluka Regulatorne komisije o zahtjevu za rješavanje spora donosi se u roku od 60 dana od dana dostavljanja zahtjeva za rješavanje spora.
- (3) Ukoliko Regulatorna komisija zatraži dodatne informacije, rok iz stava (2) ovog člana produžava se za dodatnih 60 dana.
- (4) Protiv konačne odluke Regulatorne komisije iz stava (1) ovog člana stranka može pokrenuti upravni spor, podnošenjem tužbe nadležnom sudu u roku od 30 dana od dana prijema odluke.

DIO ŠESTI – PROIZVODNJA PRIRODNOG GASA

Član 34.

(Obavljanje djelatnosti proizvodnje)

Djelatnost proizvodnje prirodnog gasa može da obavlja pravno lice koje ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom.

Član 35.

(Prava proizvođača)

Proizvođač ima pravo da:

- a) pristupa transportnom i distributivnom sistemu pod uslovima utvrđenim propisima o radu transportnog, odnosno distributivnog sistema,
- b) prodaje proizvedeni prirodni gas na konkurentskom tržištu,
- c) pristupa skladištu prema regulisanim uslovima,
- d) ograniči ili prekine isporuku prirodnog gasa:
 - u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
 - radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije proizvodnih postrojenja, i
 - radi otklanjanja kvarova na proizvodnim postrojenjima.
- e) pruža pomoćne usluge u skladu sa svojim tehničkim mogućnostima.

Član 36.

(Obaveze proizvođača)

Proizvođač prirodnog gasa ima obavezu da:

- a) ispunjava uslove dozvole za proizvodnju prirodnog gasa,
- b) primjenjuje propise i pravila koji se odnose na rad transportnog i distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta, propise koji se odnose na zaštitu konkurencije, kao i odluke nadležnih organa,
- c) posjeduje ispravan i verifikovan mjerni uređaj koji omogućava mjerenje proizvedenog prirodnog gasa, kao i prirodnog gasa koji se preuzima ili isporučuje u mrežu,
- d) zadovoljava tehničke i pogonske uslove definisane tehničkim propisima i standardima, uključujući vođenje pogonske i tehničke dokumentacije,
- e) preuzme balansnu odgovornost ili zaključi ugovor sa balansno odgovornom stranom,
- f) postupa u skladu sa pravilima zaštite tržišne konkurencije prilikom učešća na tržištu prirodnog gasa,
- g) održava proizvodna postrojenja u ispravnom stanju, obezbjeđuje njihovu pogonsku spremnost i sigurno korištenje, uključujući i informacionu sigurnost, u skladu sa tehničkim i drugim propisima i standardima,
- h) omogući pristup treće strane mreži proizvodnih gasovoda na principima pregovaračkog pristupa,
- i) pruža pomoćne usluge u skladu sa propisima kojima se uređuje funkcionisanje transportnog sistema i pružanje pomoćnih usluga,
- j) stavi na raspolaganje nadležnom operatoru sistema podatke potrebne za rad sistema,
- k) dostavlja planove proizvodnje i snosi troškove debalansa u skladu sa pravilima kojima se uređuje balansno tržište prirodnog gasa,
- l) zadovoljava propisane uslove koji se odnose na energijsku efikasnost i zaštitu okoliša,
- m) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju Regulatornoj komisiji i Ministarstvu,
- n) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju nadležnim inspekcijским organima,
- o) primjenjuje propisane mjere protivpožarne zaštite i zaštite na radu,
- p) vrši redovne periodičke preglede postrojenja u cilju utvrđivanja pogonske ispravnosti i sigurnosti elektroenergetskih objekata.

DIO SEDMI – DISTRIBUCIJA PRIRODNOG GASA

POGLAVLJE I. OPŠTE ODREDBE

Član 37.

(Distributivni sistem)

Distributivni sistem prirodnog gasa obuhvata distributivnu mrežu gasovoda maksimalnog nazivnog pritiska jednakog ili manjeg od 16 bar, sa pripadajućim regulacionim, mjerno-regulacionim i mjernim stanicama, odorizacijskim stanicama, priključcima i drugim

postrojenjima, opremom i uređajima na distributivnom sistemu neophodnim za distribuciju prirodnog gasa, zaključno sa mjernim uređajima.

Član 38.

(Dostupnost distributivnog sistema)

Distributivni sistem dostupan je svim korisnicima na regulisan, transparentan i nediskriminirajući način, u skladu sa odredbama ovog zakona.

Član 39.

(Obavljanje djelatnosti distribucije)

- (1) Operator distributivnog sistema obavlja djelatnost distribucije u skladu sa uslovima iz dozvole za obavljanje djelatnosti.
- (2) Operator distributivnog sistema ugovorom uređuje prava i obaveze sa energetskim subjektima u skladu sa odredbama ovog zakona i drugim propisima.
- (3) Operatoru distributivnog sistema nije dozvoljeno da trguje prirodnim gasom, osim kupoprodaje za vlastitu potrošnju i pokrivanje gubitaka u distributivnoj mreži.
- (4) Operatoru distributivnog sistema nije dozvoljeno da poduzima mjere koje dovode do narušavanja konkurencije.

Član 40.

(Razdvajanje operatora distributivnog sistema)

- (1) Ako je operator distributivnog sistema dio vertikalno integrisanog subjekta, dužan je da bude nezavisan u odnosu na druge djelatnosti koje nisu povezane sa distribucijom, najmanje u smislu svog pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka.
- (2) Nezavisnost operatora distributivnog sistema iz stava (1) ovog člana ne stvara obavezu da se vlasništvo nad sredstvima za distribuciju prirodnog gasa odvoji od vertikalno integrisanog subjekta.
- (3) Nezavisnost operatora distributivnog sistema obezbjeđuje se minimalno na sljedeći način:
 - a) licima odgovornim za rukovođenje operatorom distributivnog sistema nije dozvoljeno da učestvuju u radu organa vertikalno integrisanog subjekta, koji su direktno ili indirektno odgovorni za svakodnevni rad proizvodnje ili snabdijevanja prirodnim gasom,
 - b) operator distributivnog sistema poduzima odgovarajuće mjere koje će obezbijediti da lica odgovorna za rukovođenje operatorom distributivnog sistema postupaju profesionalno i na način koji im omogućava nezavisnost u radu,
 - c) operator distributivnog sistema donosi odluke o sredstvima potrebnim za rad, održavanje i razvoj mreže nezavisno od vertikalno integrisanog subjekta,

- d) operator distributivnog sistema mora imati na raspolaganju odgovarajuće finansijske, tehničke, materijalne i ljudske resurse za obavljanje djelatnosti,
 - e) operator distributivnog sistema donosi program usklađenosti koji predviđa mjere kojima se eliminiše diskriminatorno ponašanje i osigurava praćenje njegove primjene.
- (4) Operatoru distributivnog sistema koji je dio vertikalno integrisanog subjekta, svojim poslovnim obilježjima i u komunikacijama, nije dozvoljeno da stvara zabunu u vezi sa odvojenim identitetom energetskog subjekta za snabdijevanje koji je dio istog vertikalno integrisanog subjekta.

Član 41.

(Program usklađenosti)

- (1) Operator distributivnog sistema koji je dio vertikalno integrisanog subjekta donosi program usklađenosti kojim se propisuju mjere u cilju osiguravanja efektivnog razdvajanja operatora distributivnog sistema, sprječavanja diskriminatornog ponašanja i pojave unakrsnih subvencija.
- (2) Program usklađenosti iz stava (1) ovog člana dostavlja se Regulatornoj komisiji na odobrenje.
- (3) Operator distributivnog sistema imenuje nezavisno lice ili tijelo odgovorno za praćenje usklađenosti, koje ima pristup svim potrebnim informacijama operatora distributivnog sistema i povezanih privrednih društava.
- (4) Lice ili tijelo odgovorno za praćenje usklađenosti u svom radu potpuno je nezavisno od upravljačkih struktura operatora distributivnog sistema i povezanih privrednih društava.
- (5) Lice ili tijelo odgovorno za praćenje usklađenosti izrađuje i dostavlja Regulatornoj komisiji godišnji izvještaj o provedbi programa usklađenosti, u rokovima koje određuje Regulatorna komisija, te konačan izvještaj objavljuje na internet stranici operatora distributivnog sistema.
- (6) Regulatorna komisija ima sljedeće zadatke i nadležnosti u vezi sa donošenjem i primjenom programa usklađenosti:
- a) odobravanje programa usklađenosti, uključujući i uslove za imenovanje lica ili tijela odgovornog za praćenje usklađenosti,
 - b) odobravanje troškova primjene programa usklađenosti kao sastavnog dijela regulisanih troškova operatora distributivnog sistema,
 - c) pravo da zahtijeva dostavu dodatnih pojašnjenja u vezi sa godišnjim izvještajem iz stava (4) ovog člana, kao i pravo da zahtijeva razmatranje dodatnih mjera koje nisu bile predmet izvještaja.

Član 42.

(Sadržaj programa usklađenosti)

Programom usklađenosti se propisuju:

- a) način imenovanja i potrebni uslovi za imenovanje lica ili tijela odgovornog za praćenje usklađenosti,
- b) prava i dužnosti lica ili tijela odgovornog za praćenje usklađenosti,
- c) minimalni sadržaj kodeksa ponašanja menadžmenta i zaposlenih operatora distributivnog sistema u vezi sa programom usklađenosti,
- d) principi uspostavljanja međusobnih odnosa i obavljanja zajedničkih poslova unutar vertikalno integrisanog subjekta,
- e) mjere kojim se obezbjeđuje nezavisnost menadžmenta,
- f) mjere kojim se obezbjeđuje pravo efektivnog donošenja odluka unutar operatora distributivnog sistema u odnosu na vertikalno integrisanog subjekta,
- g) mjere za provođenje računovodstvenog razdvajanja operatora distributivnog sistema,
- h) mjere za uspostavljanje zasebnog identiteta i brendiranja operatora distributivnog sistema,
- i) mjere za zaštitu povjerljivih i komercijalno osjetljivih informacija u posjedu operatora distributivnog sistema,
- j) način postupanja u slučaju kršenja odredbi programa usklađenosti,
- k) nadzor nad primjenom i izvještavanje o primjeni programa usklađenosti,
- l) druga pitanja od značaja za provedbu programa usklađenosti.

Član 43.

(Prava vertikalno integrisanog subjekta)

(1) Vertikalno integrisani subjekt odobrava godišnji plan poslovanja i propisuje opšti nivo zaduženosti operatora distributivnog sistema, te prati izvršenje plana poslovanja i investicija.

(2) Vertikalno integrisanom subjektu nije dozvoljeno da daje uputstva u vezi sa svakodnevnim obavljanjem poslova, niti da utiče na pojedinačne investicione odluke operatora distributivnog sistema koje su u okviru odobrenog finansijskog plana.

(3) Vertikalno integrisani subjekt može kontrolisati izvršenje plana poslovanja, uključujući i plan investicija, utvrđivanja poslovnih politika i druga prava čijom primjenom se obezbjeđuje zaštita interesa unutar vertikalno integrisanog subjekta u mjeri u kojoj se ne narušava nezavisnost operatora distributivnog sistema.

Član 44.

(Izuzeće od obaveze razdvajanja operatora distributivnog sistema)

Odredbe iz Član 40. i Član 41. ovog zakona ne primjenjuju se na vertikalno integrisane subjekte koji isporučuju prirodni gas za manje od 100.000 priključenih kupaca.

Član 45.

(Obaveze operatora distributivnog sistema)

Operator distributivnog sistema dužan je da:

- a) ispunjava uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) upravlja, održava i razvija distributivni sistem na način kojim se osigurava dugoročna sposobnost sistema da zadovolji razumne potrebe za distribucijom prirodnog gasa i ekonomičnim korištenjem distributivne mreže,
- c) osigura pouzdanost distributivnog sistema za potrebe snabdijevanja krajnjih kupaca prirodnim gasom, kvalitet usluga i praćenje kvaliteta prirodnog gasa,
- d) izradi pravila o radu distributivnog sistema,
- e) donese pravila o priključenju objekata korisnika sistema na distributivni sistem,
- f) propiše uslove za priključenje objekata korisnika distributivnog sistema, u skladu sa zakonom, podzakonskim aktima, tehničkim propisima i standardima,
- g) izradi planove razvoja i investicija u distributivnom sistemu,
- h) donese program usklađenosti i izvještaj o provođenju programa,
- i) omogući korisnicima pristup distributivnom sistemu, prema regulisanim, transparentnim i nediskriminirajućim uslovima i zaključenim ugovorima,
- j) osigura nediskriminirajući tretman energetske subjekata u odnosu na povezana privredna društva unutar vertikalno integrisanog subjekta,
- k) omogući korisnicima sistema i trećim licima nediskriminirajući pristup podacima i informacijama kojima raspolaže, izuzev onih za koje je internim aktom operatora distributivnog sistema utvrđeno da predstavljaju komercijalnu ili poslovnu tajnu,
- l) obezbijedi usklađenost pogona distributivnog sistema sa transportnim sistemom, te priključenim postrojenjima korisnika sistema,
- m) utvrdi prijedloge tarifa za korištenje distributivnog sistema, naknada za priključenje i naknada po osnovu pružanja nestandardnih usluga,
- n) obračuna i naplati tarife za korištenje distributivnog sistema, naknade za priključenje, naknade po osnovu pružanja nestandardnih usluga i naknade po osnovu obračunate neovlaštene potrošnje,
- o) utvrđuje normative radova u distributivnom sistemu,
- p) obezbijedi ispravnost i pouzdanost mjerenja prirodnog gasa na mjestima primopredaje sa korisnicima distributivnog sistema,
- q) obezbijedi tajnost povjerljivih informacija dobijenih tokom obavljanja djelatnosti i da informacije koje mogu obezbijediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminirajući način,
- r) vrši kontrolu ispravnosti priključka i mjernog mjesta,
- s) korisniku sistema dostavi zapisnik, potvrdu ili obavještenje o svim radnjama izvršenim na priključku i mjernom mjestu,
- t) kontroliše zaštitni pojas gasovoda i poduzima zaštitne mjere,
- u) omogućava promjenu snabdjevača u skladu sa odredbama ovog zakona,

- v) utvrđuje i dokumentuje neovlaštenu potrošnju prirodnog gasa i vrši obračun naknade za neovlaštenu potrošnju prirodnog gasa,
- w) prikupi, obradi i dostavi nadležnim subjektima podatke o obračunskim mjernim veličinama na mjestu primopredaje sa korisnicima distributivnog sistema,
- x) izgradi priključke korisnika distributivnog sistema i obezbijedi uslove u distributivnom sistemu za njihovo priključenje, ukoliko postoje mogućnosti za odobrenje pristupa distributivnom sistemu,
- y) planira i nabavi prirodni gas za pokrivanje distributivnih gubitaka u skladu sa transparentnim, nediskriminirajućim i tržišnim principima,
- z) uređuje balansnu odgovornost kod nabavke prirodnog gasa za pokrivanje distributivnih gubitaka,
- aa) prati gubitke u distributivnoj mreži i preduzima mjere za njihovo smanjenje,
- bb) poduzima mjere za upravljanje zagušenjima u distributivnoj mreži,
- cc) prati, evidentira, analizira i primjenjuje mjere na održavanju i unapređenju kvaliteta snabdijevanja,
- dd) prati sigurnost snabdijevanja i učestvuje u izradi izvještaja o sigurnosti snabdijevanja,
- ee) izradi standardne profile potrošnje krajnjih kupaca čija se potrošnja i balansna odgovornost ne utvrđuje na osnovu mjerenja u propisanom obračunskom mjernom intervalu,
- ff) održava bazu podataka o krajnjim kupcima i njihovim snabdjevačima za mjesta isporuke sa svog sistema,
- gg) vodi registar obračunskih mjernih mjesta balansnih grupa i dostavi podatke neophodne za administraciju tržišta nadležnim subjektima, u skladu sa propisima kojima se uređuje organizacija tržišta prirodnog gasa,
- hh) dostavi snabdjevaču mjerne podatke o potrošnji kupaca koje on snabdijeva, na bazi izmjerenih vrijednosti ili standardnih profila opterećenja,
- ii) jednom godišnje, najkasnije do 31. marta tekuće godine, utvrdi listu kupaca koji imaju status malog kupca prirodnog gasa ili krajnjeg kupca od posebnog društvenog značaja, te o tome obavijesti ove kupce i snabdjevače,
- jj) planira potrebe za prirodnim gasom i izrađuje bilanse potrošnje prirodnog gasa u distributivnom sistemu,
- kk) dostavlja podatke o budućim potrebama za prirodnim gasom nadležnim organima i subjektima,
- ll) utvrđuje tehničke zahtjeve za uvođenje i primjenu naprednih mjernih sistema i tehnologija pametnih mreža,
- mm) organizuje posebne organizacione jedinice za rješavanje prigovora i žalbi i informisanje korisnika sistema,
- nn) vodi evidencije o rješavanju prigovora i žalbi korisnika sistema,
- oo) dostavlja izvještaje Regulatornoj komisiji u skladu sa ovim zakonom i propisima Regulatorne komisije,

- pp) obezbjeđuje korisnicima sistema i javno objavljuje kratke i sadržajne informacijske liste sa praktičnim informacijama koje se odnose na njihova prava,
- qq) primjenjuje mjere za poboljšanje energijske efikasnosti,
- rr) primjenjuje mjere za zaštitu od požara i za zaštitu okoliša,
- ss) primjenjuje mjere koje se odnose na informacionu sigurnost,
- tt) implementira odredbe mrežnih pravila i smjernica za rad sistema prirodnog gasa Evropske unije u dijelu koji se odnosi na operatora distributivnog sistema,
- uu) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju Regulatornoj komisiji,
- vv) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju nadležnom inspekcijskom organu i Ministarstvu,
- ww) uspostavi dispečerski centar za nadzor distributivnog sistema, sistema mjerenja, sistema za praćenje parametara kvalitete gasa i uređaja za odorizaciju gasa,
- xx) zaključi odgovarajući ugovor sa operatorom transportnog sistema u skladu sa propisima koji uređuju oblast transporta prirodnog gasa,
- yy) dostavlja informacije operatoru transportnog sistema i operatorima povezanih distributivnih sistema radi sigurnog i efikasnog funkcionisanja i razvoja međusobno povezanih sistema,
- zz) ispunjava druge obaveze u skladu sa ovim zakonom, podzakonskim propisima i uslovima dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije prirodnog gasa.

Član 46.

(Planiranje razvoja distributivnog sistema)

- (1) Operator distributivnog sistema svake dvije godine, najkasnije do kraja oktobra tekuće godine, donosi desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema.
- (2) Regulatorna komisija daje saglasnost na desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema.
- (3) Nakon dobijanja saglasnosti Regulatorne komisije operator distributivnog sistema javno objavljuje desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema.
- (4) Desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema usklađuje se sa Energetskom strategijom Federacije Bosne i Hercegovine, planovima razvoja transportne mreže, dokumentima prostornog planiranja i zahtjevima korisnika sistema.
- (5) Odredbe stavova (1) do (4) ovog člana ne primjenjuju se na operatore distributivnog sistema koji isporučuju prirodni gas za manje od 100.000 priključenih kupaca.

Član 47.

(Planiranje investicija u distributivni sistem)

- (1) Operator distributivnog sistema, najkasnije do kraja novembra tekuće godine, donosi godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem.

(2) Godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem izrađuju se prema potrebama korisnika sistema, te se usklađuju sa desetogodišnjim planom razvoja distributivnog sistema, planom investicija transportnog sistema i dokumentima prostornog planiranja.

(3) Regulatorna komisija daje saglasnost na godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem.

(4) Nakon dobijanja saglasnosti Regulatorne komisije operator distributivnog sistema javno objavljuje godišnji i trogodišnji plan investicija u distributivni sistem.

(5) Plan investicija u distributivni sistem sadrži:

- a) trenutno stanje i stepen korištenja elemenata distributivnog sistema,
- b) procjenu potreba za dodatnim kapacitetima,
- c) pregled većih objekata gasne infrastrukture čija je izgradnja i rekonstrukcija predviđena u planskom periodu,
- d) ciljeve kvaliteta snabdijevanja, posebno u dijelu koji se odnosi na kontinuitet isporuke i kvalitet prirodnog gasa,
- e) ciljeve zaštite okoliša,
- f) planirane investicije u napredne sisteme mjerenja i tehnologije pametnih mreža,
- g) procjenu potreba informacione sigurnosti,
- h) ostale podatke od značaja za planiranje investicija u distributivni sistem.

(6) Operator distributivnog sistema razvija distributivni sistem u skladu sa odobrenim planovima investicija o čemu izvještava Regulatornu komisiju.

Član 48.

(Naknade za pružanje usluga operatora distributivnog sistema)

(1) Operator distributivnog sistema ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti distribucije prirodnog gasa, po osnovu:

- a) naknade za korištenje distributivnog sistema (tarifa),
- b) naknade za priključenje na distributivni sistem,
- c) naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima distributivnog sistema,
- d) obračunate neovlaštene potrošnje.

(2) Naknade iz stava (1) tačka a) do c) ovog člana su regulisane i operatoru distributivnog sistema nije dozvoljeno da primijeni druge iznose naknada u odnosu na one koje je odredila ili na koje je saglasnost dala Regulatorna komisija.

(3) Metodologije za izračun naknada, prijedlozi naknada, izračuni i jedinični iznosi naknada za pružanje usluga operatora distributivnog sistema su javni i objavljuju se na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema.

Član 49.

(Naknada za korištenje distributivnog sistema)

(1) Korisnici sistema plaćaju naknadu za korištenje distributivnog sistema operatoru distributivnog sistema.

(2) Regulatorna komisija donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivnog sistema.

(3) Metodologija iz stava (2) ovog člana se zasniva na sljedećim načelima i ciljevima:

- a) proporcionalnost i nediskriminacija,
- b) javnost i objektivnost kriterija za priznavanje troškova,
- c) održivost investiranja u distributivni sistem,
- d) balans između kvaliteta usluge i cijena koje plaćaju korisnici distributivnog sistema,
- e) izbjegavanje unakrsnih subvencija između različitih grupa korisnika sistema,
- f) podsticanje kvaliteta snabdijevanja i efikasnosti rada operatora distributivnog sistema,
- g) povećanje sigurnosti snabdijevanja,
- h) povećanje informacione sigurnosti, i
- i) primjena savremenih tehnologija.

(4) Metodologijom iz stava (2) ovog člana uređuju se:

- a) način pokretanja i vođenja tarifnog postupka,
- b) kriteriji za priznavanje opravdanih rashoda operatora distributivnog sistema,
- c) način utvrđivanja potrebnog prihoda operatora distributivnog sistema,
- d) pravila i postupak alokacije odobrenog potrebnog prihoda na kategorije i grupe potrošnje,
- e) način utvrđivanja tarifnih stavova za korisnike sistema,
- f) kategorije potrošnje i grupe kupaca,
- g) tarifni elementi za obračun isporučenog prirodnog gasa,
- h) drugi elementi od značaja za vođenje postupka, određivanje i primjenu tarifa.

(5) Kategorije potrošnje i grupe kupaca određuju se u zavisnosti od radnog pritiska, kapaciteta i potrošnje na mjestu priključenja, namjene potrošnje i drugih kriterija definisanih metodologijom iz stava (2) ovog člana.

(6) Operator distributivnog sistema na osnovu metodologije iz stava (2) ovog člana izrađuje i podnosi Regulatornoj komisiji prijedlog za odobrenje potrebnog prihoda operatora distributivnog sistema i utvrđivanje tarifa za korištenje distributivnog sistema po kategorijama potrošnje i grupama kupaca.

(7) Regulatorna komisija razmatra prijedlog operatora distributivnog sistema iz stava (6) ovog člana i utvrđuje konačni iznos tarifa za korištenje distributivnog sistema.

(8) Naknada za korištenje distributivnog sistema se iskazuje kao posebna stavka na računu za isporučeni prirodni gas.

Član 50.

(Regulatorni period za obračun tarifa za korištenje distributivnog sistema)

- (1) Tarife za korištenje distributivnog sistema utvrđuju se za regulatorni period od četiri godine.
- (2) Izuzetno, u slučaju značajnih promjena parametara na kojima je zasnovan izračun tarifa za korištenje distributivnog sistema, iznosi tarifa se mogu izmijeniti i u toku trajanja regulatornog perioda na osnovu obrazloženog zahtjeva operatora distributivnog sistema ili na inicijativu Regulatorne komisije.

Član 51.

(Naknada za priključenje na distributivni sistem)

- (1) Za priključenje novog objekta na distributivni sistem, povećanje priključnog kapaciteta postojećeg objekta ili izmjene na postojećem priključku, investitor plaća operatoru distributivnog sistema naknadu za priključenje.
- (2) Naknada za priključenje obuhvata troškove izgradnje priključka i dio troškova sistema nastalih kao preduslov za priključenje objekta na sistem.
- (3) Regulatorna komisija donosi pravila kojim propisuje metodologije za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivni sistem i naknade za priključenje na zatvoreni distributivni sistem.
- (4) Operator distributivnog sistema na osnovu metodologija iz stava (3) ovog člana izrađuje i podnosi Regulatornoj komisiji prijedlog za utvrđivanje jediničnih naknada za priključenje na distributivni sistem, po kategorijama potrošnje i grupama kupaca.
- (5) Regulatorna komisija razmatra prijedlog operatora distributivnog sistema iz stava (4) ovog člana i utvrđuje konačni iznos naknada za priključenje na distributivni sistem.

Član 52.

(Naknade za pružanje nestandardnih usluga)

- (1) Korisnici sistema ili druga lica koja koriste nestandardne usluge operatora distributivnog sistema dužni su platiti naknadu za pružanje nestandardnih usluga.
- (2) Iznos naknada za pružanje nestandardnih usluga utvrđuje operator distributivnog sistema uz saglasnost Regulatorne komisije.
- (3) Iznos naknada iz stava (2) ovog člana utvrđuje se na osnovu normativa radova operatora distributivnog sistema.
- (4) Naknade za pružanje nestandardnih usluga obuhvataju i druge objektivne troškove koji mogu nastati u postupku pružanja nestandardnih usluga, uključujući i usluge drugih nadležnih organa i tijela, a čija visina se ne može unaprijed odrediti i iskazati.

Član 53.

(Izveštavanje)

Operator distributivnog sistema periodično, prema dinamici, obimu i načinu koji odredi Regulatorna komisija, dostavlja izvještaje Regulatornoj komisiji, koji se odnose na:

- a) tehničke podatke distributivnog sistema,
- b) podatke o korisnicima distributivnog sistema,
- c) podatke o realizaciji planova investicija,
- d) podatke o promjenama snabdjevača,
- e) podatke o prodaji prirodnog gasa na distributivnoj mreži,
- f) podatke o ostvarenim gubicima u sistemu i nabavci prirodnog gasa za ove potrebe,
- g) podatke o opterećenju distributivnog sistema,
- h) podatke o priključcima na distributivni sistem,
- i) pokazatelje kvaliteta snabdijevanja prirodnim gasom,
- j) finansijske pokazatelje, i
- k) ostale podatke u skladu sa aktima Regulatorne komisije.

Član 54.

(Tajnost podataka)

(1) Operator distributivnog sistema je dužan da obezbijedi tajnost povjerljivih podataka koje dobija od drugih energetske subjekata i kupaca, osim ako se posebnim propisom ne zahtijeva javno objavljivanje određenih podataka ili njihova dostava nadležnim tijelima.

(2) Operator distributivnog sistema dužan je na nediskriminatoran način objavljivati informacije koje mogu obezbijediti prednost učesnicima na tržištu.

(3) Informacije o mogućnostima korištenja distributivnog sistema su javne.

Član 55.

(Pristup distributivnom sistemu)

(1) Operator distributivnog sistema dužan je zainteresovanim licima omogućiti pristup distributivnom sistemu po regulisanim uslovima na transparentan i nediskriminirajući način.

(2) Operator distributivnog sistema može odbiti pristup distributivnom sistemu isključivo zbog ograničenih kapaciteta, pogonskih smetnji, preopterećenosti sistema ili zbog ugroženosti rada sistema i neispunjavanja uslova propisanih ovim zakonom i podzakonskim aktima.

(3) Operator distributivnog sistema dužan je informisati lice kojem je odbijen pristup distributivnom sistemu o razlozima odbijanja pristupa koji moraju biti objektivni, nediskriminirajući i detaljno obrazloženi.

(4) Korisnik distributivnog sistema, kojem je odbijen pristup sistemu ili je nezadovoljan uslovima pristupa, može podnijeti žalbu Regulatornoj komisiji.

Član 56.

(Ugovor o korištenju distributivnog sistema)

(1) Korištenje distributivnog sistema uređuje se ugovorom o korištenju koji zaključuju operator distributivnog sistema i korisnik sistema.

(2) Uslovi za zaključenje i sadržaj ugovora o korištenju distributivnog sistema detaljnije se uređuju Opštim uslovima za isporuku i snabdijevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom (u daljnjem tekstu: Opšti uslovi).

Član 57.

(Direktni gasovod)

(1) Energetski subjekt i krajnji kupac koji nemaju mogućnost pristupa distributivnom sistemu mogu izgraditi direktni gasovod, uz prethodno pribavljenu saglasnost Regulatorne komisije.

(2) Proizvođač prirodnog gasa može direktnim gasovodom snabdijevati vlastite poslovne objekte uz prethodno pribavljenu saglasnost Regulatorne komisije.

Član 58.

(Kvalitet snabdijevanja)

(1) Kvalitet snabdijevanja prirodnim gasom obuhvata:

- a) kontinuitet isporuke,
- b) kvalitet prirodnog gasa,
- c) kvalitet usluga.

(2) Regulatorna komisija donosi pravilnik, kojim se propisuju:

- a) pokazatelji kvaliteta snabdijevanja,
- b) način mjerenja, prikupljanja i obrade pokazatelja kvaliteta snabdijevanja,
- c) postepeno uvođenje opštih, minimalnih i garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja,
- d) postepeno uvođenje finansijske kompenzacije krajnjem kupcu nakon uvođenja garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja,
- e) način, dinamiku i sadržaj izvještaja koji se dostavljaju Regulatornoj komisiji,
- f) sadržaj godišnjeg izvještaja o kvalitetu snabdijevanja koji priprema operator distributivnog sistema.

(3) U cilju osiguranja kvaliteta snabdijevanja operator distributivnog sistema dužan je da:

- a) uspostavi sistem za praćenje kvaliteta prirodnog gasa u distributivnom sistemu,

- b) vodi evidencije podataka potrebnih za utvrđivanje parametara kvaliteta snabdijevanja,
- c) prati pokazatelje kvaliteta snabdijevanja.

(4) Operator distributivnog sistema dužan je da najkasnije do 31. marta tekuće godine izradi i javno objavi izvještaj o kvalitetu snabdijevanja za prethodnu godinu.

Član 59.

(Pravila o radu distributivnog sistema)

(1) Rad i upravljanje distributivnim sistemom regulišu se pravilima o radu distributivnog sistema.

(2) Pravila o radu distributivnog sistema propisuju:

- a) tehničke i druge uslove za siguran rad sistema,
- b) tehničke i druge uslove za priključenje korisnika na distributivni sistem,
- c) metodologiju i kriterije za planiranje razvoja distributivnog sistema,
- d) kvalitet prirodnog gasa, dozvoljena odstupanja parametara kvaliteta i način vršenja kontrole kvalitete prirodnog gasa,
- e) tehničke uslove za korištenje distributivnog sistema,
- f) planiranje rada i upravljanje distributivnim sistemom,
- g) postupke pri radu distributivnog sistema u slučaju poremećenog radnog režima usljed kvara, više sile i drugih vanrednih okolnosti,
- h) način upravljanja zagušenjima u distributivnom sistemu,
- i) način provođenja ograničenja isporuke u slučaju nedostatka prirodnog gasa u sistemu,
- j) tehničke zahtjeve za opremu koja se koristi u distributivnom sistemu,
- k) tehničke zahtjeve za obračunsko mjerno mjesto korisnika sistema,
- l) tehničke i druge uslove za međusobno povezivanje i rad mreža,
- m) način utvrđivanja standardnih profila opterećenja,
- n) zahtjeve u vezi razmjene podataka i mjerenja sa korisnicima sistema i drugim operatorima sistema,
- o) druga pitanja od značaja za rad distributivnog sistema.

(3) Pravila o radu distributivnog sistema odobrava Regulatorna komisija na prijedlog operatora distributivnog sistema.

(4) Pravila o radu distributivnog sistema se objavljuju na internet stranici Regulatorne komisije i operatora distributivnog sistema.

POGLAVLJE II. PRIKLJUČENJE NA DISTRIBUTIVNI SISTEM

Član 60.

(Priključenje na distributivni sistem)

(1) Operator distributivnog sistema dužan je na osnovu podnesenog zahtjeva priključiti na distributivni sistem sve objekte koji ispunjavaju uslove propisane ovim zakonom i podzakonskim aktima te posjeduju potrebna odobrenja u skladu sa propisima iz oblasti građenja.

(2) Operator distributivnog sistema utvrđuje način i uslove priključenja na distributivni sistem u skladu sa odredbama ovog zakona.

(3) U postupku priključenja na distributivni sistem podnosilac zahtjeva pribavlja energetska saglasnost i zaključuje ugovor o priključenju sa operatorom distributivnog sistema, što se bliže uređuje Opštim uslovima.

(4) Podnosilac zahtjeva može zatražiti od operatora distributivnog sistema preliminarno mišljenje o mogućnosti priključenja objekta na distributivni sistem.

Član 61.

(Preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja)

(1) Operator distributivnog sistema izdaje preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja u svrhu sagledavanja mogućih opcija i okvirnih troškova priključenja objekta na distributivni sistem, u roku od 15 dana od dana podnošenja urednog zahtjeva.

(2) Preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja je neobavezujuće i izdaje se u svrhu informisanja podnosioca zahtjeva o mogućim opcijama za priključenje na distributivni sistem u vrijeme podnošenja zahtjeva.

(3) Troškove izdavanja preliminarnog mišljenja o mogućnostima priključenja snosi podnosilac zahtjeva, prema cjenovniku nestandardnih usluga.

Član 62.

(Energetska saglasnost)

(1) Investitor koji namjerava da priključi svoj objekat na distributivni sistem dužan je da pribavi energetska saglasnost od operatora distributivnog sistema.

(2) Energetska saglasnost sadrži uslove priključenja na distributivni sistem, što se bliže uređuje Opštim uslovima.

(3) Energetska saglasnost pribavlja se prije priključenja objekta na distributivni sistem.

(4) Zahtjev za izdavanje energetske saglasnosti podnosi se u pisanoj formi, u štampanom ili elektronskom obliku.

(5) Energetska saglasnost se izdaje za:

- a) priključenje objekata novih korisnika,
- b) postojeće objekte u slučaju promjene priključnog kapaciteta, spajanja ili razdvajanja mjernih mjesta, te
- c) druge slučajeve propisane Opštim uslovima.

(6) O zahtjevu za izdavanje energetske saglasnosti odlučuje operator distributivnog sistema, u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje upravni postupak, u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

(7) Izuzetno, u slučaju izmjene uslova priključenja u periodu od izdavanja energetske saglasnosti do zaključenja ugovora o priključenju na distributivi sistem, operator distributivnog sistema vrši izmjene ranije izdate energetske saglasnosti.

(8) Energetska saglasnost prestaje važiti ukoliko investitor ne priključi objekat u roku i pod uslovima koji se određuju Opštim uslovima.

Član 63.

(Ugovor o priključenju)

(1) Prije izgradnje priključka na distributivni sistem, investitor čiji se objekat priključuje na distributivni sistem i operator distributivnog sistema zaključuju ugovor o priključenju.

(2) Ugovorom o priključenju definišu se troškovi priključenja, izrada priključka, nadzor nad izgradnjom priključka, postupak i rokovi priključenja, način plaćanja i druge odredbe od značaja za njegovo izvršenje.

Član 64.

(Troškovi priključenja)

Investitor plaća operatoru distributivnog sistema naknadu za priključenje u skladu sa Član 51. ovog zakona.

Član 65.

(Pravo na žalbu)

Protiv rješenja o energetske saglasnosti ili akta kojim je odbijen pristup sistemu, može se izjaviti žalba Regulatornoj komisiji u skladu sa Član 15. ovog zakona.

Član 66.

(Izgradnja novog priključka)

(1) Operator distributivnog sistema je investitor izgradnje priključka novog korisnika sistema.

(2) Izgradnju priključka objekta korisnika sistema vrši operator distributivnog sistema.

(3) Izgrađeni priključak je osnovno sredstvo operatora distributivnog sistema i dio distributivnog sistema.

(4) Operator distributivnog sistema snosi troškove održavanja priključka koji je njegovo osnovno sredstvo.

Član 67.

(Tretman postojećih priključaka)

(1) Postojeći korisnici distributivnog sistema mogu bez naknade prenijeti na operatora distributivnog sistema vlasništvo nad tehnički ispravnim priključkom, uključujući mjerno mjesto, radi daljeg upravljanja i održavanja.

(2) Ako postojeći korisnik sistema, koji je vlasnik priključka i mjernog mjesta, ne želi prenijeti vlasništvo nad priključkom i pripadajućim mjernim mjestom operatoru distributivnog sistema, dužan je da:

- a) snosi troškove redovnog i investicionog održavanja vlastitog priključka,
- b) snosi troškove pregleda, održavanja i verifikacije mjernih uređaja,
- c) poslove održavanja i intervencija na priključku i mjernom mjestu povjeri operatoru distributivnog sistema.

(3) Postojeći korisnik sistema ne može osporiti operatoru distributivnog sistema priključenje novog korisnika sistema preko postojećeg priključka, bez obzira da li su priključak i mjerno mjesto u vlasništvu operatora distributivnog sistema ili korisnika.

Član 68.

(Prvo priključenje objekta korisnika)

Operator distributivnog sistema u postupku prvog priključenja objekta korisnika na mrežu vrši provjeru ispunjenja uslova za puštanje u pogon unutrašnje gasne instalacije korisnika sistema.

Član 69.

(Obračunsko mjerno mjesto)

(1) Obračunsko mjerno mjesto je mjesto mjerenja isporučenog, odnosno preuzetog prirodnog gasa između operatora distributivnog sistema i korisnika sistema.

(2) Operator distributivnog sistema energetsom saglasnošću određuje lokaciju obračunskog mjernog mjesta, na način koji mu obezbjeđuje nesmetan pristup.

Član 70.

(Pristup mjernom mjestu)

(1) Korisnik sistema dužan je da omogući ovlaštenim predstavnicima operatora distributivnog sistema pristup mjernim uređajima i gasnim instalacijama u svom vlasništvu, kao i mjernim uređajima, objektima i opremi u vlasništvu operatora distributivnog sistema koji se nalaze na njegovom posjedu, radi očitavanja, kontrole, ispitivanja, pregleda, provjere ispravnosti, otklanjanja kvarova, izmještanja i zamjene mjernih uređaja i opreme, kao i radi obustave isporuke.

(2) Korisnik sistema dužan je da zaštiti od oštećenja i neovlaštenog pristupa mjerne uređaje koji su locirani na njegovom posjedu.

Član 71.

(Pravila o priključenju)

- (1) Operator distributivnog sistema, uz saglasnost Regulatorne komisije, donosi pravila o priključenju objekata korisnika sistema na distributivni sistem.
- (2) Pravilima o priključenju propisuju se uslovi, postupak i način priključenja objekata korisnika distributivnog sistema, uključujući i zahtjeve za gasne uređaje i opremu koji se priključuju na sistem.

POGLAVLJE III. PREKID, OGRANIČENJE I OBUSTAVA ISPORUKE PRIRODNOG GASA

Član 72.

(Prekidi i ograničenje isporuke prirodnog gasa)

Operator distributivnog sistema može prekinuti ili ograničiti isporuku prirodnog gasa u slučaju:

- a) izvođenja planiranih radova na distributivnom sistemu (planirani prekidi),
- b) nastupanja nepredviđenih okolnosti (neplanirani prekidi),
- c) kada je ugrožena sigurnost sistema prirodnog gasa, ljudi ili imovine ili iz razloga zaštite od požara ili zaštite okoliša,
- d) ugrožene sigurnosti snabdijevanja iz Član 126. ovog zakona.

Član 73.

(Planirani prekidi i ograničenja isporuke prirodnog gasa)

- (1) Operator distributivnog sistema može planski prekinuti i ograničiti isporuku prirodnog gasa u slučaju izvođenja planiranih radova na distributivnom sistemu koji obuhvataju:
 - a) redovno i vanredno održavanje ili remont,
 - b) ispitivanja i kontrole mjerenja,
 - c) priključenje novih korisnika sistema,
 - d) proširenje i rekonstrukciju mreže,
 - e) druge slučajeve propisane Opštim uslovima.
- (2) Operator distributivnog sistema dužan je krajnjim kupcima blagovremeno najaviti planirani prekid i ograničenje isporuke.
- (3) Rok za najavu planiranih prekida ili ograničenja isporuke prirodnog gasa je 24 sata prije nastupanja prekida za krajnje kupce iz kategorije domaćinstvo i mali kupci, te 48 sati za ostale krajnje kupce.

Član 74.

(Neplanirani prekidi isporuke prirodnog gasa)

- (1) Neplanirani prekidi obuhvataju nepredviđene prekide isporuke koji su uzrokovani:

- a) višom silom (poput požara, poplave, zemljotresa, ekstremnih vremenskih uslova),
- b) djelovanjem treće strane,
- c) postupanjem operatora distributivnog sistema.

(2) U neplanirane prekide ubrajaju se i planirani prekidi koji nisu blagovremeno najavljeni ili su trajali duže od planiranog vremena.

Član 75.

(Obustava isporuke i preuzimanja prirodnog gasa)

(1) Operator distributivnog sistema vrši obustavu isporuke prirodnog gasa isključenjem objekta sa distributivnog sistema, u slučaju:

- a) neovlaštene potrošnje iz Član 78. ovog zakona,
- b) ako objekat ili gasna instalacija krajnjeg kupca ne ispunjava propisane tehničke uslove i ugrožava živote ljudi i imovinu ili okoliš,
- c) ako objekti, druge nekretnine i imovina krajnjeg kupca ometaju normalnu isporuku prirodnog gasa drugim kupcima,
- d) ako krajnji kupac bez odobrenja energetskog subjekta, preko svoje instalacije, omogući potrošnju prirodnog gasa trećoj strani,
- e) ako to zahtijeva snabdjevač u skladu sa Član 99. ovog zakona, u slučaju kada krajnji kupac ne izmiruje obaveze po računu za prirodni gas,
- f) ako krajnji kupac uskrati ovlaštenim licima pristup do mjernih uređaja odnosno do unutrašnjih instalacija,
- g) ako krajnji kupac ne poštuje posebne uslove o ograničenju isporuke prirodnog gasa, u skladu sa ovim zakonom,
- h) ako krajnji kupac koristi prirodni gas protivno uslovima iz energetske saglasnosti,
- i) ako krajnji kupac ne ispunjava obaveze iz ugovora o korištenju distributivnog sistema,
- j) drugim slučajevima propisanim Opštim uslovima.

(2) U slučajevima iz stava (1) tačke od a) do d) ovog člana, operator distributivnog sistema može izvršiti obustavu isporuke prirodnog gasa bez prethodnog upozorenja.

(3) U slučajevima iz stava (1) tačke od e) do i) ovog člana, operator distributivnog sistema dužan je prethodno u pisanoj formi upozoriti krajnjeg kupca na nedostatke odnosno nepravilnosti zbog kojih mu se može obustaviti isporuka prirodnog gasa i odrediti rok za otklanjanje nedostataka ili nepravilnosti.

Član 76.

(Ponovno priključenje na mrežu)

(1) Ukoliko obustava isporuke nije trajala duže od šest mjeseci operator distributivnog sistema dužan je izvršiti ponovno priključenje objekta krajnjeg kupca na distributivni

sistem u roku od 24 sata nakon dostavljanja dokaza o otklanjanju razloga za obustavu isporuke i dokaza o uplati troškova ponovnog priključenja.

(2) Ukoliko je obustava isporuke trajala duže od šest mjeseci, operator distributivnog sistema je dužan prije ponovnog priključenja provjeriti ispunjenost uslova za puštanje u pogon unutrašnje gasne instalacije korisnika sistema.

(3) Troškove ponovnog priključenja iz stava (1) ovog člana snosi krajnji kupac.

(4) Operator distributivnog sistema dužan je da bez odlaganja ponovo priključi na distributivni sistem krajnjeg kupca kojem je neosnovano obustavljena isporuka prirodnog gasa.

(5) Troškove ponovnog priključenja iz stava (4) ovog člana snosi energetski subjekt po čijem zahtjevu je izvršena neosnovana obustava isporuke prirodnog gasa.

Član 77.

(Naknada štete)

(1) Korisnik sistema nema pravo na naknadu štete ni izmakle koristi, nastale uslijed prekida u isporuci prirodnog gasa, osim u slučajevima krajnje nepažnje ili namjernog propusta operatora distributivnog sistema.

(2) Korisnik sistema ima pravo na finansijsku kompenzaciju u skladu sa opštim i garantovanim standardima kvaliteta snabdijevanja iz Član 58. ovog zakona.

(3) Korisnik sistema je dužan da nadoknadi štetu koju prouzrokuje operatoru distributivnog sistema.

(4) Korisnik sistema i operator distributivnog sistema sporazumno utvrđuju naknadu za učinjenu štetu iz stavova (1) i (3) ovog člana ili u suprotnom pokreću postupak pred nadležnim sudom.

POGLAVLJE IV. NEOVLAŠTENA POTROŠNJA PRIRODNOG GASA

Član 78.

(Neovlaštena potrošnja prirodnog gasa)

(1) Neovlaštena potrošnja prirodnog gasa predstavlja svako korištenje prirodnog gasa u okolnostima kada su objekti i instalacije krajnjeg kupca neovlašteno priključeni na mrežu ili kada su preduzete bilo kakve radnje na mjernom mjestu i priključku kojima se utiče na ispravnost ili propisanu tačnost mjerenja preuzetog prirodnog gasa.

(2) Neovlaštena potrošnja prirodnog gasa uključuje:

- a) priključenje na mrežu bez energetske saglasnosti i/ili ugovora o priključenju, ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom i ugovora o korištenju distributivnog sistema,
- b) neovlašteno priključenje na mrežu nakon izvršene obustave isporuke prirodnog gasa,

- c) tehnički izvedeno stanje koje omogućava korištenje prirodnog gasa bez mjernog uređaja, mimo mjernog uređaja ili preko mjernog uređaja na kome je onemogućeno pravilno mjerenje,
 - d) skidanje ili oštećenje plombe sa mjernog uređaja koji se nalazi na posjedu krajnjeg kupca, pri čemu krajnji kupac nije obavijestio operatora distributivnog sistema o oštećenju, i
 - e) korištenje prirodnog gasa preko neovlašteno zamijenjenog mjernog uređaja.
- (3) Neovlaštena potrošnja prirodnog gasa detaljnije se uređuje Opštim uslovima.
- (4) Neovlaštena potrošnja prirodnog gasa predstavlja krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.

Član 79.

(Utvrdjivanje neovlaštene potrošnje)

- (1) Neovlaštenu potrošnju utvrđuje operator distributivnog sistema kontrolom priključka i mjernog mjesta.
- (2) Kontrolu priključka i mjernog mjesta iz stava (1) ovog člana obavljaju kvalifikovana lica ovlaštena od operatora distributivnog sistema.
- (3) O izvršenoj kontroli sačinjava se zapisnik na licu mjesta, koji sadrži utvrđeno činjenično stanje i dokazni materijal.
- (4) Zapisnik iz stava (3) ovog člana potpisuje i krajnji kupac koji je prisustvovao kontroli i kojem se uručuje primjerak zapisnika.
- (5) U slučaju da krajnji kupac nije prisustvovao kontroli ili je odbio da potpiše zapisnik, ovlaštena osoba operatora distributivnog sistema na mjestu kontrole ostavlja obavještenje sa rokom i adresom gdje može preuzeti zapisnik ili se zapisnik dostavlja na drugi način u skladu sa zakonom.
- (6) U slučaju sumnje na postojanje neovlaštene potrošnje izvršene djelovanjem na ispravnost mjernog uređaja, pregled mjerila vrši nezavisni organ nadležan za poslove zakonskog mjeriteljstva ili nezavisno akreditovano pravno lice, a na zahtjev operatora distributivnog sistema.

Član 80.

(Period za obračun neovlaštene potrošnje)

- (1) Period neovlaštene potrošnje obuhvata period od dana preduzimanja neovlaštenih radnji do dana otkrivanja neovlaštene potrošnje.
- (2) Ukoliko se ne može utvrditi početak neovlaštene potrošnje za obračun, odnosno vrijeme preduzimanja neovlaštene radnje, smatra se da je početak neovlaštene potrošnje dan posljednjeg pregleda dijela priključka ili mjernog mjesta na kojem je preduzeta neovlaštena radnja, a kojom je konstatovana ispravnost na priključku ili mjernom mjestu.

(3) Za utvrđivanje početka perioda neovlaštene potrošnje iz stava (2) ovog člana, može se koristiti pregled priključka ili mjernog mjesta za koji je izrađen zapisnik o izvršenoj kontroli.

(4) Period neovlaštene potrošnje iz stavova (1) i (2) ovog člana ne može biti duži od godinu dana.

Član 81.

(Obračun neovlaštene potrošnje)

(1) Operator distributivnog sistema vrši obračun neovlaštene potrošnje prema metodologiji definisanoj Opštim uslovima.

(2) Protiv akta kojim je utvrđena neovlaštena potrošnja i izvršen obračun neovlaštene potrošnje može se izjaviti prigovor Regulatornoj komisiji u skladu sa Član 31. ovog zakona.

(3) Krajnji kupac ili lice kod koga je utvrđena neovlaštena potrošnja ima obavezu da plati operatoru distributivnog sistema obračunati iznos neovlašteno preuzetog prirodnog gasa te pripadajuće troškove materijala i radova.

POGLAVLJE V. DISTRIBUCIJA PRIRODNOG GASA U ZATVORENOM DISTRIBUTIVNOM SISTEMU

Član 82.

(Zatvoreni distributivni sistem)

(1) Zatvoreni distributivni sistem je sistem preko kojeg se prirodni gas distribuira na geografski ograničenoj industrijskoj zoni, trgovačkoj zoni ili zoni zajedničkih usluga.

(2) Regulatorna komisija odobrava status zatvorenog distributivnog sistema na zahtjev vlasnika sistema ako su zadovoljeni sljedeći uslovi:

- a) poslovanje ili proizvodni proces korisnika tog sistema je integrisan iz specifičnih, tehničkih ili sigurnosnih razloga,
- b) sistem primarno distribuira prirodni gas vlasniku ili operatoru sistema ili njihovim povezanim privrednim društvima, te
- c) na sistem nisu priključeni kupci iz kategorije domaćinstva, izuzev malog broja krajnjih kupaca koji su zaposlenjem ili na sličan način povezani s vlasnikom distributivnog sistema i nalaze se unutar područja zatvorenog distributivnog sistema.

(3) Operator zatvorenog distributivnog sistema dužan je od Regulatorne komisije pribaviti dozvolu za obavljanje djelatnosti distribucije u zatvorenom distributivnom sistemu.

(4) Korisnici čiji su objekti priključeni na zatvoreni distributivni sistem ne mogu biti diskriminirani u odnosu na korisnike drugih distributivnih sistema u vezi sa isporukom i snabdijevanjem prirodnim gasom.

Član 83.

(Upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom)

(1) Zatvorenim distributivnim sistemom upravlja operator zatvorenog distributivnog sistema kojeg odredi vlasnik sistema.

(2) Izuzetno od odredbe stava (1) ovog člana, Regulatorna komisija može na zahtjev vlasnika zatvorenog distributivnog sistema donijeti odluku kojom određuje teritorijalno nadležnog operatora distributivnog sistema za upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom.

(3) U slučaju iz stava (2) ovog člana, vlasnik zatvorenog distributivnog sistema dužan je da teritorijalno nadležnom operatoru distributivnog sistema preda na korištenje i upravljanje svoje objekte gasne infrastrukture.

(4) Operator zatvorenog distributivnog sistema mora biti stručno i tehnički kvalifikovan za obavljanje te djelatnosti, što provjerava Regulatorna komisija u postupku izdavanja dozvole za obavljanje djelatnosti.

(5) Operator distributivnog sistema koji preuzima upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom i vlasnik zatvorenog distributivnog sistema, ugovorom uređuju pitanja u vezi sa upravljanjem, održavanjem i naknadom za ustupanje ili zakup zatvorenog distributivnog sistema.

Član 84.

(Cijena korištenja zatvorenog distributivnog sistema)

(1) Regulatorna komisija donosi metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje zatvorenog distributivnog sistema.

(2) Operator zatvorenog distributivnog sistema na osnovu metodologije iz stava (1) ovog člana utvrđuje tarife za korištenje zatvorenog distributivnog sistema, uz saglasnost Regulatorne komisije.

(3) Operator zatvorenog distributivnog sistema dužan je obavijestiti svoje korisnike o cijeni korištenja zatvorenog distributivnog sistema.

Član 85.

(Odgovornosti operatora zatvorenog distributivnog sistema)

Operator zatvorenog distributivnog sistema prirodnog gasa odgovoran je za:

a) siguran i pouzdan rad zatvorenog distributivnog sistema i kvalitet isporuke prirodnog gasa,

- b) osiguranje nediskriminirajućeg i ekonomičnog pristupa zatvorenom distributivnom sistemu,
- c) ispunjenje razumnih zahtjeva za povećanje kapaciteta korisnika svog sistema,
- d) izgradnju priključka korisnika zatvorenog distributivnog sistema,
- e) davanje informacija energetskim subjektima i korisnicima distributivnog sistema koje su potrebne za efikasan pristup zatvorenom distributivnom sistemu, na principima transparentnosti i nediskriminacije,
- f) ispravnost i pouzdanost mjerenja na mjestima primopredaje sa korisnicima zatvorenog distributivnog sistema.

Član 86.

(Obaveze operatora zatvorenog distributivnog sistema)

Operator zatvorenog distributivnog sistema prirodnog gasa dužan je da:

- a) ispunjava uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) održava zatvoreni distributivni sistem,
- c) predlaže pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema,
- d) planira investicije u zatvoreni distributivni sistem, u skladu sa potrebama korisnika sistema,
- e) primjenjuje cijenu korištenja zatvorenog distributivnog sistema određenu u skladu sa ovim zakonom,
- f) objavi uslove i cijene priključenja na zatvoreni distributivni sistem shodno odredbama metodologije za utvrđivanje naknade za priključenje na distributivnu mrežu iz Član 51. ovog zakona,
- g) prati gubitke prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu i preduzima mjere za njihovo smanjenje,
- h) nabavi prirodni gas za nadoknadu gubitaka u svojoj mreži po tržišnim uslovima, na transparentan i nediskriminatorski način,
- i) korisnicima zatvorenog distributivnog sistema pruža informacije za efikasan pristup sistemu na principima transparentnosti i nediskriminacije,
- j) obezbijedi tajnost povjerljivih informacija dobijenih tokom obavljanja djelatnosti i da informacije koje mogu obezbijediti prednost na tržištu objavljuje na nediskriminatorski način,
- k) dostavlja subjektu nadležnom za administriranje tržišta prirodnog gasa potrebne podatke u skladu sa pravilima o radu tržišta prirodnog gasa,
- l) dostavlja snabdjevaču obračunske podatke za kupce unutar zatvorenog distributivnog sistema,
- m) preduzima propisane mjere bezbjednosti,
- n) preduzima mjere za povećanje energijske efikasnosti, zaštitu od požara i za zaštitu okoliša,
- o) uređuje druga pitanja neophodna za rad zatvorenog distributivnog sistema.

Član 87.

(Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema)

- (1) Pogon i upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom prirodnog gasa regulišu se pravilima o radu zatvorenog distributivnog sistema.
- (2) Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema propisuju:
 - a) zahtjeve za osiguranje bezbjednosti pogona,
 - b) zahtjeve za priključenje na zatvoreni distributivni sistem,
 - c) zahtjeve za korištenje zatvorenog distributivnog sistema,
 - d) zahtjeve za mjerenje i mjernu opremu,
 - e) zahtjeve za korištenje i održavanje objekata,
 - f) postupke u slučaju poremećaja u radu,
 - g) druga pitanja neophodna za rad zatvorenog distributivnog sistema.
- (3) Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema donosi Regulatorna komisija na prijedlog operatora zatvorenog distributivnog sistema.
- (4) Pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema objavljuju se na internet stranici Regulatorne komisije i operatora zatvorenog distributivnog sistema.

DIO OSMI – SNABDIJEVANJE PRIRODNIM GASOM

Član 88.

(Obavljanje djelatnosti snabdijevanja)

- (1) Djelatnost snabdijevanja krajnjih kupaca prirodnim gasom može da obavlja pravno lice koje ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom (u daljnjem tekstu: snabdjevač).
- (2) Snabdjevač obavlja djelatnost snabdijevanja u skladu sa ovim zakonom, podzakonskim aktima, uslovima propisanim dozvolom za obavljanje djelatnosti i zaključenim ugovorom o snabdijevanju.

Član 89.

(Obaveze snabdjevača)

- (1) Snabdjevač je dužan da:
 - a) ispunjava uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
 - b) obezbijedi prirodni gas prema zaključenim ugovorima o snabdijevanju sa krajnjim kupcima,
 - c) na prikladan način obavijesti krajnje kupce o mogućnosti izbora snabdjevača, važećim cijenama i naknadama, te standardnim uslovima za zaključenje ugovora o snabdijevanju,

- d) dostavi krajnjim kupcima sažetak uslova snabdijevanja koji je napisan jasnim i jednostavnim jezikom,
- e) obračunava isporučeni prirodni gas i naknade za izvršene usluge, u skladu sa propisima i ugovorom o snabdijevanju,
- f) izdaje račune za isporučeni prirodni gas,
- g) ponudi odgovarajuće načine plaćanja koji nisu diskriminirajući za krajnje kupce,
- h) neposredno obavijesti krajnje kupce o svakoj namjeri izmjene uslova ugovora o snabdijevanju, njihovom pravu na raskid ugovora, promjeni i razlozima za promjenu cijene,
- i) objavi uslove, postupak, pravne posljedice, odnosno prava kupca u slučaju obustave isporuke prirodnog gasa zbog neispunjavanja obaveza iz ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom,
- j) informiše krajnje kupce o mjerama koje se mogu poduzeti u cilju izbjegavanja obustave isporuke,
- k) obezbijedi besplatnu telefonsku liniju za obavještanje i odgovore na pitanja kupaca radi informisanja o uslovima i načinu ostvarivanja prava kupaca,
- l) rješava prigovore krajnjih kupaca na jednostavan, pravedan i brz način,
- m) učestvuje u postupku promjene snabdjevača bez nametanja administrativnih barijera koje otežavaju ili sprječavaju promjenu snabdjevača,
- n) na jednostavan način obavještava krajnje kupce o mjerama unapređenja energijske efikasnosti u finalnoj potrošnji prirodnog gasa,
- o) čuva relevantne podatke koji se odnose na transakcije iz ugovora o snabdijevanju u trajanju od najmanje pet godina,
- p) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima te pruži potrebne informacije i dokumentaciju Regulatornoj komisiji i Ministarstvu,
- q) obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima te pruži potrebne informacije i dokumentaciju nadležnom inspekcijskom organu,
- r) preuzme balansnu odgovornost,
- s) izvrši druge obaveze u skladu sa propisima kojima se uređuju obligacioni odnosi, trgovina i promet robe i usluga i zaštita potrošača.

(2) Odredbe ovog člana primjenjuju se i na javnog i na rezervnog snabdjevača.

Član 90.

(Sloboda izbora snabdjevača)

Krajnji kupci prirodnog gasa imaju pravo da slobodno izaberu svog snabdjevača prirodnim gasom.

Član 91.

(Ugovor o snabdijevanju)

(1) Ugovorom o snabdijevanju uređuju se prava i obaveze između snabdjevača i krajnjeg kupca prirodnog gasa.

(2) Ugovor o snabdijevanju sadrži sljedeće elemente:

- a) podatke o ugovornim stranama,
- b) predmet ugovora,
- c) prava i obaveze snabdjevača i krajnjeg kupca,
- d) podatke o mjestu isporuke i podatke o obračunskom mjernom mjestu,
- e) kapacitet i planiranu količinu prirodnog gasa koja je predmet ugovora,
- f) vrstu i nivo kvaliteta ponuđenih usluga,
- g) razloge i način obustave isporuke prirodnog gasa,
- h) rok na koji se ugovor zaključuje, uslove produženja ugovora, prava i obaveze u slučaju raskida ugovora, te podatak o troškovima raskida ugovora,
- i) cijene snabdijevanja, način obračuna, obračunski period i uslove plaćanja preuzetog prirodnog gasa,
- j) tarife za korištenje distributivne mreže i ostale naknade koje se obračunavaju krajnjem kupcu,
- k) način informisanja kupca o promjeni cijena i drugih uslova snabdijevanja prirodnim gasom,
- l) informacije o finansijskim kompenzacijama u slučaju neispunjenja garantovanih standarda kvaliteta snabdijevanja,
- m) način dostave računa,
- n) način rješavanja sporova, uključujući izvansudsko rješavanje sporova,
- o) instrumente obezbjeđenja plaćanja po ugovoru, ukoliko je primjenjivo,
- p) informacije koje se odnose na prava kupaca, uključujući i rješavanje prigovora,
- q) izvještavanje, razmjena podataka i povjerljivost informacija dobijenih tokom realizacije ugovora,
- r) druge elemente propisane zakonom kojim se uređuju obligacioni odnosi i Opštim uslovima.

(3) Snabdjevač je dužan da o elementima ugovora o snabdijevanju vezanim sa vrstu i nivo kvaliteta ponuđenih usluga obavijesti kupca prije zaključivanja ugovora.

(4) Snabdjevač je dužan da neposredno obavijesti krajnje kupce o svakoj izmjeni uslova ugovora o snabdijevanju, uključujući i promjenu i razloge za promjenu cijene prirodnog gasa te o njihovom pravu na raskid ugovora, najkasnije 30 dana prije početka primjene izmijenjenih uslova ugovora.

(5) Snabdjevač je dužan da neposredno obavijesti krajnje kupce o svakoj promjeni tarifa za korištenje distributivnog sistema i ostalih naknada koje se obračunavaju krajnjem kupcu.

(6) Snabdjevač je dužan da najkasnije tri dana prije početka snabdijevanja krajnjeg kupca nadležnom operatoru sistema prijavi ugovor, odnosno svaku promjenu ugovora i dostavi podatke o krajnjem kupcu, mjestima primopredaje, vrsti ugovora i periodu snabdijevanja.

(7) Uslovi za zaključenje i sadržaj ugovora o snabdijevanju detaljnije se uređuju Opštim uslovima.

Član 92.

(Cijena snabdijevanja)

(1) Snabdjevač koji nema obavezu usluge javnog snabdijevanja slobodno ugovara sa krajnjim kupcem cijenu prirodnog gasa po kojoj se vrši snabdijevanje.

(2) Snabdjevač koji ima obavezu usluge javnog snabdijevanja dužan je snabdijevati krajnje kupce prirodnog gasa koji imaju pravo na uslugu javnog snabdijevanja po cijenama na koje je saglasnost dala Regulatorna komisija.

Član 93.

(Obračun isporučenog prirodnog gasa)

(1) Snabdjevač vrši obračun isporučenog prirodnog gasa na osnovu obračunskih mjernih podataka koje dostavlja operator sistema i ugovorenih cijena snabdijevanja.

(2) Snabdjevač krajnjem kupcu izdaje račun na kome su na pregledan i razumljiv način kao posebne stavke iskazani:

- a) količina utrošenog prirodnog gasa i korištenja kapaciteta,
- b) cijena prirodnog gasa,
- c) tarifni stavovi i trošak korištenja mreže,
- d) propisane naknade, porezi i ostale obaveze,
- e) obračunski period, te
- f) druge informacije propisane Opštim uslovima.

(3) Obračunski period za koji se izdaje račun definiše se Opštim uslovima i ugovorima o snabdijevanju sa krajnjim kupcima.

Član 94.

(Promjena snabdjevača)

(1) Promjena snabdjevača prirodnim gasom je besplatna za krajnjeg kupca, a postupak promjene ne može trajati duže od 21 dan od dana prijema kompletnog zahtjeva kod novog snabdjevača.

(2) Regulatorna komisija donosi pravila kojima se uređuju uslovi i postupak promjene snabdjevača, te koja sadrže:

- a) uslove za promjenu i postupak promjene snabdjevača,
- b) obaveze snabdjevača čiji ugovor prestaje,

- c) obaveze novog snabdjevača,
- d) obaveze operatora sistema,
- e) rokove za postupanje učesnika u postupku, i
- f) druga pitanja od značaja za promjenu snabdjevača.

(3) Krajnjem kupcu se, zbog promjene snabdjevača, ne može uskratiti ili otežati ostvarenje prava na raskid ugovora, niti se mogu nametnuti dodatne finansijske obaveze osim onih definisanih ugovorom o snabdijevanju.

Član 95.

(Javno snabdijevanje)

(1) Javno snabdijevanje podrazumijeva obavezu snabdijevanja prirodnim gasom prema regulisanim uslovima onih kupaca koji imaju pravo na javno snabdijevanje i koji slobodno izaberu ili po automatizmu koriste takav način snabdijevanja, po lako uporedivim, nediskriminirajućim i transparentnim uslovima.

(2) Kupci iz kategorije domaćinstvo, mali kupci prirodnog gasa i krajnji kupci od posebnog društvenog značaja, koji nisu izabrali snabdjevača na slobodnom tržištu imaju pravo na snabdijevanje prirodnim gasom od strane javnog snabdjevača.

(3) Javni snabdjevači određuju se za geografska područja koja odgovaraju zonama nadležnosti operatora distributivnog sistema, na osnovu javnih, fer i dokazivih kriterija koji se odnose na učešće u snabdijevanju krajnjih kupaca na području nadležnog operatora distributivnog sistema, tehničke, organizacione i materijalno-finansijske mogućnosti za obavljanje javnog snabdijevanja.

(4) Vlada Federacije donosi odluku kojom određuje javnog snabdjevača na period do pet godina.

(5) Javni snabdjevač dužan je da obezbijedi redovno i sigurno snabdijevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom.

(6) Javni snabdjevač dužan je da Regulatornoj komisiji dostavlja sve potrebne podatke i dokaze o cijeni nabavke prirodnog gasa za javno snabdijevanje.

(7) Javni snabdjevač dužan je uspostaviti korisničke centre za pružanje informacija, komisiju za rješavanje prigovora krajnjih kupaca i posredovati u ostvarivanju prava krajnjih kupaca kod operatora sistema.

Član 96.

(Rezervno snabdijevanje)

(1) Krajnji kupci priključeni na transportnu i distributivnu mrežu, izuzev kupaca koji imaju pravo na javno snabdijevanje, imaju pravo na rezervno snabdijevanje prirodnim gasom kod rezervnog snabdjevača, u slučaju kada ih postojeći snabdjevač prestane snabdijevati usljed:

- a) bankrota, stečajnog postupka ili likvidacije,
- b) prestanka važenja ili oduzimanja dozvole,
- c) nezaključenja ugovora između krajnjeg kupca i snabdjevača ili jednostranog raskida ugovora od strane snabdjevača, osim ako je prethodni ugovor prestao kao posljedica neizvršavanja obaveze plaćanja od strane kupca.

(2) Snabdjevač koji prestaje snabdijevati krajnje kupce prirodnim gasom dužan je obavijestiti krajnje kupce, operatora sistema i Regulatornu komisiju o nastupanju okolnosti iz stava (1) ovog člana.

(3) Pravo na rezervno snabdijevanje ostvaruje se danom ispunjenja uslova za korištenje prava na rezervno snabdijevanje iz stava (1) ovog člana i može trajati najduže 90 dana.

(4) Krajnji kupac koji koristi pravo na rezervno snabdijevanje i rezervni snabdjevač zaključuju ugovor o rezervnom snabdijevanju najkasnije u roku od osam dana od dana početka rezervnog snabdijevanja.

(5) Ukoliko krajnji kupac ne zaključi ugovor iz stava (4) ovog člana u roku od osam dana od dana prijema ugovora operator sistema vrši obustavu isporuke prirodnog gasa na zahtjev rezervnog snabdjevača, a krajnji kupac je dužan da plati preuzeti prirodni gas.

(6) Operator sistema, po prijemu obavještenja rezervnog snabdjevača, vrši obustavu isporuke prirodnog gasa krajnjem kupcu koji ne zaključi ugovor o snabdijevanju sa tržišnim snabdjevačem do isteka roka definisanog ugovorom o rezervnom snabdijevanju.

Član 97.

(Rezervni snabdjevač)

(1) Vlada Federacije određuje snabdjevača koji će obavljati rezervno snabdijevanje na teritoriji Federacije (u daljnjem tekstu: rezervni snabdjevač).

(2) Rezervni snabdjevač određuje se za geografska područja koja odgovaraju zonama nadležnosti operatora distributivnog sistema, na osnovu kriterija koji se odnose na tržišno učešće u snabdijevanju krajnjih kupaca na području nadležnog operatora distributivnog sistema, tehničke, organizacione i materijalno-finansijske mogućnosti za obavljanje rezervnog snabdijevanja.

(3) Rezervni snabdjevač određuje se na period do pet godina.

Član 98.

(Cijena prirodnog gasa za javno i rezervno snabdijevanje)

(1) Regulatorna komisija donosi pravilnik kojim propisuje metodologije za utvrđivanje cijena za snabdijevanje prirodnim gasom krajnjih kupaca kod javnog i rezervnog snabdjevača.

(2) Cijene snabdijevanja krajnjih kupaca kod javnog snabdjevača predlaže javni snabdjevač.

(3) Regulatorna komisija daje saglasnost na prijedlog cijena iz stava (2) ovog člana.

(4) Izuzetno, Regulatorna komisija može samostalno utvrditi cijene za javno snabdijevanje ukoliko predložena cijena nije u skladu sa metodologijom iz stava (1) ovog člana.

(5) Regulatorna komisija na osnovu metodologije iz stava (1) ovog člana propisuje gornju granicu uvećanja cijene prirodnog gasa za snabdijevanje krajnjih kupaca kod rezervnog snabdjevača u odnosu na nabavnu cijenu prirodnog gasa u periodu pružanja usluge.

Član 99.

(Obustava isporuke po zahtjevu snabdjevača)

(1) Snabdjevač može zahtijevati od operatora sistema obustavu isporuke prirodnog gasa krajnjem kupcu zbog neispunjenih ugovornih obaveza krajnjeg kupca.

(2) Snabdjevač podnosi pisani zahtjev za obustavu isporuke operatoru sistema na čiju mrežu je priključen objekat krajnjeg kupca za koji se traži obustava isporuke.

(3) Snabdjevač je dužan operatoru sistema platiti uslugu obustave isporuke prirodnog gasa, kao i uslugu kojom se ponovo omogućava snabdijevanje prirodnim gasom.

(4) Snabdjevač ima pravo od krajnjeg kupca nadoknaditi troškove usluga iz stava (3) ovog člana.

Član 100.

(Opšti uslovi za isporuku i snabdijevanje)

Regulatorna komisija donosi Opšte uslove za isporuku i snabdijevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom kojim se propisuju:

- a) prava i obaveze operatora distributivnog sistema, korisnika sistema, snabdjevača i krajnjeg kupca,
- b) prava i obaveze javnog i rezervnog snabdjevača,
- c) postupak priključenja na distributivni sistem,
- d) uslovi i način izdavanja saglasnosti za priključenje novih, odnosno povećanje kapaciteta priključka postojećih korisnika sistema,
- e) sadržaj, način i rokovi zaključivanja ugovora o priključenju, odnosno povećanju kapaciteta priključka korisnika sistema,
- f) sadržaj, način i rokovi zaključivanja ugovora o snabdijevanju prirodnim gasom, obaveze snabdjevača pri snabdijevanju krajnjih kupaca i obaveze krajnjih kupaca,
- g) sadržaj, način i rokovi zaključivanja ugovora o korištenju distributivnog sistema sa korisnicima sistema,
- h) način mjerenja i utvrđivanja potrošnje prirodnog gasa i razmjene podataka,
- i) obaveze u pogledu zaštite mjernih uređaja od neovlaštenog pristupa,
- j) način obračuna i uslovi plaćanja isporučenog prirodnog gasa,

- k) sadržaj računa za isporučeni prirodni gas,
- l) uslovi i način obustave isporuke prirodnog gasa,
- m) uslovi i način utvrđivanja odgovornosti za prekide ili ograničenja u isporuci prirodnog gasa ili za isporuku prirodnog gasa smanjenog kvaliteta,
- n) metodologija za obračun neovlaštene potrošnje prirodnog gasa,
- o) način i period obračuna neregistrovane potrošnje prirodnog gasa,
- p) način obavještanja krajnjih kupaca u slučaju obustave i ograničenja isporuke prirodnog gasa,
- q) prioritete za isporuku prirodnog gasa u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja,
- r) druga pitanja kojim se uređuju odnosi između operatora distributivnog sistema i korisnika sistema, kao i odnose između snabdjevača i kupaca prirodnog gasa.

DIO DEVETI - TRGOVINA PRIRODNIM GASOM

Član 101.

(Obavljanje djelatnosti trgovine)

- (1) Trgovina prirodnim gasom je djelatnost kupovine i prodaje prirodnog gasa na veleprodajnom tržištu, isključujući prodaju krajnjim kupcima (snabdijevanje).
- (2) Djelatnost trgovine prirodnim gasom može obavljati pravno lice koje ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Trgovac prirodnim gasom obavezan je da učini dostupnim nadležnim regulatornim komisijama, Ministarstvu i nadležnim organima i tijelima za zaštitu tržišne konkurencije, relevantne podatke u vezi sa kupovinom i prodajom prirodnog gasa.

DIO DESETI – SKLADIŠTENJE PRIRODNOG GASA

Član 102.

(Obavljanje djelatnosti skladištenja)

Djelatnost skladištenja prirodnog gasa može da obavlja operator skladišta prirodnog gasa koji ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom.

Član 103.

(Prava operatora skladišta prirodnog gasa)

Operator skladišta prirodnog gasa ima sljedeća prava:

- a) pristupati sistemu u skladu sa propisanim uslovima,
- b) prodati nepovučeni prirodni gas korisnika skladišta u slučaju isteka ili raskida ugovora o skladištenju prirodnog gasa,

- c) kupovati i preuzimati iz skladišta prirodni gas radi optimalnog vođenja skladišta prirodnog gasa, vlastite potrošnje, pogonske potrošnje tehnoloških objekata, nadoknade gubitaka i održavanja osnovne mase prirodnog gasa u skladištu,
- d) odbiti pristup skladištu prirodnog gasa u slučajevima iz Član 106. stav (2) ovog Zakona, i
- e) ograničiti ili privremeno prekinuti ugovoreno skladištenje prirodnog gasa u slučajevima definisanim Član 106. stav (3) ovog Zakona.

Član 104.

(Obaveze operatora skladišta prirodnog gasa)

Operator skladišta prirodnog gasa ima sljedeće obaveze:

- a) ispunjavati uslove iz dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) zadovoljavati propisane tehničke i pogonske uslove,
- c) održavati skladište prirodnog gasa u ispravnom stanju, osigurati pogonsku spremnost i sigurno korištenje u skladu s tehničkim i drugim propisima i standardima,
- d) osigurati korisnicima skladišta prirodnog gasa kvalitet prirodnog gasa i usluga te pouzdanost isporuke,
- e) osigurati objektivne, nediskriminirajuće i transparentne uslove pristupa skladištu prirodnog gasa u skladu sa ovim Zakonom,
- f) nabavljati prirodni gas za potrebe optimalnog vođenja skladišta, vlastite potrošnje, pogonske potrošnje tehnoloških objekata, nadoknade gubitaka i održavanja osnovne mase prirodnog gasa u skladištu, na transparentan i nediskriminirajući način,
- g) donijeti pravila o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa,
- h) izraditi i dostaviti Regulatornoj komisiji na odobravanje plan razvoja sistema skladišta prirodnog gasa,
- i) izrađuje i dostavlja Regulatornoj komisiji izvještaje prema obimu i dinamici koju odredi Regulatorna komisija,
- j) objavljivati informacije o dostupnim kapacitetima skladišta,
- k) pružati korisnicima sistema sve informacije koje su potrebne za efikasan pristup skladištu,
- l) primijeniti propisane naknade za korištenje skladišta prirodnog gasa i nestandardne usluge,
- m) zadovoljavati propisane uslove koji se odnose na energijsku efikasnost i zaštitu okoliša,
- n) izvještavati Ministarstvo o ugovorenim skladišnim kapacitetima i stepenu popunjenosti,
- o) osigurati tajnost povjerljivih podataka dobivenih u toku obavljanja djelatnosti, i
- p) staviti na raspolaganje Ministarstvu, Regulatornoj komisiji, operatorima sistema i drugim nadležnim organima tražene podatke.

Član 105.

(Razdvajanje operatora skladišta)

(1) Ako je operator skladišta prirodnog gasa dio vertikalno integrisanog subjekta, dužan je da bude nezavisan u odnosu na druge djelatnosti najmanje u smislu svog pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka.

(2) U cilju osiguranja nezavisnosti operatora skladišta prirodnog gasa shodno se primjenjuju odredbe iz Član 40, Član 41, Član 42. i Član 43. ovog zakona.

Član 106.

(Pristup skladištu prirodnog gasa)

(1) Operator skladišta dužan je omogućiti pristup skladištu korisnicima sistema po regulisanim uslovima na transparentan i nediskriminirajući način.

(2) Operator skladišta može odbiti pristup skladištu isključivo zbog ograničenih kapaciteta, pogonskih smetnji ili zbog ugroženosti rada sistema.

(3) Operator skladišta može ograničiti ili privremeno prekinuti ugovoreno skladištenje prirodnog gasa u sljedećim slučajevima:

- a) direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
- b) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije skladišta prirodnog gasa,
- c) radi otklanjanja tehničkih i tehnoloških poremećaja na skladištu prirodnog gasa,
- d) kada se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obaveza.

(4) Protiv akta kojim se određuju uslovi, odbija ili ograničava pristup skladištu prirodnog gasa, može se izjaviti žalba Regulatornoj komisiji u skladu sa Član 15. ovog zakona.

Član 107.

(Pravila o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa)

(1) Rad i upravljanje skladištem prirodnog gasa regulišu se pravilima o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa koja odobrava Regulatorna komisija na prijedlog operatora sistema skladišta.

(2) Pravilima o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa naročito se uređuju:

- a) opis sistema za skladištenje prirodnog gasa,
- b) razvoj, građenje i održavanje skladišta prirodnog gasa,
- c) upravljanje skladištem prirodnog gasa,
- d) ugovorni odnosi i uslovi korištenja skladišta prirodnog gasa,
- e) rezervacija i korištenje kapaciteta skladišta prirodnog gasa,
- f) trgovina kapacitetima skladišta prirodnog gasa,
- g) mjerna pravila i pravila raspodjele skladišnih kapaciteta,
- h) objava podataka i razmjena informacija,

- i) povezivanje sa ostalim dijelovima sistema prirodnog gasa,
- j) naknada štete,
- k) pravila prodaje uskladištenog plina u otvorenom postupku,
- l) druga pitanja od značaja za rad skladišta prirodnog gasa.

Član 108.

(Naknade za pružanje usluga operatora skladišta prirodnog gasa)

- (1) Operator skladišta prirodnog gasa ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti po osnovu naknade za korištenje skladišta prirodnog gasa (tarife) i naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima skladišta prirodnog gasa.
- (2) Naknade iz stava (1) ovog člana su regulisane i operatoru skladišta prirodnog gasa nije dozvoljeno da primijeni druge iznose naknada u odnosu na one koje je odredila ili na koje je saglasnost dala Regulatorna komisija.
- (3) Regulatorna komisija daje saglasnost na prijedlog metodologije za utvrđivanje naknada za korištenje skladišta prirodnog gasa koju podnosi operator skladišta prirodnog gasa.
- (4) Metodologijom iz stava (3) ovog člana uređuju se:
 - a) model regulacije,
 - b) način određivanja odobrenog prihoda operatora skladišta prirodnog gasa,
 - c) postupak korekcije odobrenog prihoda,
 - d) tarifni elementi te način, elementi i kriteriji za izračun iznosa tarifnih stavova,
 - e) način obračuna naknade za korištenje skladišta prirodnog gasa,
 - f) način i postupak podnošenja zahtjeva za određivanje iznosa tarifnih stavova,
 - g) podaci, dokumentacija i ostale podloge koje se koriste za izračun i za korekciju odobrenog prihoda i za izračun iznosa tarifnih stavova,
 - h) druga pitanja od značaja za utvrđivanje odobrenog prihoda i tarifnih stavova.
- (5) Operator skladišta prirodnog gasa na osnovu metodologije iz stava (3) ovog člana izrađuje i podnosi Regulatornoj komisiji prijedlog za odobrenje potrebnog prihoda te utvrđivanje tarifnih stavova za korisnike skladišta prirodnog gasa.
- (6) Regulatorna komisija razmatra prijedlog operatora skladišta prirodnog gasa iz stava (5) ovog člana i utvrđuje konačni iznos tarifnih stavova za korištenje skladišta prirodnog gasa.
- (7) Metodologije za izračun naknada, prijedlozi naknada, izračuni i jedinični iznosi naknada za pružanje usluga operatora skladišta prirodnog gasa su javni i objavljuju se na internet stranici Regulatorne komisije i operatora skladišta prirodnog gasa.

DIO JEDANAESTI – UPRAVLJANJE TERMINALOM ZA UTEČNJENI PRIRODNI GAS

Član 109.

(Obavljanje djelatnosti upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas)

Djelatnost upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas može da obavlja operator terminala za utečnjeni prirodni gas koji ima odgovarajuću dozvolu za obavljanje djelatnosti izdatu od strane Regulatorne komisije u skladu sa ovim zakonom.

Član 110.

(Prava operatora terminala za utečnjeni prirodni gas)

Operator terminala za utečnjeni prirodni gas ima pravo:

- a) pristupa transportnom sistemu u skladu sa propisima kojim se definiše priključenje i korištenje transportnog sistema,
- b) odbiti pristup terminalu za utečnjeni prirodni gas u skladu sa Član 113. ovog zakona,
- c) kupovati ili preuzeti iz terminala prirodni gas radi obavljanja svoje osnovne djelatnosti, optimalnog vođenja terminala za utečnjeni prirodni gas, vlastite potrošnje, pogonske potrošnje tehnoloških objekata i nadoknade gubitaka,
- d) ograničiti ili privremeno prekinuti prihvat i otpremu utečnjenog prirodnog gasa u skladu sa Član 113. ovog zakona,
- e) prodati utečnjeni ili prirodni gas korisnika terminala u slučaju isteka ili raskida ugovora u skladu sa pravilima o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas.

Član 111.

(Obaveze operatora terminala za utečnjeni prirodni gas)

Operator terminala za utečnjeni prirodni gas dužan je da:

- a) ispunjava uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) upravlja, održava i razvija terminal za utečnjeni prirodni gas,
- c) donese pravila o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas,
- d) osigura korisnicima terminala kvalitetu gasa, kvalitetu usluge i pouzdanost isporuke gasa,
- e) uspostavi i osigura rad centra za operativno vođenje terminala za utečnjeni prirodni gas i sistema mjerenja ulaznih i izlaznih tokova te parametara kvalitete gasa i pouzdanosti isporuke gasa,
- f) obavlja prihvat i otpremu utečnjenog prirodnog gasa na bazi zaključenih ugovora,
- g) osigura objektivne, nediskriminirajuće i transparentne uslove pristupa terminalu za utečnjeni prirodni gas,
- h) nabavlja prirodni gas za potrebe obavljanja svoje osnovne djelatnosti i optimalnog vođenja terminala za utečnjeni prirodni gas, pogonske potrošnje tehnoloških objekata i nadoknade gubitaka,

- i) izrađuje i dostavlja Regulatornoj komisiji na odobravanje plan razvoja terminala za utečnjeni prirodni gas,
- j) izrađuje i dostavlja Regulatornoj komisiji izvještaje prema obimu i dinamici koju odredi Regulatorna komisija,
- k) priključi terminal na transportni sistem i dostavlja operatoru transportnog sistema plan razvoja kapaciteta terminala za utečnjeni prirodni gas i otpreme gasa s terminala za utečnjeni prirodni gas,
- l) pruža informacije učesnicima na tržištu u skladu sa propisima kojima se uređuje tržište prirodnog gasa i rad prenosnog i distributivnog sistema prirodnog gasa,
- m) primjenjuje tarife za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas koje utvrdi Regulatorna komisija,
- n) primjenjuje propisane cijene nestandardnih usluga operatora terminala za utečnjeni prirodni gas,
- o) primjenjuje mjere za poboljšanje energijske efikasnosti i zaštitu okoliša,
- p) osigura tajnost povjerljivih podataka do kojih je došao u obavljanju djelatnosti,
- q) stavi na raspolaganje Ministarstvu, Regulatornoj komisiji, operatorima sistema i drugim nadležnim organima tražene podatke,
- r) ispunjava druge obaveze u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim propisima.

Član 112.

(Razdvajanje operatora terminala za utečnjeni prirodni gas)

- (1) Ako je operator terminala za utečnjeni prirodni gas dio vertikalno integrisanog subjekta, dužan je da bude nezavisan u odnosu na druge djelatnosti najmanje u smislu svog pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka.
- (2) U cilju osiguranja nezavisnosti operatora terminala za utečnjeni prirodni gas shodno se primjenjuju odredbe iz Član 40, Član 41, Član 42. i Član 43. ovog zakona.

Član 113.

(Pristup terminalu za utečnjeni prirodni gas)

- (1) Operator terminala za utečnjeni prirodni gas dužan je omogućiti pristup terminalu po regulisanim uslovima na transparentan i nediskriminirajući način.
- (2) Operator terminala za utečnjeni prirodni gas može odbiti pristup terminalu zbog ograničenih kapaciteta, pogonskih smetnji ili zbog ugroženosti rada terminala.
- (3) Operator terminala za utečnjeni prirodni gas može ograničiti ili privremeno prekinuti prihvat i otpremu utečnjenog prirodnog gasa u slučaju:
 - a) direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine te radi otklanjanja takvih opasnosti,
 - b) radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije terminala za utečnjeni prirodni gas,
 - c) radi otklanjanja tehničkih i tehnoloških poremećaja u radu terminala za utečnjeni prirodni gas,

d) kad se korisnik ne pridržava svojih ugovornih obveza.

(4) Protiv akta kojim se određuju uslovi, odbija ili ograničava pristup terminalu za utečnjeni prirodni gas, može se izjaviti žalba Regulatornoj komisiji u skladu sa Član 15. ovog zakona.

Član 114.

(Pravila o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas)

(1) Pravilima o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas propisuju se naročito:

- a) opis terminala za utečnjeni prirodni gas,
- b) razvoj, građenje i održavanje terminala za utečnjeni prirodni gas,
- c) upravljanje terminalom za utečnjeni prirodni gas,
- d) ugovorni odnosi i uslovi korištenja terminala za utečnjeni prirodni gas,
- e) rezervacija i korištenje kapaciteta terminala za utečnjeni prirodni gas,
- f) mjerna pravila i pravila raspodjele,
- g) objava podataka i razmjena informacija,
- h) naknada štete,
- i) pravila prodaje utečnjenog prirodnog gasa ili prirodnog gasa korisnika terminala u otvorenom postupku.

(2) Pravila iz stava (1) ovog člana odobrava Regulatorna komisija na prijedlog operatora terminala za utečnjeni prirodni gas.

(3) Pravila iz stava (1) ovog člana objavljuju se na stranicama operatora terminala za utečnjeni prirodni gas i Regulatorne komisije.

Član 115.

(Naknada za pružanje usluga operatora terminala za utečnjeni prirodni gas)

(1) Operator terminala za utečnjeni prirodni gas ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti po osnovu naknade za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas (tarife) i naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima terminala.

(2) Naknade iz stava (1) ovog člana su regulisane i operatoru terminala za utečnjeni prirodni gas nije dozvoljeno da primijeni druge iznose naknada u odnosu na one koje je odredila ili na koje je saglasnost dala Regulatorna komisija.

(3) Regulatorna komisija daje saglasnost na prijedlog metodologije za utvrđivanje naknada za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas koju podnosi operator terminala za utečnjeni prirodni gas.

(4) Metodologijom iz stava (3) ovog člana uređuju se:

- a) model regulacije,
- b) način određivanja odobrenog prihoda operatora terminala za utečnjeni prirodni gas,
- c) postupak korekcije odobrenog prihoda,

- d) tarifni elementi te način, elementi i kriteriji za izračun iznosa tarifnih stavova,
- e) način obračuna naknade za korištenje terminala,
- f) način i postupak podnošenja zahtjeva za određivanje iznosa tarifnih stavova,
- g) podaci, dokumentacija i ostale podloge koje se koriste za izračun i za korekciju dozvoljenog prihoda i za izračun iznosa tarifnih stavova,
- h) druga pitanja od značaja za utvrđivanje dozvoljenog prihoda i tarifnih stavova.

(5) Operator terminala za utečnjeni prirodni gas na osnovu metodologije iz stava (3) ovog člana izrađuje i podnosi Regulatornoj komisiji prijedlog za odobrenje potrebnog prihoda te utvrđivanje tarifnih stavova za korisnike terminala za utečnjeni prirodni gas.

(6) Regulatorna komisija razmatra prijedlog operatora terminala za utečnjeni prirodni gas iz stava (5) ovog člana i utvrđuje konačni iznos tarifnih stavova za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas.

(7) Metodologije za izračun naknada, prijedlozi naknada, izračuni i jedinični iznosi naknada za pružanje usluga operatora terminala za utečnjeni prirodni gas su javni i objavljuju se na internet stranici Regulatorne komisije i operatora terminala za utečnjeni prirodni gas.

DIO DVANAESTI – UPRAVLJANJE MJESTIMA ZA SNABDIJEVANJE UTEČNJENIM PRIRODNIM GASOM (LNG) I KOMPRIMOVANIM PRIRODNIM GASOM (CNG)

Član 116.

(Prava operatora mjesta za snabdjevanje LNG-om i CNG-om)

Operator mjesta za snabdjevanje LNG-om i CNG-om ima pravo:

- a) priključiti mjesto za snabdjevanje LNG-om i CNG-om na gasni sistem,
- b) kupovati prirodni gas radi obavljanja svoje osnovne djelatnosti, vlastite potrošnje, pogonske potrošnje tehnoloških objekata i nadoknade pogonskih gubitaka,
- c) ograničiti i privremeno prekinuti ugovoreno snabdjevanje LNG-om i CNG-om u slučaju direktne ugroženosti života i zdravlja ljudi ili imovine, radi planiranog održavanja ili rekonstrukcije te kada se korisnik usluga ne pridržava ugovornih obaveza.

Član 117.

(Obaveze operatora mjesta za snabdjevanje LNG-om i CNG-om)

Operator mjesta za snabdjevanje LNG-om i operator mjesta za snabdjevanje CNG-om je dužan:

- a) ispunjavati uslove dozvole za obavljanje djelatnosti,
- b) voditi, održavati i razvijati sigurno, pouzdano i efikasno mjesto za snabdjevanje LNG-om i/ili CNG-om,
- c) osigurati kvalitet prirodnog gasa, kvalitetu usluge i pouzdanost isporuke,
- d) uspostaviti i osigurati rad sistema mjerenja ulaznih i izlaznih tokova,

- e) nabavljati prirodni gas za potrebe obavljanja osnovne djelatnosti, vlastite potrošnje, pogonske potrošnje tehnoloških objekata, nadoknade pogonskih gubitaka, i
- f) zadovoljavati propisane uslove koji se odnose na energijsku efikasnost i zaštitu okoliša.

DIO TRINAESTI – KRAJNJI KUPCI

POGLAVLJE I. PRAVA KRAJNJIH KUPACA

Član 118.

(Pravo na izbor snabdjevača)

- (1) Svi krajnji kupci imaju pravo na snabdijevanje prirodnim gasom od strane odabranog snabdjevača, na osnovu ugovora o snabdijevanju.
- (2) Krajnji kupci iz kategorije domaćinstvo, mali kupci i krajnji kupci od posebnog društvenog značaja imaju pravo na snabdijevanje prirodnim gasom u okviru javne usluge.
- (3) Krajnji kupac sa snabdjevačem prirodnog gasa koga izabere na tržištu slobodno ugovara količinu i cijenu prirodnog gasa.
- (4) Izuzetno od stava (3) ovog člana, krajnji kupac koji se snabdijeva u sistemu javnog snabdijevanja i krajnji kupac koji se snabdijeva u sistemu rezervnog snabdijevanja snabdijevaju se po cijenama utvrđenim u skladu sa metodologijom iz Član 98. ovog zakona.

Član 119.

(Uslovi snabdijevanja)

- (1) Krajnji kupci moraju biti unaprijed upoznati sa uslovima snabdijevanja prije sklapanja ugovora o snabdijevanju i moraju biti zaštićeni od nepoštenih i zavaravajućih metoda prodaje.
- (2) Krajnji kupci moraju dobiti sažetak uslova snabdijevanja koji je napisan jasnim i jednostavnim jezikom.

Član 120.

(Promjena uslova snabdijevanja)

- (1) Krajnji kupci moraju biti obaviješteni o svakoj namjeri izmjene uslova ugovora o snabdijevanju te o njihovom pravu na raskid ugovora.
- (2) Krajnji kupci moraju biti obaviješteni o svakoj promjeni uslova ugovora o snabdijevanju, uključujući i promjenu cijene prirodnog gasa, te o razlozima i obimu promjene, najkasnije 30 dana prije stupanja na snagu.
- (3) Krajnji kupci imaju pravo raskinuti ugovor o snabdijevanju ako ne prihvataju nove ugovorne uslove ili promjene cijene snabdijevanja prirodnim gasom.

Član 121.

(Izbor načina plaćanja)

- (1) Snabdjevač je dužan krajnjim kupcima ponuditi izbor načina plaćanja pri čemu se ponuđenim načinima ne smije provoditi neopravdana diskriminacija među kupcima.
- (2) Svaka razlika u naknadama povezanim s načinima plaćanja ili sistemima za plaćanje unaprijed, mora biti objektivna, nediskriminirajuća, zasnovana na troškovima i ne smije biti veća od direktnih troškova koje primalac plaćanja snosi za upotrebu posebnog načina plaćanja ili naknada u skladu sa Zakonom o unutrašnjem platnom prometu („Službene novine Federacije BiH“, br. 48/15, 79/15 i 4/21).

Član 122.

(Ostala prava krajnjih kupaca)

- (1) Krajnji kupac koji je nezadovoljan kvalitetom usluge ima pravo podnijeti prigovor snabdjevaču ili operatoru distributivnog sistema, koji su dužni prigovore rješavati na jednostavan, pravedan i brz način.
- (2) Krajnji kupac koji je nezadovoljan odlukom po prigovoru iz stava (1) ovog člana ima pravo podnijeti zahtjev za rješavanje spora Regulatornoj komisiji.
- (3) Krajnji kupci imaju pravo dobiti konačan obračun isporučenog prirodnog gasa nakon svake promjene snabdjevača u roku koji ne može biti duži od 15 dana od dana promjene snabdjevača.
- (4) Krajnji kupac ima pravo da zahtijeva da se informacije iz ugovora o snabdijevanju po tržišnim uslovima tretiraju kao povjerljive informacije.
- (5) Krajnji kupci se mogu udruživati radi zajedničkog nastupa prema snabdjevačima na tržištu, s ciljem osiguravanja mjera zaštite krajnjih kupaca, transparentnosti i poboljšanja ugovornih uslova.
- (6) Krajnji kupci imaju pravo na pristup podacima o vlastitoj potrošnji te mogu snabdjevačima prirodnog gasa ustupiti ili omogućiti pristup tim podacima.
- (7) Krajnji kupci mogu ostvariti prava po osnovu statusa zaštićenog kupca ili ugroženog kupca u skladu sa Zakonom o energiji i regulaciji energetske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine.
- (8) U ostvarivanju svojih prava krajnji kupac nije ograničen na pokretanje postupka pred Regulatornom komisijom te svoja prava može ostvarivati i u redovnim sudskim postupcima.
- (9) Krajnji kupci imaju i druga prava propisana Opštim uslovima.

POGLAVLJE II. OBAVEZE KRAJNJIH KUPACA

Član 123.

(Osnovne obaveze)

- (1) Krajnji kupac dužan je koristiti prirodni gas pod uslovima, na način i za namjene utvrđene ovim zakonom, drugim propisima i u skladu sa izdatim saglasnostima za priključenje i zaključenim ugovorima.
- (2) Krajnji kupac dužan je uredno izmirivati obaveze po osnovu zaključenih ugovora o snabdijevanju i korištenju sistema.
- (3) Krajnji kupac dužan je omogućiti ovlaštenim licima nadležnih operatora sistema pristup priključku, mjernim uređajima i instalacijama, radi očitavanja, kontrole, provjere ispravnosti, otklanjanja kvarova, zamjene i održavanja uređaja ili izmještanja mjernih mjesta, te obustave isporuke.

DIO ČETRNAESTI - SIGURNOST SNABDIJEVANJA

Član 124.

(Sigurnost snabdijevanja)

- (1) Sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom znači sposobnost sistema prirodnog gasa da garantuje snabdijevanje kupaca prirodnim gasom s jasno utvrđenim nivoom usluga.
- (2) Ministarstvo i Regulatorna komisija vrše nadzor nad radom energetskih subjekata i preduzimaju mjere iz svoje nadležnosti kako bi se osigurala sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom.
- (3) Vlada Federacije može proglasiti stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja i poduzeti mjere kojim se osigurava snabdijevanje krajnjih kupaca, posebno u uslovima:
 - a) poremećaja u isporuci prirodnog gasa, uključujući ekstremni porast cijene i nedovoljnu ponudu prirodnog gasa,
 - b) iznimno niskih temperatura u toku perioda vršne potrošnje,
 - c) izuzetno velike potražnje za prirodnim gasom tokom najhladnijih perioda koji se prema meteorološkim i klimatološkim statistikama događaju jednom u 20 godina,
 - d) drugih vanrednih okolnosti koje ugrožavaju sigurnost snabdijevanja.

Član 125.

(Plan mjera za stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja)

- (1) Vlada Federacije donosi plan kojim se propisuje način postupanja u uslovima ugrožene sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom.
- (2) Plan iz stava (1) ovog člana naročito propisuje:
 - a) opis i kategorizaciju vanrednih situacija,

- b) obaveze i odgovornosti subjekata u slučaju nastupanja vanrednih situacija,
- c) procedure i način upravljanja krizom,
- d) listu mjera koje se mogu poduzeti u cilju poboljšanja sigurnosti snabdijevanja,
- e) mjere i aktivnosti koje se mogu poduzeti sa ciljem smanjenja negativnih uticaja prekida u snabdijevanju prirodnim gasom na sisteme daljinskog grijanja i objekte za proizvodnju električne energije,
- f) način izvještavanja i informisanja, i
- g) druga pitanja od značaja za realizaciju plana.

(3) Mjere iz stava (2) tačka d) ovog člana mogu obuhvatiti:

- a) mjere ograničenja isporuke, štednje i racionalne potrošnje prirodnog gasa,
- b) posebne uslove proizvodnje, uvoza ili izvoza prirodnog gasa,
- c) posebne uslove za formiranje i kontrolu cijena,
- d) obavezu isporuke samo određenim kategorijama korisnika, ili
- e) posebne uslove obavljanja djelatnosti u sektoru prirodnog gasa.

Član 126.

(Postupanje u uslovima ugrožene sigurnosti snabdijevanja)

(1) Vlada donosi odluku kojom proglašava stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja i nalaže primjenu mjera koje odgovaraju datim okolnostima.

(2) Vlada Federacije propisuje mjere iz stava (1) ovog člana na način koji izaziva najmanji mogući poremećaj na tržištu prirodnog gasa, srazmjerno stepenu ugroženosti snabdijevanja.

(3) Vlada Federacije određuje način obezbjeđivanja, odnosno izvore sredstava za naknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji sprovode mjere iz stava (1) ovog člana, kao i uslove i način raspodjele sredstava po osnovu naknade štete.

(4) Mjere iz stava (1) ovog člana ne mogu trajati duže od trajanja okolnosti zbog kojih su propisane, odnosno trajanja posljedica koje su rezultat tih okolnosti.

(5) Vlada Federacije je dužna da o preduzetim mjerama iz stava (1) ovog člana putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine obavještava Sekretarijat Energetske zajednice.

(6) Odluka iz stava (1) ovog člana objavljuje se u sredstvima javnog informisanja.

Član 127.

(Izvještavanje o sigurnosti snabdijevanja)

(1) Ministarstvo priprema godišnji izvještaj o sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom (u daljnjem tekstu: izvještaj o sigurnosti snabdijevanja) najkasnije do 30. juna tekuće godine za prethodnu godinu.

(2) Izvještaj o sigurnosti snabdijevanja sadrži:

- a) prognozu bilansa potrošnje i proizvodnje prirodnog gasa za naredni petogodišnji period,
- b) prognozu sigurnosti snabdijevanja za narednih pet do petnaest godina od dana pripreme izvještaja,
- c) podatke o nivou skladišnih kapaciteta,
- d) podatke o dugoročnim ugovorima o nabavci prirodnog gasa,
- e) procjenu sigurnosti rada distributivnih sistema,
- f) podatke o investicijama u kapacitete za distribuciju prirodnog gasa, obim i kvalitet održavanja distributivnog sistema,
- g) podatke o mjerama za pokrivanje vršne potrošnje,
- h) mjere koje se poduzimaju u slučaju da jedan ili više snabdjevača ne obezbijede dovoljne količine prirodnog gasa.

(3) Izvještaj o sigurnosti snabdijevanja objavljuje se na internet stranici Ministarstva.

Član 128.

(Prioriteti za isporuku u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja)

- (1) Prioritet za isporuku u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja imaju objekti krajnjih kupaca od posebnog interesa za život i zdravlje ljudi, sigurnost zemlje i privredu.
- (2) Opštim uslovima detaljnije se uređuje vrsta objekata koji imaju prioritet u isporuci prirodnog gasa u stanju ugrožene sigurnosti snabdijevanja.

DIO PETNAESTI - IZGRADNJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE OBJEKATA GASNE INFRASTRUKTURE

Član 129.

(Planiranje izgradnje i dodjela koncesija za objekte gasne infrastrukture)

- (1) Planiranje izgradnje objekata gasne infrastrukture vrši se u skladu sa Energetskom strategijom Federacije Bosne i Hercegovine, Akcionim planom za provedbu Energetske strategije Federacije Bosne i Hercegovine i prostorno-planskim dokumentima.
- (2) Dodjela koncesija za izgradnju objekata gasne infrastrukture na području Federacije vrši se u skladu sa zakonima kojima se uređuje oblast koncesija na nivou Federacije i kantona.

Član 130.

(Izgradnja, korištenje i održavanje objekata gasne infrastrukture)

- (1) Objekti gasne infrastrukture se grade, koriste i održavaju u skladu sa propisima kojima se uređuje planiranje prostora i građenje objekata, zaštita okoliša, zaštita na radu, te tehničkim propisima, standardima i normativima koji se odnose na tu vrstu objekata.

(2) Objekti gasne infrastrukture koji su odlukom Vlade Federacije ili posebnim propisom proglašeni objektima od opšteg ili strateškog interesa grade se prema ubrzanom postupku u kojem su svi organi vlasti i uprave kao i privredna društva koja imaju nadležnosti za izdavanje potrebnih dozvola, saglasnosti i drugih upravnih akata u postupku realizacije projekta, dužni aktivno sarađivati sa investitorom, postupati efikasno i prioritetno rješavati zahtjeve.

Član 131.

(Održavanje objekata gasne infrastrukture)

(1) Operator sistema dužan je da o svom trošku redovno održava objekte gasne infrastrukture u svom vlasništvu.

(2) Vlasnici objekata priključenih na gasni sistem obavezni su vršiti redovno održavanje, što uključuje pregled, reviziju, ispitivanje i remont opreme i gasnih instalacija na objektima gasne infrastrukture koji su u njihovom vlasništvu, u propisanim rokovima i u skladu sa tehničkim standardima i propisima.

(3) Poslove održavanja, revizije, ispitivanja i remonta opreme na objektima gasne infrastrukture i gasnim instalacijama mogu da vrše pravna i fizička lica koja ispunjavaju uslove u vezi sa kadrovskom i tehničkom opremljenošću i koja posjeduju ovlaštenje Ministarstva.

(4) Ministarstvo donosi pravilnik kojim propisuje uslove za izdavanje i način izdavanja ovlaštenja za pravna i fizička lica koja obavljaju poslove iz stava (3) ovog člana.

Član 132.

(Zaštitni pojas gasovoda)

(1) Zaštitni pojas gasovoda je prostor sa jedne i druge strane gasovoda u kome drugi objekti utiču na njegovu sigurnost i u kom se primjenjuju posebne mjere zaštite.

(2) Zaštitni pojas gasovoda utvrđuje se tehničkim propisima o izgradnji objekata tog tipa.

(3) U zaštitnom pojasu gasovoda zabranjena je izgradnja objekata, postavljanje instalacija, sadnja drveća i rastinja ili izvođenje aktivnosti kojima se ugrožava sigurnost gasovoda, osim uz prethodnu saglasnost operatora distributivnog sistema.

(4) Operator distributivnog sistema dužan je da o svom trošku redovno uklanja drveće, grane i drugo rastinje u zaštitnom pojasu, koje ugrožava rad gasovoda.

Član 133.

(Izmještanje objekata gasne infrastrukture)

(1) Nadležni organ može naložiti izmještanje objekta gasne infrastrukture samo u slučaju izgradnje:

a) objekata saobraćajne, energetske i komunalne infrastrukture,

- b) objekata za potrebe odbrane zemlje,
- c) vodnih objekata i objekata za zaštitu od elementarnih nepogoda,
- d) objekata koji se smatraju objektima od opšteg interesa u smislu Zakona o eksproprijaciji, a koji se, zbog prirodnih ili drugih karakteristika, ne mogu graditi na drugoj lokaciji,
- e) objekata i izvođenja radova na eksploataciji rudnog bogatstva.

(2) Izmještanje objekta gasne infrastrukture se može izvršiti i na zahtjev pravnog ili fizičkog lica, ukoliko postoje tehnički uslovi za izmještanje.

(3) Troškove izmještanja energetskog objekta gasne infrastrukture snosi investitor objekta zbog čije izgradnje se izmješta objekat gasne infrastrukture.

Član 134.

(Prava i dužnosti vlasnika nekretnina na kojima se grade ili su izgrađeni objekti)

(1) Vlasnici, korisnici i posjednici nekretnina dužni su da omoguće energetskim subjektima pristup do nekretnine i na nekretnini na kojoj se nalaze ili grade objekti gasne infrastrukture ili njihovi dijelovi, radi izvođenja radova na izgradnji, rekonstrukciji, održavanju, kontroli ispravnosti objekata, uređaja, postrojenja i opreme ili izvođenja drugih neophodnih radova.

(2) Vlasnici, korisnici ili posjednici nekretnine moraju biti obaviješteni o namjeravanom ulasku u posjed radi izvođenja radova iz stava (1) ovog člana najkasnije sedam dana prije početka radova, osim u slučaju radova koji moraju biti izvršeni bez odlaganja.

(3) Ukoliko energetski subjekt izvođenjem radova iz stava (1) ovog člana ili prolazom kroz nekretninu do objekta učini štetu, dužan je istu nadoknaditi.

(4) Štetu iz stava (3) ovog člana procjenjuje energetski subjekt i predlaže vlasniku nekretnine iznos naknade.

(5) Ako vlasnik nekretnine nije zadovoljan procjenom i iznosom predložene naknade iz stava (4) ovog člana, energetski subjekt dužan je o svom trošku angažovati sudskog vještaka odgovarajuće struke koji će izvršiti procjenu štete.

(6) Ukoliko vlasnik nekretnine nije zadovoljan procjenom iz stava (5) ovog člana ima pravo pokrenuti sudski postupak kod nadležnog suda.

Član 135.

(Zabrana pristupa objektima gasne infrastrukture)

Zabranjen je neovlašten ulazak ili pristup objektima gasne infrastrukture, postrojenjima ili gasovodima koji su vidno označeni znacima opasnosti ili zabrane ulaska ili pristupa.

Član 136.

(Tehnička pravila)

(1) Ministarstvo donosi pravilnike kojim se uređuje primjena tehničkih pravila i normativa za oblast prirodnog gasa, kojima se uređuju uslovi za bezbjedan i nesmetan rad gasovoda i pratećih uređaja i instalacija prirodnog gasa, skladišta, projektovanje i izgradnju, ispitivanje i puštanje u rad, korištenje i održavanje te mjere zaštite energetskih objekata, uređaja i sistema.

(2) Ministarstvo osigurava usklađenost pravilnika iz stava (1) ovog člana sa relevantnim međunarodnim propisima i standardima.

Član 137.

(Stručna osposobljenost radnika)

(1) Lica koja rade na poslovima rukovanja i održavanja objekata gasne infrastrukture, gasnih postrojenja, instalacija i uređaja, moraju ispunjavati uslove stručne osposobljenosti za tu vrstu poslova u skladu sa tehničkim propisima.

(2) Stručna osposobljenost iz stava (1) ovog člana provjerava se polaganjem stručnog ispita pred komisijom koju formira Ministarstvo.

(3) Na ime troškova stručnog ispita lice/podnosilac zahtjeva plaća taksu na račun Budžeta Federacije BiH u iznosu do 25% prosječne neto plate u Federaciji BiH, za period januar-septembar tekuće godine za narednu godinu.

(4) Krajem svake kalendarske godine Ministar donosi provedbeni akt kojim utvrđuje visinu naknade iz stava (3) ovog člana za narednu godinu.

(5) Ministarstvo donosi pravilnik kojim se propisuju:

- a) poslovi za čije je obavljanje potreban položen stručni ispit,
- b) uslovi i način polaganja stručnog ispita,
- c) program stručnog ispita,
- d) sastav i način rada komisije,
- e) obavljanje administrativno-tehničkih poslova u vezi sa polaganjem stručnog ispita,
- f) sadržaj i forma uvjerenja o položenom stručnom ispitu,
- g) vođenje registra lica koja su položila stručni ispit,
- h) druga pitanja od značaja.

(6) Ministarstvo izdaje uvjerenje o položenom stručnom ispitu iz stava (2) ovog člana.

DIO ŠESNAESTI – UPRAVNI NADZOR I REGULATORNO NADGLEDANJE

POGLAVLJE I. UPRAVNI NADZOR

Član 138.

(Vršenje nadzora)

Upravni nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donesenih na osnovu njega vrše Ministarstvo i organi inspekcijskog nadzora.

Član 139.

(Upravni nadzor)

Upravni nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i drugih propisa, obavljanjem poslova određenih ovim zakonom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi kao i nadzor nad njihovim postupanjem vrši Ministarstvo u skladu sa ovlaštenjima propisanim ovim zakonom, Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", broj 35/05) i Zakonom o upravnom postupku.

Član 140.

(Inspekcijski nadzor)

(1) Inspekcijski nadzor obuhvata nadzor nad primjenom ovog zakona, drugih propisa i opštih akata, standarda, tehničkih normativa i normi kvaliteta koje se odnose na izgradnju, rekonstrukciju, remont, održavanje i korištenje objekata gasne infrastrukture, instalacija, postrojenja i opreme u tim objektima.

(2) Poslovi inspekcijskog nadzora obuhvataju kontrolu upotrebe i održavanja objekata gasne infrastrukture, uključujući i objekte koji se koriste za transport prirodnog gasa, s ciljem utvrđivanja njihove tehničke ispravnosti, pogonske sigurnosti, bezbjednosti pogona, pogonskog i drugog osoblja, racionalne upotrebe prirodnog gasa i sprovođenja mjera ograničenja potrošnje prirodnog gasa.

(3) Poslovi inspekcijskog nadzora vrše se kod izvođača radova i korisnika objekata gasne infrastrukture, postrojenja i uređaja koji sa gasnim instalacijama čine tehnološku cjelinu i namijenjeni su za proizvodnju, transport, distribuciju, skladištenje i utečnjavanje prirodnog gasa, punjenje posuda pod pritiskom i korištenje prirodnog gasa.

(4) Poslovi inspekcijskog nadzora nad objektima gasne infrastrukture i postrojenjima vrše se prilikom izgradnje, rekonstrukcije, remonta objekata i postrojenja gasne infrastrukture, ugrađivanja uređaja, instalacija i trošila i njihove upotrebe.

Član 141.

(Organi inspekcijskog nadzora)

(1) Poslove inspekcijskog nadzora vrše Federalna uprava za inspekcijske poslove odnosno federalni termoenergetski inspektori, te kantonalni organi uprave nadležni za poslove inspekcijskog nadzora odnosno kantonalni termoenergetski inspektori (u daljnjem tekstu: termoenergetski inspektori).

(2) Poslovi inspekcijskog nadzora vrše se u skladu sa ovim zakonom, Zakonom o inspekcijama Federacije Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 73/14, i 19/17-Presuda Ustavnog suda FBiH, broj: U-1/15), odgovarajućim kantonalnim zakonima, Zakonom o organizaciji organa uprave u Federaciji Bosne i Hercegovine, a po postupku utvrđenom Zakonom o upravnom postupku.

Član 142.

(Podjela nadležnosti u vršenju inspekcijskog nadzora)

(1) Nadležnosti Federalne uprave za inspekcijske poslove, odnosno federalnih termoenergetskih inspektora obuhvataju:

- a) objekte transportnog sistema prirodnog gasa,
- b) korisnike priključene na transportni sistem prirodnog gasa,
- c) terminal za utečnjavanje prirodnog gasa,
- d) objekte za skladištenje prirodnog gasa,
- e) gasovode u postrojenjima za proizvodnju prirodnog gasa.

(2) Poslove inspekcijskog nadzora nad objektima koji nisu u nadležnosti Federalne uprave za inspekcijske poslove vrše kantonalne uprave za inspekcijske poslove.

Član 143.

(Nadležnosti termoenergetskih inspektora)

Pored poslova propisanih posebnim zakonima kojim se uređuje postupak inspekcijskog nadzora termoenergetski inspektori nadležni su i da kontrolišu:

- a) da li je za građenje, odnosno izvođenje radova na ugradnji, odnosno montaži instalacija, uređaja, postrojenja i opreme obezbijeđena tehnička dokumentacija i odobrenja nadležnih organa,
- b) da li se objekti gasne infrastrukture, uređaji i instalacije koriste i održavaju u pogonski ispravnom i sigurnom stanju u skladu sa propisima i standardima,
- c) da li lica koja se bave projektovanjem, izgradnjom, rukovanjem i održavanjem objekata gasne infrastrukture ispunjavaju propisane uslove za vršenje tih poslova,
- d) da li se instalacije, uređaji, postrojenja i oprema u objektima gasne infrastrukture ugrađuju i montiraju na način propisan zakonom i drugim propisima, standardima, tehničkim normativima i normama kvaliteta,
- e) da li se uredno vode propisane evidencije o radu postrojenja gasne infrastrukture i da li se redovno ovjeravaju od strane odgovornog lica,
- f) da li se isporuka prirodnog gasa vrši u skladu sa propisanim standardima kvaliteta,
- g) da li se objekti i instalacije gasne infrastrukture u javnim objektima održavaju u tehnički ispravnom stanju, sa aspekta bezbjednosti ljudi i opreme,
- h) druge propisane uslove i obaveze u skladu sa ovim zakonom i drugim propisima kojima se uređuje izgradnja, korištenje i održavanje objekata gasne infrastrukture.

Član 144.

(Ovlaštenja termoenergetskih inspektora)

(1) Nadležni termoenergetski inspektor ima pravo i dužnost da:

- a) naredi da se utvrđene nepravilnosti ili nedostaci otklone u ostavljenom roku,

- b) zabrani, odnosno obustavi građenje objekata gasne infrastrukture, odnosno postavljanje uređaja, postrojenja i instalacija ako u određenom roku nisu otklonjene utvrđene nepravilnosti ili nedostaci,
- c) zabrani, odnosno obustavi građenje ako se objekti, uređaji, postrojenja i instalacije gasne infrastrukture ne izvode, odnosno ne postavljaju prema tehničkoj dokumentaciji ili propisima, standardima i normativima,
- d) naredi da se obustavi upotreba objekata, uređaja, postrojenja ili instalacija gasne infrastrukture ako se njihovim radom dovodi u opasnost život i zdravlje ljudi ili imovina,
- e) naredi zabranu izvođenja radova u blizini, pored, iznad ili ispod objekta gasne infrastrukture, ukoliko ti objekti ugrožavaju rad objekta gasne infrastrukture ili život i zdravlje ljudi, te ako mogu prouzrokovati materijalnu štetu,
- f) ispita uzroke havarija i većih kvarova na objektima gasne infrastrukture,
- g) naredi korisniku objekta gasne infrastrukture da o svom trošku provede odgovarajuća ispitivanja angažovanjem ovlaštenog lica sa ciljem utvrđivanja tehničke ispravnosti, uzroka oštećenja ili havarije postrojenja, u slučajevima kada se to pregledom na licu mjesta ne može utvrditi,
- h) izda prekršajni nalog u skladu sa kaznenim odredbama ovog i posebnih zakona,
- i) podnese krivičnu prijavu nadležnom tijelu zbog krivičnog djela ukoliko rezultati inspeksijskog nadzora ukažu na sumnju na postojanje krivičnog djela.

(2) Nadležni termoenergetski inspektor rješenjem određuje mjere i rok za otklanjanje utvrđenih nedostataka i nepravilnosti.

(3) Energetski subjekt dužan je u ostavljenom roku obavijestiti organ uprave nadležan za poslove termoenergetske inspekcije o otklanjanju nedostataka ili nepravilnosti te pribavljanju rezultata ispitivanja iz stava (1) tačka g) ovog člana.

(4) Protiv rješenja iz stava (2) ovog člana može se izjaviti žalba Ministarstvu ili kantonalnom organu uprave nadležnom za energiju u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

(5) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja iz stava (2) ovog člana, osim ako je rješenjem inspektora određeno drugačije.

Član 145.

(Imenovanje termoenergetskih inspektora)

(1) Termoenergetski inspektori imenuju se u skladu sa Zakonom o državnoj službi u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 29/03, 23/04-OHR, 39/04, 54/04, 67/05, 8/06, 4/12, 99/15, i 9/17-Presuda Ustavnog suda FBiH, broj: U-13/16).

(2) Za termoenergetskog inspektora može se imenovati lice koje, pored uslova propisanih Zakonom o inspekcijama u Federaciji Bosne i Hercegovine, ima završen fakultet, odnosno VII/1 stepen stručne spreme ili visoko obrazovanje drugog ciklusa Bolonjskog

sistema studija energetskog ili tehničkog usmjerenja, sa položenim stručnim ispitom i radnim stažom od najmanje tri godine na poslovima projektovanja, proizvodnje, ugradnje ili eksploatacije objekata i postrojenja energetske infrastrukture, nakon završene visoke školske spreme.

Član 146.

(Saradnja termoenergetskih inspektora)

U vršenju inspekcijskog nadzora federalni inspektori ostvaruju saradnju sa kantonalnim inspektorima u pitanjima koja su od zajedničkog interesa za vršenje inspekcijskog nadzora nad objektima i postrojenjima gasne infrastrukture i pružaju im stručnu pomoć.

Član 147.

(Prijava radova nadležnom termoenergetskom inspektoru)

(1) Investitor je dužan da prijavi namjeravani početak izvođenja radova na izgradnji ili rekonstrukciji, promjeni namjene ili stavljanju trajno van pogona dijela ili cijelog objekta gasne infrastrukture, za sljedeće objekte:

- a) objekte transportnog sistema prirodnog gasa,
- b) objekte distributivnog sistema prirodnog gasa pritiska većeg od 3 bara,
- c) terminal za utečnjavanje prirodnog gasa,
- d) objekte za skladištenje prirodnog gasa,
- e) gasovode u postrojenjima za proizvodnju prirodnog gasa.

(2) Prijava iz stava (1) ovog člana podnosi se nadležnom termoenergetskom inspektoru najkasnije osam dana prije početka izvođenja radova, uz dostavljanje odobrenja za građenje ili rekonstrukciju objekta, uređaja i postrojenja.

(3) Prijava iz stava (1) ovog člana nije potrebna za slučaj otklanjanja kvarova koji zahtijevaju hitne intervencije.

Član 148.

(Obavješćavanje nadležnog termoenergetskog inspektora u slučaju havarije)

(1) Energetski subjekti dužni su da bez odlaganja, a najkasnije u roku od 24 sata, obavijeste nadležnog termoenergetskog inspektora o nastalim havarijama i kvarovima koji su vezani za vitalne dijelove na objektima gasne infrastrukture koji imaju za posljedicu zastoje u proizvodnji, transportu, distribuciji, skladištenju ili utečnjavanju prirodnog gasa duži od 24 sata.

(2) Nadležni inspektor dužan je da, u okviru svojih nadležnosti, poduzme mjere radi utvrđivanja uzroka nastanka havarije, odnosno kvarova iz stava (1) ovog člana te donese odgovarajuće mjere u skladu sa zakonskim ovlaštenjima.

Član 149.

(Kontrola kvaliteta opreme, aparata i uređaja)

(1) Korisnik, investitor, odnosno subjekt koji uvozi ili stavlja u promet opremu, aparate i uređaje gasne infrastrukture koji nisu proizvedeni na teritoriji Bosne i Hercegovine dužan je u roku od 15 dana od dana izvršenog carinjenja obavijestiti federalnog termoenergetskog inspektora i staviti na uvid izvještaj o izvršenoj kontroli kvaliteta i dokaze da proizvod odgovara uslovima međunarodnih standarda i tehničkih propisa koji se primjenjuju na teritoriji Federacije.

(2) Ministarstvo donosi uputstvo o načinu vršenja kontrole iz stava (1) ovog člana.

Član 150.

(Nespojivost obavljanja poslova)

Termoenergetskom inspektoratu zabranjeno je da izrađuje ili učestvuje u izradi i tehničkoj kontroli investiciono-tehničke dokumentacije za objekte nad čijom izgradnjom vrši inspeksijski nadzor i da vrši stručni nadzor nad izgradnjom, odnosno izvođenjem radova na objektu na kome vrši inspeksijski nadzor.

POGLAVLJE II. REGULATORNO NADGLEDANJE

Član 151.

(Nadgledanje energetske subjekata)

(1) Regulatorna komisija provodi postupak nadgledanja energetske subjekata u okviru svojih nadležnosti propisanih odredbama ovog zakona.

(2) Nadgledanje iz stava (1) ovog člana vrši se u skladu sa odredbama zakona kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

DIO SEDAMNAESTI - KAZNE NE ODREDBE

Član 152.

(Prekršaji)

(1) Novčanom kaznom od 20.000 KM do 60.000 KM kazniće se za prekršaj energetski subjekt kao pravno lice ako:

- a) ne vodi odvojeno poslovne knjige i ne sastavlja finansijske izvještaje u skladu sa odredbama iz Član 13. stav (1) i (2),
- b) ne utvrdi pravila za raspoređivanje troškova zajedničkih poslova (Član 13. stav (3)),
- c) ne primjenjuje pravila i propise koji se odnose na rad distributivnog sistema i funkcionisanje tržišta (Član 36. stav (1) tačka b)),
- d) ne zadovoljava tehničke i pogonske uslove definisane tehničkim propisima i standardima, uključujući i vođenje pogonske i tehničke dokumentacije (Član 36. stav (1) tačka d)),
- e) ne postupa u skladu sa pravilima zaštite tržišne konkurencije (Član 36. stav (1) tačka f)),

- f) ne obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju Regulatornoj komisiji (Član 36. stav (1) tačka m)),
- g) ne obezbijedi nesmetan pristup svojim objektima, postrojenjima i opremi, te pruži potrebne informacije i dokumentaciju nadležnom inspekcijskom organu (Član 36. stav (1) tačka n))
- h) ne izvrši razdvajanje ili ne obezbijedi nezavisnost energetskeg subjekta koji je dio vertikalno integrisanog subjekta, u smislu pravnog oblika, organizacije i donošenja odluka (Član 40. stav (1), Član 105. i Član 112.),
- i) ne donese program usklađenosti za obezbjeđivanje nediskriminatorskog ponašanja ili ne imenuje nezavisno lice ili tijelo za praćenje izvršenja programa usklađenosti i ne obezbijedi mu pristup informacijama (Član 41, Član 105. i Član 112),
- j) ne utvrdi u propisanom roku listu kupaca koji ispunjavaju uslove za sticanje statusa malog kupca ili krajnjeg kupca od posebnog društvenog značaja (Član 45. stav (1) tačka ii)),
- k) ne izradi desetogodišnji plan razvoja distributivnog sistema (Član 46. stav (1)),
- l) ne donese i javno objavi godišnji i trogodišnji plan investicija (Član 47. stav (1)),
- m) ne razvija distributivni sistem u skladu sa planovima investicija (Član 47. stav (6)),
- n) ne izradi ili ne dostavi Regulatornoj komisiji propisane izvještaje (Član 53.),
- o) ne omogući zainteresovanim licima pristup sistemu po regulisanim cijenama na transparentan i nediskriminirajući način (Član 55. stav (1), Član 106. i Član 113.),
- p) ne utvrdi prijedlog pravila o radu sistema (Član 59. stav (3), Član 107. stav (1) i Član 114. stav (2)),
- q) ne donese pravila o priključenju objekata korisnika sistema na distributivni sistem (Član 71.),
- r) vrši nedopušteno ograničenje isporuke prirodnog gasa kroz distributivnu mrežu (Član 72.),
- s) ne obezbijedi redovno i sigurno snabdijevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom (Član 95. stav (5)),
- t) ne učini dostupnim Regulatornoj komisiji i nadležnim organima i tijelima za zaštitu konkurencije relevantne podatke u vezi sa kupovinom i prodajom prirodnog gasa (Član 101. stav (3)),
- u) vrši nedopušteno ograničenje ili prekidanje ugovorenog skladištenja (Član 106. stav (3)),
- v) vrši nedopušteno ograničenje ili prekidanje prihvata i otpreme utečnjelog prirodnog gasa (Član 113. stav (3)).

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 3.000 KM do 9.000 KM.

Član 153.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 KM do 20.000 KM kazniće se za prekršaj energetski subjekt kao pravno lice ako:

- a) ne posjeduje ispravne i verifikovane mjerne uređaje (Član 36. stav (1) tačka c)),
- b) ne zadovoljava tehničke i pogonske uslove definisane tehničkim propisima i standardima, uključujući vođenje pogonske i tehničke dokumentacije (Član 36. stav (1) tačka d)),
- c) ne održava proizvodno postrojenje u ispravnom stanju u skladu sa tehničkim i drugim propisima i standardima (Član 36. stav (1) tačka g)),
- d) odbije pružanje pomoćnih usluga (Član 36. stav (1) tačka i)),
- e) ne stavi na raspolaganje nadležnom operatoru podatke potrebne za rad sistema (Član 36. stav (1) tačka j)),
- f) ne prati i ne učestvuje u izradi izvještaja o sigurnosti snabdijevanja u distributivnom sistemu (Član 45. stav (1) tačka dd)),
- g) nadležnim subjektima ne dostavi podatke o registrovanim energetske veličinama, potrošnji kupaca ili proizvodnji prirodnog gasa na distributivnom sistemu (Član 45. stav (1) tačke w), gg) i hh)),
- h) ne izgradi priključak korisnika distributivnog sistema ili ne obezbijedi uslove u distributivnom sistemu za njegovo priključenje (Član 45. stav (1) tačka x)),
- i) obračuna naknadu za priključenje na distributivni sistem suprotno odredbama iz Član 51. ovog zakona,
- j) ne obezbijedi tajnost povjerljivih podataka koje dobija od drugih energetske subjekata i kupaca (Član 54. stav (1), Član 86. stav (1) tačka j), Član 104. stav (1) tačka o) i Član 111. stav (1) tačka p)),
- k) pristupi izgradnji direktnog gasovoda bez prethodne saglasnosti Regulatorne komisije (Član 57. stav (1)),
- l) ne izvršava obaveze vezane za održavanje, unapređenje i praćenje kvalitete snabdijevanja prirodnim gasom (Član 58. stav (3)),
- m) ne izradi i javno objavi izvještaj o kvaliteti snabdijevanja prirodnim gasom (Član 58. stav (4)),
- n) priključi objekat krajnjeg korisnika na distributivni sistem bez energetske saglasnosti ili ugovora o priključenju (Član 62. i Član 63.),
- o) teritorijalno nadležnom operatoru distributivnog sistema ne preda na korištenje i upravljanje zatvoreni distributivni sistem (Član 83. stav (3)),
- p) ne primjenjuje cijenu korištenja zatvorenog distributivnog sistema određenu u skladu sa zakonom (Član 86. stav (1) tačka e)),
- q) snabdjevaču ne dostavi obračunske podatke za kupce unutar zatvorenog distributivnog sistema (Član 86. stav (1) tačka l)),
- r) neposredno ne obavijesti kupce o promjeni cijena i drugih uslova prodaje u razumnom roku (Član 89. stav (1) tačka h)),
- s) ne izvrši obračun i ne izda račun za isporučeni prirodni gas u skladu sa Član 93,
- t) ne omogući krajnjem kupcu promjenu snabdjevača u skladu sa pravilima Regulatorne komisije i u propisanom roku (Član 94.),
- u) ne primjenjuje propisane naknade za korištenje skladišta prirodnog gasa i nestandardne usluge (Član 104. stav (1) tačka l)),

- v) ne primjenjuje propisane tarife za korištenje i cijene nestandardnih usluga operatora terminala za utečnjeni prirodni gas (Član 111. stav (1) tačke m) i n)),
- w) gradi, koristi ili održava objekat gasne infrastrukture suprotno propisima, standardima i tehničkim normativima (Član 130.),
- x) ne vrši redovno održavanje, što uključuje pregled, reviziju, ispitivanje i remont opreme i gasnih instalacija na objektima gasne infrastrukture koji su u njihovom vlasništvu, u propisanim rokovima i u skladu sa tehničkim standardima i propisima (Član 131. stav (2)),
- y) obavlja poslove održavanja, revizije, ispitivanja i remonta opreme na objektima gasne infrastrukture i gasnim instalacijama bez posjedovanja ovlaštenja Ministarstva (Član 131. stav (3)),
- z) ne postupi po rješenju nadležnog termoenergetskog inspektora (Član 144.).

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 2.000 KM do 6.000 KM.

(3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se obrtnik i drugo fizičko lice novčanom kaznom od 1.000 KM do 3.000 KM.

Član 154.

(1) Novčanom kaznom od 2.000 KM do 10.000 KM kazniće se za prekršaj energetski subjekt ili pravno lice ako:

- a) ne propiše uslove za priključenje objekta korisnika distributivnog sistema u skladu sa propisima (Član 45. stav (1) tačka f)),
- b) ne izda preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja (Član 61. stav (1)),
- c) ospori operatoru distributivnog sistema priključenje novog korisnika distributivnog sistema (Član 67. stav (3)),
- d) obustavi isporuku prirodnog gasa suprotno odredbama iz Član 75. ovog zakona,
- e) ne izvrši ponovno priključenje objekta krajnjeg kupca na sistem (Član 76.),
- f) nadležnom inspektor ne prijavi namjeravani početak izvođenja radova na izgradnji ili rekonstrukciji, promjeni namjene ili stavljanju trajno van pogona dijela ili cijelog objekta gasne infrastrukture (Član 147.),
- aa) ne obavijesti u propisanom roku nadležnog inspektora o nastalim havarijama i većim kvarovima na objektima gasne infrastrukture (Član 148. stav (1)),
- bb) ne prijavi nadležnom inspektor i ne dostavi na uvid izvještaj o kontroli kvaliteta proizvoda koji se uvozi ili stavlja u promet (Član 149. stav (1)).

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

(3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se obrtnik i drugo fizičko lice novčanom kaznom od 300 KM do 1.000 KM.

(4) Novčanom kaznom od 500 do 1.500 KM kazniće se fizičko lice ako neovlašteno uđe ili pristupi objektima, postrojenjima i vodovima (Član 135.).

Član 155.

(1) Novčanom kaznom od 2.500 KM do 7.500 KM kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

- a) onemogući ovlaštenim licima operatora distributivnog sistema pristup mjernim uređajima i gasnim instalacijama (Član 70. stav (1)),
- b) ne zaštiti od oštećenja i neovlaštenog pristupa mjerne uređaje koji su na njegovom posjedu (Član 70. stav (2)),
- c) izgradi objekte, postavi instalacije, zasadi drveće i rastinje ili izvodi aktivnosti kojima se ugrožava sigurnost gasovoda bez prethodne saglasnosti operatora distributivnog sistema (Član 132. stav (3)),
- d) ne omogući energetsom subjektu pristup do nekretnine i na nekretnini na kojoj se nalaze ili grade objekti gasne infrastrukture ili njihovi dijelovi (Član 134. stav (1)).

(2) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu, novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

(3) Za prekršaj iz stava (1) ovog člana kazniće se obrtnik i drugo fizičko lice novčanom kaznom od 500 KM do 1.500 KM.

Član 156.

(Izdavanje prekršajnih naloga i pokretanje prekršajnog postupka)

(1) Regulatorna komisija na osnovu obavljenog nadgledanja nad energetsom subjektom, dokumentacije ili drugih informacija i podataka pribavljenih prilikom vršenja svojih nadležnosti utvrđenih ovim zakonom izdaje prekršajne naloge ili pokreće prekršajni postupak pred nadležnim organom za prekršaje iz:

- a) Član 152. stav (1) tačke a), b), c), e), f), h), i), j), k), l), m), n), o), p), q), r), s), t), u) i v) ovog zakona,
- b) Član 153. stav (1) tačke d), f), g), h), i), j), k), l), m), o), p), q), r), s), t), u) i v) ovog zakona, i
- c) Član 154. stav (1) tačke a), b), d) i e) ovog zakona.

(2) Ovlašteni organi u smislu propisa kojim se uređuju prekršaji i prekršajni postupak izdaju prekršajne naloge ili pokreću prekršajni postupak pred nadležnim sudom za prekršaje koji nisu navedeni u stavu (1) ovog člana.

(3) Operator distributivnog sistema ovlašten je da podnosi zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka za prekršaje iz Član 155. ovog zakona.

DIO OSAMNAESTI - PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 157.

(Opšta obaveza usklađivanja)

- (1) Energetski subjekti dužni su da usklade svoju unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje sa odredbama ovog zakona, uključujući i odredbe o razdvajanju operatora distributivnog sistema iz Član 40. ovog Zakona, u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.
- (2) Regulatorna komisija je dužna uskladiti svoju unutrašnju organizaciju, rad i poslovanje sa odredbama ovog zakona u roku od godinu dana od dana njegovog stupanja na snagu.
- (3) Kantoni su dužni uskladiti svoje propise kojima se uređuje oblast komunalne privrede sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 158.

(Javno i rezervno snabdijevanje)

- (1) Vlada Federacije će donijeti odluku imenovanju javnog snabdjevača iz Član 95. stav (4) ovog zakona u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (2) Imenovani javni snabdjevač iz stava (1) ovog člana dužan je podnijeti zahtjev Regulatornoj komisiji za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti snabdijevanja i trgovine prirodnim gasom u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.
- (3) Vlada Federacije će donijeti odluku o imenovanju rezervnog snabdjevača iz Član 97. stav (1) ovog zakona u roku od devet mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.
- (4) Imenovani rezervni snabdjevač iz stava (3) ovog člana dužan je podnijeti zahtjev Regulatornoj komisiji za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti snabdijevanja i trgovine prirodnim gasom u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.

Član 159.

(Otvaranje tržišta)

- (1) U cilju osiguranja ravnopravnog položaja svih energetskih subjekata u sektoru prirodnog gasa, tržište prirodnog gasa u Federaciji otvara se za pristup novih snabdjevača nakon usvajanja propisa na nivou Bosne i Hercegovine kojima se uređuju nadležnosti državne regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa, djelatnost transporta prirodnog gasa, pravila i naknade za pristup treće strane transportnom sistemu, uravnoteženje sistema i tržište prirodnog gasa.
- (2) Do donošenja odluke državne regulatorne komisije kojom se potvrđuje ispunjenost uslova iz stava (1) ovog člana, odredbe iz Član 90. i Član 118. stav (1) ovog zakona se ne primjenjuju, a krajnje kupce nastavljaju snabdijevati postojeći snabdjevači.

Član 160.

(Započeti postupci)

Zahtjevi koji su zaprimljeni prije dana stupanja na snagu ovog zakona rješavaju se po odredbama propisa koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva.

Član 161.

(Donošenje podzakonskih akata)

- (1) Ministarstvo u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi:
 - a) Pravilnik o uslovima za izdavanje i način izdavanja ovlaštenja za pravna i fizička lica koja obavljaju poslove održavanja, revizije, ispitivanja i remonta opreme na objektima gasne infrastrukture i gasnim instalacijama (Član 131. ovog zakona),
 - b) Pravilnik o provjeri stručne osposobljenosti (Član 137. ovog zakona),
 - c) Uputstvo o načinu vršenja kontrole uvezene opreme, aparata i uređaja (Član 149. ovog zakona).
- (3) Ministarstvo u roku od pet godina od dana stupanja na snagu ovog zakona donosi tehnička pravila iz Član 136. ovog zakona.
- (4) Regulatorna komisija u roku od godinu dana donosi:
 - a) Pravilnik o izdavanju dozvola (Član 26. ovog zakona),
 - b) Metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivnog sistema (Član 49. ovog zakona),
 - c) Metodologije za utvrđivanje naknada za priključenje na distributivni sistem i priključenje na zatvoreni distributivni sistem (Član 51. ovog zakona),
 - d) Pravilnik o kvalitetu snabdijevanja (Član 58. ovog zakona),
 - e) Metodologiju za utvrđivanje tarifa za korištenje zatvorenog distributivnog sistema (Član 84. ovog zakona)
 - f) Pravila o promjeni snabdjevača (Član 94. ovog zakona),
 - g) Pravilnik o metodologiji za utvrđivanje cijena za snabdijevanje prirodnim gasom krajnjih kupaca kod javnog i rezervnog snabdjevača (Član 98. ovog zakona),
 - h) Opšte uslove za isporuku i snabdijevanje prirodnim gasom (Član 100. ovog zakona).
- (5) Operatori distributivnog sistema u roku od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona dužni su:
 - a) dostaviti Regulatornoj komisiji prijedlog programa usklađenosti (Član 41. ovog zakona),
 - b) dostaviti Regulatornoj komisiji prijedlog pravila o radu distributivnog sistema (Član 59. ovog zakona),
 - c) donijeti pravila o priključenju objekata korisnika sistema na distributivni sistem (Član 71. ovog zakona).

(6) Operator skladišta prirodnog gasa u roku od godinu dana od dana uspostavljanja poslovnog subjekta dužan je dostaviti Regulatornoj komisiji:

- a) prijedlog programa usklađenosti (Član 105. ovog zakona),
- b) prijedlog pravila o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa (Član 107. ovog zakona),
i
- c) prijedlog metodologije za utvrđivanje naknada za korištenje skladišta prirodnog gasa i pružanje nestandardnih usluga korisnicima skladišta prirodnog gasa (Član 108. ovog zakona).

(7) Operator terminala za utečnjeni prirodni gas u roku od godinu dana od dana uspostavljanja poslovnog subjekta dužan je dostaviti Regulatornoj komisiji:

- a) prijedlog programa usklađenosti (Član 112. ovog zakona)
- b) prijedlog pravila o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas (Član 114. ovog zakona), i
- c) prijedlog metodologije za utvrđivanje tarifa za korištenje terminala za utečnjeni prirodni gas i pružanje nestandardnih usluga korisnicima terminala (Član 115. ovog zakona).

Član 162.

(Primjena podzakonskih propisa)

Do donošenja propisa iz Član 161. ovog zakona primjenjuju se propisi koji su bili na snazi u vrijeme stupanja na snagu ovog zakona, ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 163.

(Izuzeće od obaveze polaganja stručnog ispita)

Polaganju stručnog ispita iz Član 137. stav (2) ne podliježu lica koja rade na poslovima rukovanja i održavanja objekata gasne infrastrukture, gasnih postrojenja, instalacija i uređaja i koja na dan stupanja zakona na snagu imaju više od pet godina radnog iskustva na ovim poslovima.

Član 164.

(Prestanak važenja zakona)

Stupanjem na snagu ovog zakona prestaje da važi Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede ("Službene novine Federacije BiH", br. 83/07, 71/21 i 91/22), izuzev dijelova koji se odnose na transport prirodnog gasa i rad operatora transportnog sistema koji ostaju na snazi dok se ova pitanja ne urede zakonom donesenim na nivou Bosne i Hercegovine.

Član 165.

(Stupanje na snagu)

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenim novinama Federacije BiH".

OBRAZLOŽENJE
NACRTA ZAKONA O GASU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje „Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine“ sadržan je u odredbi člana III.1. tačka f.), koji je izmijenjen amandmanima VIII, LXXXIX i CVI Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojoj je u isključivoj nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine utvrđivanje energetske politike, uključujući raspodjelu između kantona, te osiguranje i održavanje potrebne infrastrukture i člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojem je Parlament Federacije Bosne i Hercegovine, uz ostala ovlaštenja predviđena Ustavom, odgovoran za donošenje zakona o obavljanju dužnosti federalne vlasti.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Kada su u pitanju razlozi za izradu i donošenje zakona kojim će se urediti funkcionisanje sektora prirodnog gasa u Federaciji, potrebno je istaći veći broj razloga i ciljeva koji se mogu grupisati na sljedeći način:

- Uspostavljanje zakonskog okvira za funkcionisanje sektora prirodnog gasa u Federaciji,
- Uvođenje efikasne regulacije u sektoru prirodnog gasa,
- Unapređenje pravnog okvira za obavljanje djelatnosti u sektoru prirodnog gasa i uvođenje novih djelatnosti,
- Uvođenje novih prava i mehanizama za zaštitu krajnjih kupaca prirodnog gasa,
- Uvođenje mehanizma za jačanje sigurnosti snabdijevanja, uključujući i kontrolu cijena u slučajevima ekstremnih poremećaja na tržištu,
- Usklađivanje pravnog okvira sa praksom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine,
- Usklađivanje sa pravnom stečevinom Evropske unije i Energetske zajednice i davanje doprinosa rješavanju otvorenih slučajeva protiv Bosne i Hercegovine.

U nastavku teksta obrazloženja detaljnije su pojašnjeni svi navedenih razlozi za donošenje ovog zakona.

Prilikom izrade nacrtu Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine, obrađivač je naročitu pažnju posvetio aspektima vezanim za podjelu nadležnosti između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, kako bi osigurao da zakon uređuje isključivo ona pitanja

koja su u nadležnosti Federacije. Obrađivač je u tom smislu slijedio podjelu nadležnosti koja već postoji i u sektoru električne energije, a koju je zakonom uspostavila Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine.¹ U ovome sektoru, nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine primarno uključuju pitanja vezana za obavljanje djelatnosti prenosa (transporta) električne energije visokonaponskim vodovima, te pitanja vezana za međunarodnu trgovinu, uspostavljanje nezavisnog operatora sistema i predstavljanje Bosne i Hercegovine. Ostale djelatnosti (proizvodnja, distribucija, snabdijevanje, skladištenje i drugo) uređene su zakonima koji su usvojeni na nivou entiteta.

S tim u vezi, prednacrt Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine ne sadrži odredbe koje se odnose na pitanja koja spadaju u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, već isključivo odredbe kojima se uređuju ona pitanja i djelatnosti iz nadležnosti Federacije, a odnose se na proizvodnju, distribuciju, snabdijevanje, skladištenje i drugo. Pored toga, u zakon su unesene i odredbe kojima se naročito ističe opredjeljenost i opšti interes Federacije za usvajanje propisa u sektoru prirodnog gasa i na nivou Bosne i Hercegovine.

Prednacrt Zakona o gasu Federacije Bosne i Hercegovine usklađen je sa *Pravilima i postupcima za izradu zakona i drugih propisa Federacije Bosne i Hercegovine* („Službene novine FBiH“, broj: 71/14).

1. Uspostavljanje zakonskog okvira za funkcionisanje sektora prirodnog gasa u Federaciji

Federalno ministarstvo energije, rudarstva i industrije (u daljnjem: tekstu Ministarstvo) je u *Trogodišnjem planu rada Federalnog ministarstva energije, rudarstva i industrije za period 2023-2025*, planiralo aktivnost izrade zakona, podzakonskih i drugih pratećih akata u sektoru prirodnog gasa, uključujući harmonizaciju sa relevantnim propisima na nivou BiH.

Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federacija) nije usvojila zakon kojim bi uredila funkcionisanje sektora prirodnog gasa. U nedostatku zakonskog rješenja, funkcionisanje sektora prirodnog gasa uređeno je podzakonskim aktom - *Uredbom o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede* („Službene novine FBiH“, br. 83/07, 71/21 i 91/22) (u daljnjem tekstu: Uredba) koju je 2007. godine usvojila Vlada Federacije.

Iako je Uredba dala značajan doprinos razvoju sektora prirodnog gasa u Federaciji, ona ne predstavlja dovoljan pravni okvir za daljnji napredak, unapređenje uslova za

¹ Vidjeti sljedeće zakone: Zakon o prenosu, regulatoru i operateru sistema električne energije u Bosni i Hercegovini („Službeni glasnik BiH“, br. 7/02, 13/03, 76/09 i 1/11), Zakon o osnivanju Nezavisnog operatora sistema za prenosni sistem u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 35/04) i Zakon o osnivanju Kompanije za prenos električne energije u BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 35/04, 76/09 i 20/14).

poslovanje subjekata i jačanje prava krajnjih kupaca. U toku višegodišnjeg rada Ministarstvo je uočilo potrebu za unapređenjem pravnog okvira kako bi se jasnije propisala prava i obaveze svih učesnika u sektoru, podigao nivo transparentnosti, uvele nove djelatnosti i kategorije učesnika na tržištu te postavili jasni okviri za njihovu efikasnu regulaciju.

Usvajanje kvalitetnog zakonskog okvira osnovni je preduslov daljnjeg razvoja i napretka sektora prirodnog gasa u Federaciji, zbog čega se Ministarstvo odlučilo da izradi i u zakonsku proceduru uputi zakon kojim se uređuje funkcionisanje ovog sektora.

2. Uvođenje efikasne regulacije u sektoru prirodnog gasa

Osiguranje efikasne regulacije obavljanja energetske djelatnosti jedan je od ključnih preduslova za ostvarenje strateških ciljeva, unapređenje rada i kontinuiran razvoj tržišta. S tim u vezi, u sektoru energije uspostavljaju se regulatorne komisije kao specijalizirana, nezavisna tijela, koja osiguravaju da energetski sistem funkcioniše na efikasan, pravičan i pouzdan način, štiteći interese potrošača, ali i svih drugih učesnika. Samo neke od aktivnosti koje vrše regulatorne komisije uključuju nadzor nad tržištem, izdavanje dozvola za obavljanje djelatnosti, regulisanje cijena, zaštitu potrošača, praćenje pouzdanosti mrežnih sistema i drugo. Općenito, regulatorna tijela imaju ključnu ulogu povezivanja i usaglašavanja interesa energetske kompanije, potrošača i politika vlade, osiguravajući da tržište djeluje transparentno i u najboljem interesu cjelokupne zajednice.

Potreba za osiguranjem efikasne regulacije i visokog stepena nezavisnosti regulatornog tijela u sektoru energije naročito je istaknuta i u relevantnim EU direktivama koje su obavezujuće i za Bosnu i Hercegovinu. Regulatorna tijela tako moraju imati jasno propisane nadležnosti i ovlaštenja da usvajaju obavezujuće odluke, provode istrage, zahtijevaju informacije i nameću kazne učesnicima na tržištu, uz osiguranje veoma visokog nivoa funkcionalne, političke i finansijske nezavisnosti u svome radu.

U sektoru prirodnog gasa u Federaciji ne postoji nezavisno regulatorno tijelo (regulatorna komisija) te nije upostavljen efikasan sistem regulacije obavljanja djelatnosti. Naprijed navedena Uredba kojom je uređeno funkcionisanje sektora prirodnog gasa u Federaciji navodi da će nezavisan regulator energetske djelatnosti (Agencija) „*biti uspostavljena u skladu sa odgovarajućim propisima FBiH/BIH*“ te da će do tada funkciju regulatora gasnog sistema obavljati Ministarstvo. Kako ova Agencija nije uspostavljena, u praksi aktivnosti koje spadaju pod regulatorne nadležnosti vrše Ministarstvo ili Vlada Federacije. Ovakav način regulacije koju vrše organi izvršne vlasti nije adekvatan i efikasan, te nije u skladu sa zahtjevima EU i najboljom praksom (*vidjeti mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice u slučaju: ECS-8/11*).

Predloženim zakonskim rješenjem stoga se uspostavlja novi sistem regulacije djelatnosti u sektoru prirodnog gasa, po uzoru na onaj koji već dugi niz godina postoji u sektoru električne energije u Federaciji. Uvodi se regulacija sektora prirodnog gasa od strane Regulatorne komisije za energiju u Federaciji Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FERK). FERK je specijalizirana, samostalna, neovisna i neprofitna organizacija koja od 2002. godine djeluje u sektoru energije te ima niz regulatornih nadležnosti koje uključuju nadzor i regulisanje odnosa vezanih za djelatnosti proizvodnje, distribucije, snabdijevanja i trgovine, kao i krajnjih kupaca. Na ovaj način u sektoru prirodnog gasa se uvodi regulacija djelatnosti usklađena sa najvišim standardima i najboljom međunarodnom praksom, što će zasigurno unaprijediti sve aspekte funkcionisanja ovog sektora, a naročito zaštitu prava građana kao krajnjih kupaca.

Konačno, potrebno je istaći i to da je su predložena rješenja usklađena ne samo sa sektorom električne energije, već i sa odredbama *Zakona o energiji i regulaciji energetske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/23)*, koji u članu 18. propisuje nadležnosti Regulatorne komisije za regulisanje i nadzor tržišta prirodnog gasa u skladu sa posebnim zakonom kojim se uređuje ova oblast.

3. Unapređenje pravnog okvira za obavljanje djelatnosti u sektoru prirodnog gasa i uvođenje novih djelatnosti

Predloženi zakon sadrži značajna unapređenja pravnog okvira za obavljanje djelatnosti u sektoru prirodnog gasa te uvodi nove djelatnosti na tržištu. S tim u vezi, zakon uređuje obavljanje sljedećih djelatnosti:

- a) proizvodnja prirodnog gasa,
- b) distribucija prirodnog gasa,
- c) distribucija prirodnog gasa u zatvorenom distributivnom sistemu,
- d) snabdijevanje prirodnim gasom,
- e) trgovina prirodnim gasom,
- f) skladištenje prirodnog gasa,
- g) upravljanje terminalom za utečnjeni prirodni gas,
- h) upravljanje mjestom za snabdijevanje utečnjenim prirodnim gasom, i
- i) upravljanje mjestom za snabdijevanje komprimovanim prirodnim gasom.

Svaka od navedenih djelatnosti obrađena je u okviru zasebne tematske cjeline zakona (dio ili poglavlje), uz detaljno normiranje uslova i pravila za obavljanje djelatnosti, kao i prava i obaveza subjekata koji ih obavljaju. Obrađivač je naročitu pažnju posvetio detaljnom uređivanju svih aspekata vezanih za djelatnosti koje se obavljaju kao javna usluga i od interesa su za sve građane, osiguravajući visok nivo kvaliteta usluga i transparentnosti u radu.

Navedena rješenja usklađena su sa odredbama *Zakona o energiji i regulaciji energetske djelatnosti u Federaciji Bosne i Hercegovine* („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/23) kojim su propisane djelatnosti u sektoru prirodnog gasa.

4. Uvođenje novih prava i mehanizama za zaštitu krajnjih kupaca prirodnog gasa

Predmetni zakon naročito fokus stavlja na zaštitu prava krajnjih kupaca te sadrži niz odredbi usmjerenih na zaštitu njihovog položaja. U ovome smislu, potrebno je najprije još jednom naglasiti važnost uvođenja nezavisne regulacije u sektoru prirodnog gasa, što je ključni preduslov za zaštitu prava krajnjih kupaca. Tako, Regulatorna komisija (FERK) nadgleda tržište, reguliše cijene javnog snabdijevanja, prati kvalitet usluga, osigurava da krajnji kupci imaju sve informacije o strukturi cijena i naknada koje plaćaju, osigurava transparentnost u radu svih subjekata, rješava žalbe i sporove te vrši čitav niz drugih aktivnosti usmjerenih na zaštitu i osnaživanje prava krajnjih kupaca.

Kada su u pitanju zaštita i osnaživanje prava krajnjih kupaca prirodnog gasa, zakon propisuje više prava koja se odnose na sljedeća pitanja:

- pravo pristupa gasnom sistemu,
- pravo krajnjih kupaca na snabdijevanje prirodnim gasom od strane snabdjevača i u okviru usluge javnog snabdijevanja,
- slobodu izbora snabdjevača,
- osiguranje efikasnog i brzog postupka promjene snabdjevača na zahtjev kupca,
- blagovremeno upoznavanje sa uslovima ugovora o snabdijevanju i dostupnost sažetka koji pojašnjava uslove snabdijevanja,
- blagovremeno informisanje o promjeni uslova snabdijevanja,
- jasno definisan sadržaj računa za utrošeni prirodni gas i korištenje kapaciteta,
- kvalitet isporuke prirodnog gasa i komercijalnih usluga,
- mogućnost podnošenja prigovora, izjavljivanja žalbe i pokretanja sudskih sporova,
- pravo na raskid ugovora o snabdijevanju,
- zaštitu od zavaravajućih metoda prodaje,
- izbor načina plaćanja,
- informisanje o cijenama na tržištu, potrošnji i drugo.

Novim zakonskim rješenjima se dakle znatno unapređuju položaj i prava krajnjih kupaca u odnosu na važeći pravni okvir, kako u predugovornoj fazi (pregovaranja o uslovima snabdijevanja) tako i tokom realizacije ugovora o snabdijevanju. Osigurani su adekvatni mehanizmi za zaštitu prava krajnjih kupaca i rješavanje sporova uz jasnu ulogu FERK-a kao regulatornog tijela. Dodatno, predloženim rješenjima osigurava se visok stepen usklađenosti sa relevantnim propisima EU.

5. Uvođenje mehanizma za jačanje sigurnosti snabdijevanja, uključujući i kontrolu cijena u slučajevima ekstremnih poremećaja na tržištu

Jačanje sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom jedan je od osnovnih strateških ciljeva u sektoru prirodnog gasa u Federaciji. S tim u vezi, u zakon su ugrađeni mehanizmi kojim se osigurava da Ministarstvo i Regulatorna komisija kontinuirano vrše nadzor nad radom subjekata u sektoru prirodnog gasa i preduzimaju mjere kako bi jačali sigurnost snabdijevanja.

Pored toga, kao dodatan mehanizam za zaštitu sigurnosti snabdijevanja, zakon propisuje i mogućnost da Vlada Federacije proglasi stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja usljed poremećaja u isporuci i nedovoljne ponude prirodnog gasa, ekstremnog porasta cijena na tržištu ili drugih okolnosti koje ugrožavaju sigurnost snabdijevanja. Zakon propisuje ovlaštenje da Vlada Federacije donese plan kojim se propisuje način postupanja u uslovima ugrožene sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom te na taj način propiše:

- opis i kategorizaciju vanrednih situacija,
- obaveze i odgovornosti subjekata u slučaju nastupanja vanrednih situacija,
- procedure i način upravljanja krizom,
- listu mjera koje se mogu poduzeti u cilju poboljšanja sigurnosti snabdijevanja,
- mjere i aktivnosti koje se mogu poduzeti sa ciljem smanjenja negativnih uticaja prekida u snabdijevanju prirodnim gasom na sisteme daljinskog grijanja i objekte za proizvodnju električne energije,
- način izvještavanja i informisanja, i
- druga pitanja od značaja za realizaciju plana.

Kada je riječ o situacijama ekstremnog povećanja cijena na tržištu, Vlada Federacije korištenjem ovog mehanizma može uvesti i posebne mjere za formiranje i kontrolu cijena te na taj način ublažiti posljedice koje značajni poremećaji na tržištu imaju na krajnje kupce.

Istovremeno, imajući u vidu moguće negativne efekte uvođenja ovakvih mjera na tržište i energetske subjekte, u zakon su ugrađeni i adekvatni mehanizmi kojima se ovakvi efekti kontrolišu i ublažavaju. Tako Vlada Federacije ima zakonsku obavezu da u stanju ugrožene sigurnosti snabdijevanja uvodi one mjere koje će izazvati najmanji mogući poremećaj na tržištu prirodnog gasa, a trajanje mjera ne može biti duže od trajanja okolnosti zbog kojih su one i propisane.

Također, zakonom je propisana obaveza Vlade Federacije da prilikom uvođenja mjera odredi i način, odnosno izvore sredstava za nadoknadu štete koja može nastati za energetske subjekte koji ih sprovode, te definiše uslove i način raspodjele sredstava. Konačno, zakon sadrži i obavezu objavljivanja odluke o proglašenju stanja ugrožene

sigurnosti snabdijevanja i odluke o uvođenju posebnih mjera u sredstvima javnog informisanja, čime se osigurava transparentnost u postupanju i informisanost svih relevantnih subjekata.

Prema predloženim rješenjima, Vlada Federacije ima dovoljan zakonski osnov da adekvatno djeluje u slučajevima ugrožene sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom, kako u slučajevima nedovoljne ponude prirodnog gasa tako i u slučajevima značajnih poremećaja na tržištu.

6. Usklađivanje pravnog okvira sa praksom Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine

Jedan od razloga za izradu i usvajanje zakona kojim se uređuje funkcionisanje sektora prirodnog gasa proizilazi i iz potencijalne neusaglašenosti važećeg pravnog okvira sa praksom i presudama Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud), imajući u vidu da određena pitanja koja su problematizirana u praksi mogu biti primjenjiva i na trenutno uređenje sektora prirodnog gasa.

Naime, Ustavni sud je u svojoj praksi zauzeo stanovište da Vlada Federacije nema ustavni i zakonski osnov da donošenjem uredbe uređuje oblast koja nije uređena zakonom te da na taj način vrši prekoračenje svoje ustavom utvrđene nadležnosti. U konkretnom slučaju ovo stanovište iskazano je u predmetu vezanom za *Uredbu o šumama* („Službene novine Federacije BiH“, br. 83/09, 26/10, 33/10 i 38/10), koju je Vlada Federacije donijela kao prijelazno rješenje, do donošenja Zakona o šumama. Uredba o šumama donesena je na osnovu člana 19. stav (1) *Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine* („Službene novine Federacije BiH“, br. 1/94, 8/95, 58/02, 19/03, 2/06 i 8/06) koji sadrži opšte odredbe o aktima koje donosi Vlada Federacije, a bez uporišta u zakonu kojim se uređuje oblast šumarstva (*vidjeti presudu Ustavnog suda broj: U-28/10 od 23.03.2011. godine*).

Uočljivo je kako je navedeno činjenično stanje primjenjivo i na sektor prirodnog gasa čije je funkcionisanje također uređeno uredbom, u situaciji kada ne postoji zakonski okvir. Naime, naprijed navedena Uredba o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede također je donesena kao prelazno rješenje do donošenja zakona kojim će se urediti ova oblast, a po osnovu člana 19. stav (1) *Zakona o Vladi Federacije Bosne i Hercegovine*.

Ove okolnosti prouzrokuju probleme u praksi te dovode u pitanje opstojnost trenutnog pravnog okvira kojim je uređeno funkcionisanje sektora prirodnog gasa u Federaciji, što dodatno naglašava potrebu da se ova oblast uredi zakonom.

7. Usklađivanje sa pravnom stečevinom Evropske unije i Energetske zajednice i davanje doprinosa rješavanju otvorenih slučajeva protiv Bosne i Hercegovine

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju za Bosnu i Hercegovinu² u članu 107. propisuje da će saradnja zemalja članica Evropske unije i Bosne i Hercegovine (BiH) u oblasti energetike biti usmjerena na prioritete pravne stečevine (*acquisa*), da će se razvijati s ciljem postepenog integrisanja Bosne i Hercegovine u evropska energetska tržišta, te da će biti zasnovana na Ugovoru o uspostavi Energetske zajednice³.

Ugovor o uspostavi Energetske zajednice je međunarodni ugovor koji je ratifikovala Parlamentarna skupština BiH, a koji omogućava kreiranje najvećeg internog tržišta za električnu energiju i prirodni gas na svijetu, u kojem učestvuju Evropska unija sa jedne strane i sljedećih osam ugovornih strana: Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Kosovo⁴, Makedonija, Moldavija, Srbija i Ukrajina.

Osnovni ciljevi Energetske zajednice su kreiranje stabilnog i jedinstvenog regulatornog okvira i tržišnog prostora koji obezbjeđuje pouzdano snabdijevanje energentima i može privući investicije u sektore električne energije i prirodnog gasa. Pored toga, ciljevi uključuju i razvoj alternativnih pravaca snabdijevanja gasom i poboljšanje stanja u životnoj sredini, uz primjenu mjera energetske efikasnosti i korištenje obnovljivih izvora. Ispunjenje ovih ciljeva postiže se postepenim preuzimanjem dijelova pravne stečevine (*acquis-a*) EU, odnosno implementacijom odgovarajućih direktiva i uredbi u više različitih područja među kojima je i prirodni gas.

Kada je u pitanju oblast prirodnog gasa, potrebno je istaći kako je napredak Bosne i Hercegovine na usklađivanju sa pravnom stečevinom EU ocijenjen kao vrlo nizak. Posljednji godišnji izvještaj Sekretarijata Energetske zajednice navodi kako je Bosna i Hercegovina implementirala samo 24% svojih obaveza u ovome sektoru te kako u tom smislu nije napravljen napredak. Sekretarijat Energetske zajednice je pokrenuo i spor protiv Bosne i Hercegovine zbog „teškog i upornog“ kršenja obaveza iz Ugovora o upostavi Energetske zajednice te s tim u vezi uveo i sankcije (*vidjeti slučaj: ECS-08/11*).

Primjedbe iz navedenog slučaja odnose se na niz pitanja usaglašavanja sa relevantnim direktivama iz oblasti prirodnog gasa, među kojima su uspostava regulatornih tijela, razdvajanje djelatnosti gasnih kompanija, uspostava sistema za pristup treće strane gasnom sistemu baziranog na javno objavljenim tarifama, otvaranje tržišta i drugo. U

² Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Bosne i Hercegovine, s druge strane („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, broj 10/08).

³ Ugovor o uspostavi Energetske zajednice („Službeni glasnik BiH – Međunarodni ugovori“, broj 09/06).

⁴ Ovaj naziv ne prejudicira status i u skladu je sa Rezolucijom Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

ovome smislu, navodi se potreba za usvajanjem propisa na nivou Bosne i Hercegovine kojima će se urediti određena pitanja, ali istovremeno na više mjesta ističe i vrlo visok stepen neusklađenosti pravnog okvira Federacije u sektoru prirodnog gasa.

Predmetni zakon pripremljen je tako da transponuje onaj dio obaveza koje, imajući u vidu ustavom propisanu podjelu nadležnosti između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, spadaju u nadležnosti Federacije. U tom smislu, usaglašavanje pravnog okvira Federacije u sektoru prirodnog gasa dat će značajan doprinos i u rješavanju otvorenih slučajeva koje Energetska zajednica vodi protiv Bosne i Hercegovine.

III OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH ZAKONSKIH RJEŠENJA

DIO PRVI – OSNOVNE ODREDBE

Članom 1. uređuje se predmet zakona.

Članom 2. propisuju se osnovni ciljevi zakona koji su usmjereni na obezbjeđenje sigurnog snabdijevanja prirodnim gasom, pouzdan rad sistema, efikasnu regulaciju djelatnosti, razvoj tržišta i zaštitu prava svih učesnika u sektoru i krajnjih kupaca.

Članom 3. propisuju se načela na kojima se zasniva zakon.

Članom 4. propisuje se da je obezbjeđenje i isporuka prirodnog gasa potrebnog za život i rad građana kao i poslovanje i razvoj privrednih i društvenih subjekata, na siguran, pouzdan i kvalitetan način od opšteg interesa za Federaciju. Također, ovim članom iskazan je opšti interes Federacije da se transport i trgovina prirodnim gasom urede na isti način na cijeloj teritoriji Bosne i Hercegovine kroz usvajanje državnog zakona o gasu.

Članom 5. propisuje se odnos predmetnog zakona sa drugim zakonima, odnosno primjena propisa iz oblasti energije i regulacije energetske djelatnosti, prostornog planiranja i korištenja zemljišta, građenja, trgovine, zaštite potrošača, zaštite od požara, zaštite okoliša i koncesija, kao i zakona kojim se uređuje upravni postupak.

Članom 6. definisana su značenja izraza koji su upotrijebljeni u predmetnom zakonu.

DIO DRUGI – ENERGETSKA POLITIKA I PLANIRANJE

Članom 7. propisana je opšta obaveza Vlade Federacije da provodi energetske politiku i planira razvoj sektora prirodnog gasa u skladu sa ciljevima i strateškim dokumentima definisanim zakonom kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

Članom 8. propisana je obaveza donošenja godišnjeg i trogodišnjeg bilansa prirodnog gasa, kojim se planira ukupna potrošnja prirodnog gasa u Federaciji, način snabdijevanja,

struktura potrošnje i potrebni nivo rezervnih kapaciteta. Ovim članom također se propisuje detaljan sadržaj bilansa, obaveza objavljivanja bilansa i praćenje njegove realizacije.

DIO TREĆI – ENERGETSKE DJELATNOSTI U SEKTORU PRIRODNOG GASA

Članom 9. propisano je koje se djelatnosti smatraju energetske djelatnostima u smislu ovog zakona te koje se djelatnosti obavljaju kao regulisane, a koje kao tržišne djelatnosti.

Članom 10. propisana je javna usluga u sektoru prirodnog gasa, uključujući mogućnost nametanja javne usluge energetske subjektima i njihove dužnosti.

Članom 11. propisano je izvještavanje Sekretarijata Energetske zajednice od strane Vlade Federacije putem nadležne institucije Bosne i Hercegovine, o mjerama donesenim u cilju pružanja javne usluge i njihovom mogućem uticaju na tržišnu konkurenciju, što je jedna od obaveza iz relevantnih EU direktiva.

Članom 12. propisan je opšti princip za obavljanje djelatnosti u sektoru prirodnog gasa koje se obavljaju kao tržišne djelatnosti, po načelima slobodne konkurencije i ravnopravnog položaja svih učesnika, te slobodnog ugovaranja količina i cijena isporučenog prirodnog gasa.

Članom 13. propisana je obaveza računovodstvenog razdvajanja, odnosno odvojenog vođenja poslovnih knjiga i sastavljanja finansijskih izvještaja za one subjekte koji obavljaju više energetske djelatnosti ili uz energetske djelatnost obavljaju drugu djelatnost.

Članom 14. propisan je pristup treće strane mreži proizvodnih gasovoda, distributivnom sistemu, skladištu prirodnog gasa i terminalu za utečnjeni prirodni gas te su propisana osnovna načela pristupa.

Članom 15. propisano je pravo na žalbu Regulatornoj komisiji na akte vezane za pristup distributivnom sistemu, skladištu prirodnog gasa ili terminalu za utečnjeni prirodni gas.

DIO ČETVRTI – DOZVOLA ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI U SEKTORU PRIRODNOG GASA

Članovima 16-26. propisani su različiti aspekti vezani za izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti u sektoru prirodnog gasa koje izdaje Regulatorna komisija, uključujući pojam, vrste, period važenja dozvola, kriterije za izdavanje dozvola, postupak izdavanja, izmjene, prenosa, poništavanja i oduzimanja dozvola, vođenje registra dozvola kao i donošenje posebnog pravilnika od strane Regulatorne komisije kojim će se detaljnije urediti ova materija.

DIO PETI – REGULISANJE ENERGETSKIH DJELATNOSTI U SEKTORU PRIRODNOG GASA

Članom 27. propisana je opšta nadležnost Regulatorne komisije za regulisanje i nadziranje tržišta prirodnog gasa u Federaciji.

Članom 28. definisani su ciljevi rada Regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa, što uključuje podsticanje konkurentnosti i efikasnog funkcionisanja sistema, zaštitu svih učesnika u sektoru prirodnog gasa, a posebno kupaca prirodnog gasa, obezbjeđenje sigurnosti snabdijevanja, podizanje standarda kvaliteta snabdijevanja, razvoj tržišta i drugo.

Članom 29. propisane su nadležnosti Regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa. Navedeni član suštinski određuje regulaciju djelatnosti u sektoru prirodnog gasa kroz detaljno propisivanje svih nadležnosti Regulatorne komisije u pogledu uređivanja odnosa između subjekata, odobravanja tarifa i naknada, nadgledanja rada subjekata, analiziranja, praćenja i podsticanja razvoja tržišta, izvještavanja, rješavanja sporova i žalbi, donošenja odluka i podzakonskih akata i drugo.

Članom 30. propisana su opšta ovlaštenja regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa za donošenje obavezujućih odluka, traženje i objavljivanje informacija, nadgledanje rada subjekata, nadzor nad izvršavanjem obaveza, izricanje sankcija i saradnju sa drugim agencijama i organizacijama.

Članom 31-33. propisano je rješavanje sporova pred Regulatornom komisijom u vezi sa postupanjem ili neispunjenjem obaveza operatora distributivnog sistema ili snabdjevača prirodnim gasom, uključujući pretpostavke za podnošenje zahtjeva za rješavanje spora, aspekte vezane za donošenje odluka o zahtjevu za rješavanje spora, mogućnost pokretanja upravnog spora te donošenje posebnog pravilnika kojim se propisuje postupak rješavanja sporova.

DIO ŠESTI – PROIZVODNJA PRIRODNOG GASA

Članom 34. propisano je da djelatnost proizvodnje prirodnog gasa može obavljati pravno lice koje ima dozvolu izdate od strane Regulatorne komisije.

Članom 35. propisana su prava proizvođača prirodnog gasa, pristupa transportnom i distributivnom sistemu pod uslovima utvrđenim propisima o radu transportnog i distributivnog sistema, pravo prodaje prirodnog gasa na konkurentskom tržištu, pravo pristupa skladištu prema regulisanim uslovima, pravo ograničenja ili prekida isporuke prirodnog gasa u definisanim slučajevima te pravo pružanja pomoćnih usluga u skladu sa tehničkim mogućnostima.

Članom 36. propisane su obaveze proizvođača prirodnog gasa, uključujući obavezu da ispunjava uslove dozvole za proizvodnju prirodnog gasa, primjenu različitih pravila i

propisa, zadovoljavanje tehničkih i pogonskih uslova, održavanje postrojenja u ispravnom stanju, omogućavanje pristupa treće strane i drugo.

DIO SEDMI – DISTRIBUCIJA PRIRODNOG GASA

Članom 37. definisan je distributivni sistem prirodnog gasa te šta se sve smatra njegovim dijelom.

Članom 38. uređena je dostupnost distributivnog sistema, odnosno propisano je kako je distributivni sistem dostupan svim korisnicima na regulisan, transparentan i nediskriminirajući način.

Članom 39. propisano je obavljanje djelatnosti distribucije u skladu sa uslovima iz dozvole za obavljanje djelatnosti, način uređenja prava i obaveza između operatora distributivnog sistema i energetske subjekte, zabrana trgovanja prirodnim gasom te zabrana poduzimanja mjera koje dovode do narušavanja konkurencije.

Članovima 40-44. propisani su aspekti vezani za razdvajanje operatora distributivnog sistema, odnosno osiguravanje njegove nezavisnosti od drugih djelatnosti koje nisu povezane sa distribucijom prirodnog gasa, uključujući opštu obavezu i način na koji se osigurava razdvajanje djelatnosti, obavezu izrade i sadržaj programa usklađenosti, imenovanje nezavisnog lica ili tijela odgovornog za praćenje sprovedbe programa, izuzeće od ove obaveze i druge aspekte od važnosti za razdvajanje operatora distributivnog sistema.

Članom 45. su propisane obaveze operatora distributivnog sistema. Član sadrži detaljnu listu sa svim specifičnim obavezama operatora distributivnog sistema.

Članom 46. propisano je planiranje razvoja distributivnog sistema kroz donošenje desetogodišnjeg plana razvoja distributivnog sistema koji se usklađuje sa Energetskom strategijom Federacije Bosne i Hercegovine, planovima razvoja transportne mreže, dokumentima prostornog planiranja i zahtjevima korisnika sistema, a kojeg odobrava Regulatorna komisija.

Članom 47. propisano je planiranje investicija u distributivni sistem kroz donošenje godišnjeg i trogodišnjeg plana investicija u distributivni sistem. Član propisuje sadržaj plana investicija, usklađivanje sa desetogodišnjim planom razvoja distributivnog sistema te davanje saglasnosti Regulatorne komisije na investicione planove.

Članom 48. propisuju se naknade za pružanje usluga operatora distributivnog sistema, odnosno način na koji operator distributivnog sistema ostvaruje prihode potrebne za obavljanje djelatnosti. Članom je propisano kako operator distributivnog sistema ostvaruje prihode po osnovu naknade za korištenje distributivnog sistema, naknade za

priključenje na distributivni sistem, naknade za pružanje nestandardnih usluga korisnicima te obračunate neovlaštene potrošnje, kao i to da su navedene naknade regulisane te da ih odobrava Regulatorna komisija na osnovu propisanih metodologija.

Članom 49. uređeni su aspekti vezani za naknadu za korištenje distributivnog sistema, uključujući obavezu plaćanja naknade, donošenje metodologije za utvrđivanje tarifa za korištenje distributivnog sistema, sadržaj i načela metodologije, te način i postupak odobravanja tarifa za korištenje distributivne mreže.

Članom 50. propisan je regulatorni period za obračun tarifa za korištenje distributivnog sistema u trajanju od četiri godine te je ostavljena mogućnost izmjena iznosa tarifa i u toku trajanja regulatornog perioda na inicijativu operatora distributivnog sistema ili na inicijativu Regulatorne komisije.

Članovima 51. uređeni su aspekti vezani za utvrđivanje naknada za priključenje i pružanje nestandardnih usluga, uključujući obavezu plaćanja naknada, donošenje metodologija i način utvrđivanja naknada.

Članom 52. propisana je obaveza korisnika sistema i drugih lica koji koriste nestandardne usluge operatora distributivnog sistema da plate naknadu za pružanje nestandardnih usluga, kao i način utvrđivanja ove naknade i njen obuhvat.

Članovima 53-54. propisana je obaveza operatora distributivnog sistema da Regulatornoj komisiji dostavlja periodične izvještaje o pitanjima iz svoje nadležnosti, te da obezbijedi tajnost povjerljivih podataka koje dobija od drugih subjekata i kupaca.

Članom 55. propisan je pristup distributivnom sistemu, uključujući obaveze operatora distributivnog sistema da omogući pristup svim korisnicima po regulisanim uslovima na transparentan i nediskriminirajući način, odbijanje pristupa, informisanje o razlozima za odbijanje te pravo podnošenja žalbe Regulatornoj komisiji.

Članom 56. propisano je kako se korištenje distributivne mreže uređuje ugovorom o korištenju koji operator distributivnog sistema zaključuje sa korisnicima te da se uslovi za zaključenje i sadržaj ovog ugovora detaljnije uređuju Opštim uslovima.

Članom 57. propisana je mogućnost da proizvođač prirodnog gasa i krajnji kupac koji nemaju mogućnost pristupa distributivnom sistemu izgrade direktan vod u cilju snabdijevanja vlastitih poslovnih objekata, uz prethodnu saglasnost Regulatorne komisije.

Članom 58. definisani su relevantni aspekti kvaliteta snabdijevanja prirodnim gasom, uključujući kontinuitet isporuke, kvalitet prirodnog gasa i kvalitet usluga, te je propisano ovlaštenje Regulatorne komisije u pogledu donošenja pravilnika koji će detaljnije urediti

ovu oblast. Dodatno, članom je propisana i obaveza operatora distributivnog sistema da uspostavi sistem za praćenje kvaliteta prirodnog gasa u distributivnom sistemu, prati pokazatelje snabdijevanja te vodi evidencije i izrađuje izvještaj o kvaliteti snabdijevanja prirodnim gasom.

Članom 59. propisano je da se rad i upravljanje distributivnim sistemom regulišu pravilima o radu distributivnog sistema koja na prijedlog nadležnog operatora distributivnog sistema odobrava Regulatorna komisija, kao i detaljan sadržaj pravila o radu.

Članom 60. propisano je priključenje na distributivni sistem, uključujući obavezu operatora distributivnog sistema da priključi na distributivni sistem sve objekte koji ispunjavaju propisane uslove, obaveza pribavljanja energetske saglasnosti i zaključivanja ugovora o priključenju, te preliminarno mišljenje o mogućnosti priključenja.

Članom 61. propisana je obaveza operatora distributivnog sistema da izdaje preliminarno mišljenje o mogućnostima priključenja koje je neobavezujućeg karaktera, kako bi podnosioci zahtjeva koji se žele priključiti na distributivni sistem mogli u ranoj fazi dobiti informaciju o mogućim opcijama za priključenje u vrijeme podnošenje zahtjeva.

Članovima 62-65. propisani su aspekti vezani za izdavanje, odnosno pribavljanje energetske saglasnosti, zaključivanje ugovora o priključenju na distributivni sistem, obavezu plaćanja troškova priključenja te pravo izjavljivanja žalbe Regulatornoj komisiji na uslove priključenja ili akt kojim je odbijen pristup mreži.

Članovima 66-68. propisani su aspekti vezani za izgradnju novog priključka i tretman postojećih priključaka objekata krajnjih kupaca i način puštanja objekata u rad, odnosno način provjere ispravnosti instalacija korisnika sistema.

Članom 69. definisano je obračunsko mjerno mjesto te da operator distributivnog sistema energetsom saglasnošću određuje lokaciju obračunskog mjesta na način koji mu osigurava nesmetan pristup.

Članom 70. propisan je pristup mjernom mjestu, odnosno dužnost korisnika distributivnog sistema da omogući ovlaštenim predstavnicima operatora distributivnog sistema pristup objektima, opremi i uređajima u svom posjedu radi izvršavanja potrebnih poslova, kao i dužnost korisnika da zaštiti od oštećenja i neovlaštenog pristupa mjerne uređaje locirane na njegovom posjedu.

Članom 71. propisana je obaveza operatora distributivnog sistema da, uz saglasnost Regulatorne komisije, donese pravila o priključenju objekata korisnika distributivnog sistema kojim se propisuju uslovi, postupak i način priključenja korisnika na distributivni sistem.

Članom 72. propisani su slučajevi kada operator distributivnog sistema može prekinuti ili ograničiti isporuku prirodnog gasa.

Članom 73. definisani su planirani prekidi i ograničenja isporuke prirodnog gasa, obaveza operatora distributivnog sistema da krajnjim kupcima blagovremeno najavi planirane prekide i ograničenja, te je utvrđen rok za najavu planiranih prekida ili ograničenja od 24 sata za kupce iz kategorije domaćinstvo i male kupce, odnosno 48 sati za ostale krajnje kupce.

Članom 74. definisani su neplanirani prekidi isporuke prirodnog gasa, uključujući višu silu, djelovanje treće strane i postupanje operatora distributivnog sistema.

Članom 75. propisani su detaljno slučajevi kada operator distributivnog sistema može obustaviti isporuku prirodnog gasa, te u kojim slučajevima postoji obaveza prethodnog upozorenja korisnika.

Članom 76. propisano je ponovno priključenje na mrežu krajnjih kupaca kojim je obustavljena isporuka prirodnog gasa, uključujući obavezu operatora distributivnog sistema da izvrši priključenje korisnika u roku od 24 sata po otklanjanju razloga za obustavu isporuke, odnosno bez odlaganja ukoliko je obustava isporuke izvršena neosnovano, te je propisano ko snosi troškove ponovnog priključenja.

Članom 77. propisana je naknada štete, odnosno pravo korisnika na finansijsku kompenzaciju u skladu sa opštim i garantovanim standardima kvaliteta snabdijevanja, kao i dužnost korisnika da nadoknadi štetu koju prouzrokuje operatoru distributivnog sistema.

Članom 78. definisana je neovlaštena potrošnja prirodnog gasa. Propisano je šta se smatra neovlaštenom potrošnjom prirodnog gasa te da se ona detaljnije uređuje Opštim uslovima. Također, propisana je i upućujuća norma da neovlaštena potrošnja prirodnog gasa predstavlja krivično djelo krađe kažnjivo po krivičnom zakonu.

Članom 79. propisani su aspekti vezani za utvrđivanje neovlaštene potrošnje, uključujući način utvrđivanja, sačinjavanje zapisnika i potpisivanje zapisnika o izvršenoj kontroli te postupanje u slučaju potrebe za provjerom ispravnosti mjerila.

Članom 80. propisan je period za obračun neovlaštene potrošnje, što podrazumjeva period od dana preduzimanja neovlaštenih radnji do dana otkrivanja neovlaštene potrošnje. Članom je propisano da se u slučaju kada nije moguće utvrditi početak neovlaštene potrošnje, kao početak uzima dan posljednjeg pregleda dijela priključka ili mjernog mjesta, te da period u svakom slučaju ne može biti duži od godinu dana. Na ovaj način obrađivač nastoji, u skladu sa potrebama iz prakse, dodatno destimulisati neovlaštenu potrošnju prirodnog gasa.

Članom 81. propisano je da operator distributivnog sistema vrši obračun neovlaštene potrošnje prema metodologiji koja se definiše Opštim uslovima koje donosi Regulatorna komisija, mogućnost izjavljivanja prigovora Regulatornoj komisiji protiv akta kojim je utvrđena neovlaštena potrošnja i izvršen obračun neovlaštene potrošnje, te obaveza lica kod kojih je utvrđena neovlaštena potrošnja da plate obračunati iznos i pripadajuće troškove materijala i radova operatoru distributivnog sistema.

Članom 82. definisan je zatvoreni distributivni sistem i način odobravanja statusa zatvorenog distributivnog sistema, odnosno uslovi za sticanje ovakvog statusa, te obaveza pribavljanja dozvole za obavljanje djelatnosti distribucije u zatvorenom sistemu i opšta odredba o ravnopravnosti priključenih korisnika.

Članom 83. propisano je upravljanje zatvorenim distributivnim sistemom od strane operatora zatvorenog distributivnog sistema, mogućnost da Regulatorna komisija odredi operatora u izuzetnim slučajevima, obaveze u pogledu stručne i tehničke kvalifikovanosti za obavljanje poslova operatora te obaveza uređivanja odnosa između operatora i vlasnika putem ugovora.

Članom 84. propisan je način na koji operator zatvorenog distributivnog sistema utvrđuje tarife za korištenje zatvorenog distributivnog sistema, a na osnovu metodologije koju donosi Regulatorna komisija.

Članovima 85. i 86. propisane su odgovornosti i obaveze operatora zatvorenog distributivnog sistema.

Članom 87. propisano je donošenje pravila o radu zatvorenog distributivnog sistema kojima se reguliše pogon i upravljanje sistemom te je propisan sadržaj ovih pravila.

DIO OSMI – SNABDIJEVANJE PRIRODNIM GASOM

Članom 88. definisano je snabdijevanje prirodnim gasom kao djelatnost te je propisana obaveza pribavljanja dozvole od strane Regulatorne komisije kao i obaveza obavljanja djelatnosti u skladu sa odredbama zakona, podzakonskih aktata, dozvole za obavljanje djelatnosti i ugovorom o snabdijevanju.

Članom 89. propisane su obaveze snabdjevača prirodnim gasom.

Članom 90. propisano je da svi krajnji kupci prirodnog gasa imaju pravo da slobodno izaberu svog snabdjevača prirodnim gasom.

Članom 91. propisani su aspekti vezani za ugovor o snabdijevanju krajnjih kupaca prirodnim gasom, uključujući detaljan sadržaj ugovora, obaveze snabdjevača da blagovremeno obavijesti kupce o elementima ugovora i svakoj namjeni izmjene ugovora,

prijavljivanje ugovora nadležnom operatoru sistema te detaljno uređivanje sadržaja ugovora i uslova za zaključenje ugovora kroz Opšte uslove.

Članovima 92-93. propisano je slobodno ugovaranje cijene prirodnog gasa po kojoj se vrši snabdijevanje, odnosno dužnost snabdijevanja po regulisanim cijenama za krajnje kupce koji koriste pravo na uslugu javnog snabdijevanja, te je uređen način obračuna isporučenog prirodnog gasa i detaljan sadržaj računa.

Članom 94. propisani su aspekti vezani za promjenu snabdjevača prirodnim gasom, uključujući to da je postupak promjene besplatan za kupca i ne može trajati duže od 21 dana, da se krajnjem kupcu ne mogu uskratiti ili otežati ostvarenje prava na raskid ugovora ili nametati dodatne finansijske obaveze zbog promjene snabdjevača, te da Regulatorna komisija donosi pravila kojima detaljnije uređuje uslove i postupak promjene snabdjevača.

Članom 95. definisano je javno snabdijevanje te propisano pravo kupaca iz kategorije domaćinstvo, malih kupaca prirodnog gasa i krajnjih kupaca od posebnog društvenog značaja na snabdijevanje prirodnim gasom od strane javnog snabdjevača, odnosno u okviru javne usluge. Ovim članom propisano je da javne snabdjevače određuje Vlada Federacije na period do pet godina, a prema kriteriju učešća u snabdijevanju krajnjih kupaca na geografskim područjima koja odgovaraju zonama nadležnosti operatora distributivnog sistema. Nadalje, članom je propisana i dužnost javnog snabdjevača da obezbijedi redovno i sigurno snabdijevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom, dostavlja sve potrebne podatke Regulatornoj komisiji, uspostavi korisničke centre za pružanje informacija i rješavanje sporova te posreduje u ostvarivanju prava kupaca.

Članom 96. definisano je pravo krajnjih kupaca na rezervno snabdijevanje za slučaj kada postojeći snabdjevač prestane da vrši isporuku prirodnog gasa usljed propisanih okolnosti. Pravo na rezervno snabdijevanje predviđeno je za one krajnje kupce koji nemaju pravo na javno snabdijevanje te im na taj način nije već osigurana sigurnost u snabdijevanju prirodnim gasom.

Članom 97. propisano je da Vlada Federacije određuje snabdjevača koji će obavljati rezervno snabdijevanje na teritoriji Federacije, za geografska područja koja odgovaraju zonama operatora distributivnog sistema, odnosno na osnovu kriterija tržišnog učešća u snabdijevanju krajnjih kupaca na odnosnom području, te da se rezervni snabdjevač određuje na period do pet godina.

Članom 98. propisan je način određivanja cijena prirodnog gasa za javno i rezervno snabdijevanje, na osnovu metodologije koju donosi Regulatorna komisija te mogućnost da u izuzetnim slučajevima Regulatorna komisija samostalno utvrdi cijene ukoliko predložena cijena nije u skladu sa metodologijom.

Članom 99. propisana je obustava isporuke prirodnog gasa po zahtjevu snabdjevača, odnosno mogućnost snabdjevača da zahtijeva da operator sistema obustavi isporuku prirodnog gasa usljed neispunjenih ugovornih obaveza krajnjeg kupca, plaćanje ove usluge i nadoknada troškova od krajnjeg kupca.

Članom 100. propisano je donošenje Opštih uslova za isporuku i snabdijevanje krajnjih kupaca prirodnim gasom, kojima se propisuje niz pitanja od značaja za odnose operatora i korisnika distributivnog sistema, odnosno snabdjevača i krajnjih kupaca prirodnog gasa. Članom je detaljno propisan sadržaj Opštih uslova i nadležnost Regulatorne komisije za donošenje ovog akta.

DIO DEVETI - TRGOVINA PRIRODNIM GASOM

Članom 101. definisana je djelatnost trgovine prirodnim gasom te je propisana obaveza pribavljanja dozvole izdate od strane Regulatorne komisije.

DIO DESETI - SKLADIŠTENJE PRIRODNOG GASA

Članom 102. propisano je obavljanje djelatnosti skladištenja prirodnog gasa na osnovu dozvole koja je izdata od strane Regulatorne komisije.

Članovima 103-108. propisani su aspekti vezani za obavljanje djelatnosti skladištenja prirodnog gasa, kao što su, prava i obaveze operatora skladišta, razdvajanje operatora skladišta, pristup skladištu po regulisanim uslovima, pravila o radu i korištenju skladišta prirodnog gasa te naknade za pružanje usluga operatora skladišta prirodnog gasa.

DIO JEDANAESTI – UPRAVLJANJE TERMINALOM ZA UTEČNJENI PRIRODNI GAS

Članom 109. definisana je djelatnost upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas te je propisana obaveza pribavljanja dozvole izdate od strane Regulatorne komisije.

Članovima 110-115. propisani su aspekti vezani za obavljanje djelatnosti upravljanja terminalom za utečnjeni prirodni gas, prava i obaveze operatora, razdvajanje operatora, pristup terminalu za utečnjeni prirodni gas po regulisanim uslovima, pravila o radu i korištenju terminala za utečnjeni prirodni gas te naknade za pružanje usluga operatora terminala za utečnjeni prirodni gas.

DIO DVANAESTI – UPRAVLJANJE MJESTIMA ZA SNABDIJEVANJE UTEČNJENIM PRIRODNIM GASOM (LNG) I KOMPRIMOVANIM PRIRODNIM GASOM (CNG)

Članovima 116-117. propisana su prava i obaveze operatora mjesta za snabdijevanje LNG-om i CNG-om.

DIO TRINAESTI – KRAJNJI KUPCI

Članom 118. propisano je pravo krajnjih kupaca na snabdijevanje prirodnim gasom, javnu uslugu i slobodan izbor snabdjevača van sistema javne usluge.

Članom 119. propisano je pravo krajnjih kupaca da budu unaprijed upoznati sa uslovima snabdijevanja prije sklapanja ugovora, da budu zaštićeni od nepoštenih i zavaravajućih metoda prodaje te pravo da dobiju sažetak uslova snabdijevanja napisan jasnim i jednostavnim jezikom.

Članom 120. propisano je pravo kupaca da budu blagovremeno obaviješteni o svakoj namjeri izmjene i izmjeni uslova ugovora o snabdijevanju, uključujući i promjene cijene, te s tim u vezi pravu na raskid ugovora.

Članom 121. propisana je obaveza snabdjevača da krajnjim kupcima ponudi izbor načina plaćanja, te da razlika u naknadama povezanim sa načinima plaćanja mora biti zasnovana na stvarnim troškovima.

Članom 122. propisana su ostala prava krajnjih kupaca, uključujući prava na podnošenje prigovora snabdjevaču ili operatoru distributivnog sistema, podnošenje zahtjeva za rješavanje spora pred Regulatornom komisijom, završni obračun nakon promjene snabdjevača, povjerljivost informacija, udruživanje radi zajedničkog nastupa na tržištu, informisanje i pristup podacima.

Članom 123. propisane su obaveze krajnjih kupaca, što uključuje obavezu korištenja prirodnog gasa na način utvrđen zakonom, podzakonskim aktima i izdatim saglasnostima i zaključenim ugovorima, obavezu plaćanja računa i obavezu omogućavanja pristupa priključku, mjernim uređajima i instalacijama ovlaštenim licima nadležnih operatora sistema.

DIO ČETRNAESTI - SIGURNOST SNABDIJEVANJA

Članom 124. definisana je sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom te je propisana obaveza Ministarstva i Regulatorne komisije vrše nadzor nad radom energetskih subjekata i poduzimaju mjere kako bi se osigurala sigurnost snabdijevanja prirodnim gasom. Članom je propisano da Vlada Federacije može proglasiti stanje ugrožene sigurnosti snabdijevanja i poduzeti mjere kojim se osigurava snabdijevanje.

Članom 125. Propisano je da Vlada Federacije donosi plan mjera kojim se propisuje način postupanja u uslovima ugrožene sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom, sadržaj ovog plana, kao i mjere koje se mogu poduzeti u cilju poboljšanja sigurnosti snabdijevanja.

Članom 126. propisano je postupanje u uslovima ugrožene sigurnosti, te je propisana obaveza propisivanja mjera na način koji izaziva najmanji mogući poremećaj na tržištu i

za poslovanje energetskih subjekata, obezbjeđivanje izvora sredstava za nadoknadu nastale štete, ograničenje u trajanju mjera u zavisnosti od datih okolnosti te javno objavljivanje i informisanje o uvedenim mjerama.

Članom 127. propisano je izvještavanje o sigurnosti snabdijevanja, odnosno obaveza Ministarstva da pripremi godišnji izvještaj o sigurnosti snabdijevanja prirodnim gasom, sadržaj izvještaja i obaveza objavljivanja na internet stranici Ministarstva.

Članom 128. pripisani su prioriteti za isporuku prirodnog gasa u slučaju ugrožene sigurnosti snabdijevanja, na način da prioritet imaju objekti krajnjih kupaca od posebnog interesa za život i zdravlje ljudi, sigurnost zemlje i privredu. Član propisuje da će se ovih vrsta objekata detaljnije urediti Opštim uslovima.

DIO PETNAESTI - IZGRADNJA, KORIŠTENJE I ODRŽAVANJE OBJEKATA GASNE INFRASTRUKTURE

Članom 129. propisana je opšta obaveza da se planiranje izgradnje objekata gasne infrastrukture vrši u skladu sa Energetskom strategijom, Akcionim planom i prostorno planskim dokumentima, kao i da se koncesija vrši u skladu sa zakonima kojima se uređuje oblast koncesija na nivou Federacije i kantona.

Članom 130-131. propisani su aspekti vezani za izgradnju, korištenje i održavanje objekata gasne infrastrukture.

Članom 132. propisan je zaštitni pojas gasovoda, kao prostor u kome drugi objekti utiču na njegovu sigurnost i u kome se primjenjuju posebne mjere zaštite a u kome je zabranjena izgradnja objekata, postavljanje instalacija, sadnja drveća i rastinja ili izvođenje drugih aktivnosti kojim se ugrožava sigurnost gasovoda.

Članom 133. propisano je izmještanje objekata gasne infrastrukture te slučajevi kada nadležni organ ili pravno ili fizičko lice mogu naložiti ili zahtijevati izmještanje objekata gasne infrastrukture te plaćanje troškova izmještanja.

Članom 134. propisana su prava i dužnosti vlasnika nekretnina na kojima se grade ili su izgrađeni objekti gasne infrastrukture, uključujući i pravo na naknadu štete.

Članom 135. propisana je zabrana pristupa objektima gasne infrastrukture, što uključuje neovlašten ulazak ili pristup objektima gasne infrastrukture, postrojenjima ili gasovodima koji su vidno označeni.

Članom 136. propisana je obaveza Ministarstva za donošenje pravilnika kojima se uređuje primjena tehničkih pravila za oblast prirodnog gasa i funkcionisanje gasnog sektora te obaveza usklađivanja sa relevantnim međunarodnim propisima i standardima.

Članom 137. propisane su obaveze u pogledu stručne osposobljenosti lica koja rade na poslovima rukovanja i održavanja objekata gasne infrastrukture, gasnih postrojenja, instalacija i uređaja, polaganje stručnog ispita, troškovi, te obaveza Ministarstva za donošenje pravilnika kojim se uređuje polaganje stručnog ispita i ovlaštenje za izdavanje uvjerenja o položenom stručnom ispitu.

DIO ŠESNAESTI – UPRAVNI NADZOR I REGULATORNO NADGLEDANJE

Članom 138. propisano je vršenje upravnog nadzora od strane Ministarstva i organa inspekcijskog nadzora.

Članom 139. propisano je da upravni nadzor nad primjenom odredbi ovog zakona i drugih propisa, obavljanjem poslova određenih ovim zakonom, nadzor nad zakonitošću upravnih i drugih akata koje donose nadležni organi kao i nadzor nad njihovim postupanjem vrši Ministarstvo te relevantni propisi na osnovu kojih se vrši nadzor.

Članom 140. propisano je obuhvat inspekcijskog nadzora te su određeni poslovi inspekcijskog nadzora.

Članom 141. propisano je nadležnost Federalne uprave za inspekcijske poslove, odnosno federalnih termoenergetskih inspektora, kantonalnih organa uprave i kantonalnih termoenergetskih inspektora za vršenje inspekcijskog nadzora.

Članom 142. propisana je podjela nadležnosti između Federalne uprave za inspekcijske poslove i kantonalnih uprava za inspekcijske poslove.

Članom 143-144. detaljno su uređene nadležnosti i ovlaštenja termoenergetskih inspektora.

Članom 145. propisano je imenovanje termoenergetskih inspektora, odnosno uslovi koje moraju ispunjavati lica koja se imenuju za elektroenergetske inspektore, a što uključuje odgovarajući stepen stručne spreme ili visoko obrazovanje drugog ciklusa, položen stručni ispit i radno iskustvo od najmanje tri godine na srodnim poslovima.

Članom 146. propisana je obaveza federalnih inspektora da sarađuju sa kantonalnim inspektorima u pitanjima od zajedničkog interesa te im pružaju stručnu pomoć.

Članom 147. propisana je obaveza prijavljivanja početka izvođenja radova na izgradnji ili rekonstrukciji, promjeni namjene ili stavljanju trajno van pogona dijela ili cijelog objekta gasne infrastrukture nadležnom inspektor.

Članom 148. propisana je obaveza obavještanja nadležnog termoenergetskog inspektora u slučaju havarija i kvarova koji su vezani za vitalne dijelove na objektima

gasne infrastrukture, kao i dužnost nadležnog inspektora da poduzme mjere radi utvrđivanja uzroka nastanka havarija i kvarova te s tim u vezi donese odgovarajuće mjere.

Članom 149. propisana je obaveza da subjekti koji uvoze ili stavljaju u promet elektroenergetsku opremu, aparate i uređaje koji nisu proizvedeni na teritoriji Bosne i Hercegovine obavijeste nadležnog inspektora i dostave odgovarajući izvještaj o izvršenoj kontroli kvaliteta i dokaze da proizvod odgovara uslovima međunarodnih standarda i tehničkih propisa, te da Ministarstvo donosi posebno uputstvo o načinu vršenja kontrole.

Članom 150. propisana je nespojivost obavljanja poslova, odnosno zabrana inspektorima da izrađuju ili učestvuju u izradi i tehničkoj kontroli investiciono-tehničke dokumentacije ili vrše stručni nadzor nad objektima na kojima vrše inspeksijski nadzor.

Članom 151. propisana je nadležnost Regulatorne komisije da provodi postupak nadgledanja energetske subjekata u okviru svojih nadležnosti propisanih odredbama zakona. Također, članom je propisano da se regulatorno nadgledanje vrši u skladu sa odredama zakona kojim se uređuje oblast energije i regulacije energetske djelatnosti.

DIO SEDAMNAESTI – KAZNE ODREDBE

Članovima 152-156. propisane su prekršajne odredbe za slučajeve kršenja odredbi zakona, te je nadležnosti za izdavanje prekršajnih naloga i pokretanje prekršajnog postupka.

DIO OSAMNAESTI – PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članom 157. propisana je opšta obaveza usklađivanja unutrašnje organizacije, rada i poslovanja svih energetske subjekata sa odredbama ovog zakona, sa rokom od godinu dana od dana stupanja na snagu zakona, kao i obaveza kantona da usklade svoje propise kojima se uređuje oblast komunalne privrede sa odredbama ovog zakona u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovo zakona.

Članom 158. propisano je imenovanje javnog snabdjevača i rezervnog snabdjevača od strane Vlade Federacije te obaveza da imenovani snabdjevači podnesu zahtjev Regulatornoj komisiji za izdavanje dozvole za obavljanje djelatnosti.

Članom 159. propisano je otvaranje tržišta prirodnog gasa u Federaciji za pristup novih snabdjevača nakon usvajanja propisa na nivou Bosne i Hercegovine kojima se uređuju nadležnosti državne regulatorne komisije u sektoru prirodnog gasa, djelatnost transporta prirodnog gasa, pravila i naknade za pristup treće strane transportnom sistemu, uravnoteženje sistema i tržište prirodnog gasa. Članom je propisano da do donošenja odluke državne regulatorne komisije o ispunjenju ovih uslova krajnje kupce nastaju snabdijevati postojeći snabdjevači.

Članom 160. propisano je rješavanje zahtjeva zaprimljenih prije stupanja na snagu ovog zakona po odredbama propisa koji su važili u vrijeme podnošenja zahtjeva.

Članom 161. propisano je donošenje podzakonskih akata koji proizilazi iz ovog zakona te rokovi za njihovo donošenje.

Članom 162. propisana je primjena propisa koji su bili na snazi u vrijeme stupanja na snagu ovog zakona do donošenja novih propisa.

Članom 163. propisano je izuzeće od obaveze polaganja stručnog ispita za lica koja rade na poslovima rukovanja i održavanja objekata gasne infrastrukture, gasnih postrojenja, instalacija i uređaja i koja na dan stupanja zakona na snagu imaju više od pet godina radnog iskustva na ovim poslovima

Članom 164. propisan je prestanak važenja Uredbe o organizaciji i regulaciji sektora gasne privrede ("Službene novine Federacije BiH", br. 83/07 i 71/21), izuzev dijelova koji se odnose na transport prirodnog gasa i rad operatora transportnog sistema koji ostaju na snazi dok se ova pitanja ne urede zakonom donesenim na nivou Bosne i Hercegovine

Članom 165. propisano je stupanje na snagu ovog zakona osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

IV FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna novčana sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

U obrascu izjave o fiskalnoj politici IFP-DA unesene su potencijalne obaveze na Budžet Federacije BiH.